

קונטרס

הבינוני

פרשת
ויקהל-פקודי
תשפ"ג

שנה ה'
חוברת כ"ד
גליון 244

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת השיעורים או החוברות באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור קפ"ב

יום שלישי פרשת תרומה ל' שבט תשפ"ג

ה החיוב להפריד בין הבטחון והתוצאה והטעמים לזה

האיסור להיכנס למקום סכנה | לא תנסו את ה' א-להיכם | אי העשיה מביא לידי חטא | אין עובדים את ה' בדרך נסיון | אין בוטחים בה' מתוך ציפיה | האיסור לעבוד על מנת לקבל פרס | היום לעשותם ולמחר ליטול שכרם | והבוטח בה' חסד יסובבנו | בטחון עם פתיחות הדעת | פתיחות לשני הצדדים | מניח יסוד ומעורר קושיות | המסתכן אמונתו לקויה | קיצוץ בנטיעות | הישועות באות בהיסח הדעת | סיכומן של דברים | שתי מערכות נפרדות | האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני

יום חמישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

ה היתהרות משלושת הטומאות והכניסה אל הקדושה על-ידי ד'

ה הפרשיות טז

וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם | על שחל ופתן תדרוך תרמוס | למה הלך זרזיר אצל עורב | אין מפסיקים בין פרה להחודש | הקנאה מקננת והצרעת צומחת | צא טמא תאמר לו | תשובת ה(מ)שקל | זכור את אשר עשה לך עמלק | כבוד אבזירייהו דעבודה זרה | בעטיו של נחש | מי שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער | בזכות שלושת אבות | התאוהו פחד מפגיגה - מעשה שהיה

יום ראשון פרשת ויק"פ י"ט אדר תשפ"ג

ה התעוררות מדות הנפש בצד הקדושה בלבד כז

אלו דברים שנפרעין מן האדם בעוה"ז | עבירות שמגדלות פארות | הדרך להגיע לקודש הקדשים | אתערותא דלתא על-ידי לישנא בישא | התעוררות המדות ע"י המצבים | התעוררות המדה של שפיכות דמים | אבזירייהו דשפיכות דמים | שם אלופו של עולם | דום לה' והתחולל לו | הצורך בכבישת ההתעוררות הראשונה | לשון הרע מסתעף משפיכות דמים | כשזה קם זה נופל | מרא דחושבנא | עירוב פגמים כתוב כאן | תלמוד תורה כנגד לשון הרע

יום שני פרשת ויקה"פ כ' אדר תשפ"ג

ה תיקוני תשובה במשנת הרבי ר' אלימלך מליזענסק ושאר צדיקי החסידות

ה זיע"א לג

פתחו שערי תשובה | תשובה עד העבירה הראשונה | ידיים שאינן מוכיחות | שורשו של הרגל רע | וראית סוס ורכב עם רב ממך | שורש פורה ראש ולענה | תיקון

הפגמים הישנים | עלה ונסתגף עלה ונסתפג | דע מה שתשוב | הרב כבסני מעוונני
ומחטאתי טהרני | לעולם יראה אדם עצמו בעל חוב | את הדבר הקשה יביאון |
תיקון הפגמים על-ידי האמונה | תיקון הפגמים על-ידי התקשרות לצדיק |
התקשרות בבעל הילולא | חזי מאן גברא רבא דקמסהיד עליה | לא כל אחד זוכה
| נפתחו ארובות עיניו | צדיק מה פעל ביומא דהילולא

יום ראשון פרשת תזריע כ"ד אד"ב תשפ"ב

מג סגולת הימים להתנתק מההרגלים הישנים

ד' פרשיות כנגד ד' פרשיות שבתפילין | פרה והחודש כנגד שמע והיה אם שמוע |
שני מהלכים בעבודת ה' | שהם עתידים להתחדש כמותה | התחדשות על-ידי קבלת
עול מצוות | החרש היה לבם | החודש הזה לכם | נפתח עולם חדש | השב מאהבה
זדונות נהפכים לזכויות | והתענג על ה' | כי ממנו ניקח לעבוד את ה' | לא רחוקה
היא ממך | ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאייהם

יום שני פרשת תזריע כ"ה אד"ב תשפ"ב

נא כח התחדשות הנשמה כנגד התיישנות הטבע

כח ההתחדשות טבוע בבריאה | קליפת מצות אנשים מלומדה | הטבע מסתיר את
הכח הפנימי | אליה וקוץ בה | לשקוד על דלתותי יום יום | זכר עניי ומרודי |
הערת ההתרגשות | אין חדש תחת השמש | ואותי יום יום ידרושון | גילוי הכוחות
הנסתרים | הנשמה פועלת ישועות

מדור אור החיים

ערש"ק פרשת ויקהל תשפ"ב

נז מצוה שנעשית במוח ולב פועלת בעולמות העליונים

כל נדיב לב יביאה | יסוד מיסודי החסידות | כתנועת הגלגלים | שמחה של מצוה
| התחברות על-ידי מח ולב | מתוך שלא לשמה בא לשמה

מדור הילולא דצדיקיא

יום רביעי פרשת פקודי כ"ט אד"א תשע"ט

הרה"ק רבי מרדכי בן הרה"ק רבי חיים מאיר מוויזשניץ מאנסי

זיע"א

יש בעולם שני דברים בלבד | נתרחק מריח של שקר | שקל צדדיו בכפות המאזניים
| ואתחנן אל ה' לאמור ה' אלוקים | מצות תוכחה כיצד? | צדיק גוזר והקב"ה מקיים

מדור אמונה ובטחון

שיעור קפ"ב

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

לע"נ

הרה"ח ר' יעקב שמואל

בן ר' אלטר אהרן ז"ל

לזכות

החתן שלום יצחק בן הענדל לאה

והכלה אסתר חיה צארטל

בת דבורה בריינדל

נדבת הר"ר יואל וואלדמאן הי"ו

יום שלישי פרשת תרומה ל' שבט תשפ"ג

החיוב להפריד בין הבטחון והתוצאה והטעמים לזה

וְהַדּוּמָה לָזֶה (הדוגמא לזה), **כִּי אָדָם אֵף עַל פִּי שֶׁקָּצוּ וּמִדַּת יָמָיו קְשׁוּרִים בְּגִזְרַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַר, יֵשׁ עַל הָאָדָם לְהַתְגַּלְגֵּל לְסִבּוֹת הַחַיִּים** (היינו לפעול על-פי סיבות הטבע להאריך את חייו) **בְּמֵאֵכָל וּבְמִשְׁתֵּה וּמִלְבוּשׁ** (שלא יתקרב ויחלה) **וּבְמַעֲוֹן** (להשיג בית לדור בו) **כְּפִי צָרְבוֹ, וְלֹא יֵינַח אֶת זֶה עַל הָאֱ-לֹהִים, שְׂיֵאמֶר** (כלומר, האדם עלול לומר בטעות): **אִם קָדַם בְּגִזְרַת הַבּוֹרָא שְׂאֲחִיָּה, יִשְׁאִיר נַפְשִׁי בְּגוֹפִי מִבְּלִי מִזּוֹן כֹּל יָמֵי חַיִּי, וְלֹא אֶטְרַח בְּבִקְשַׁת הַטְּרַף וְעִמְלוֹ. וְכֵן אֵין רְאוּי לְאָדָם לְהִכָּנֵס בְּסִפְנוֹת בְּבִטְחוֹנוֹ עַל גִּזְרַת הַבּוֹרָא וְיִשְׁתֵּה סְמֵי הַמּוֹת** (ובכלל זה כל המאכלים והמשקים שאינם בריאים) **אוּ שְׂיִסְכֵּן בְּעַצְמוֹ לְהִלָּחֵם עִם הָאָרֶץ וְהַחַיּוֹת הַרְעוּת לְלֹא דַחַק** (כלומר, מבלי שיהיה מוכרח לזה, כי אם היה

האיסור להיכנס למקום סכנה

נמשיך ללמוד את דברי רבינו המחבר בפרק הרביעי. לאחר שלימדנו רבינו שתוך כדי שהאדם בוטח בה' הוא מחויב לעסוק בענייני הטבע, הוא ממשיך בזה הלשון: **וְעַם בְּרוּר אֲמוֹנָתוֹ** (לאחר שמתברר לו היטב באמונת לבו), **כִּי עֲנִינוּ מְסוּר אֶל גִּזְרֹת הַבּוֹרָא יִתְעַלֶּה וְשִׁבְחִירַת הַבּוֹרָא לוֹ הִיא הַבְּחִירָה הַטּוֹבָה** (אשר הם שני הדברים שמביאים לאדם בטחון חזק), **הוא חֵיב לְהַתְגַּלְגֵּל לְסִבּוֹת תּוֹעֵלוֹתָיו וְלִבְחַר הַטּוֹב כְּנִרְאָה לוֹ מִן הָעִנּוּן, וְהָאֱ-לֹהִים יַעֲשֶׂה מֵה שֶׁקָּדְמָה בוֹ גִּזְרָתוֹ** (האדם עושה את שלו, הוא משתדל לפעול לפי סדר הטבע שתהיה לו פרנסה, בריאות, בנים, ושימצא זיווגים, ובסוף הקב"ה עושה כפי גזירתו).

שלא יפרד ממנו עד שיבוא שליח אדוניו אליו (כלומר, עד שישלח אליו שליח שיודיע לו שהוא רשאי לעזוב את המקום), **וכיון שראה שבושש השליח לבוא, נפרד מן המקום קדם בואו, וקצף עליו אדוניו והענישו ענש גדול. וכן הממית את עצמו, יוצא מעבודת האלהים אל המרותו** (אל המרת פיו) **בהכנסו בסכנת המות** (כי הוא צוה אותו לשמור את נפשו ולא שמר אותה).

אי העשיה מביא לידי חטא

נעצור כאן ונסכם, כי יש כאן יסודות שאינם מוכרים לנו. הנה כשעסקנו בדברי רבינו המחבר בתחילת פרק זה ובפרק הקודם העלינו מדבריו הלכה למעשה, שהאדם מחויב לקיים את מצות האמונה, במחשבה, היינו על-ידי מחשבת האמונה, בדיבור, היינו על-ידי התפילה, ובמעשה. כפי שהוא ממשיך את השפע על-ידי התפילה, כך הוא צריך להוסיף להמשיכו על-ידי עשיה. אם הוא רוצה להמשיך אליו את מה שהקב"ה רוצה ליתן לו, הוא צריך להביאו אליו על-ידי האמונה והתפילה והעשיה, כאשר על-ידי העשיה הוא מעמיד כלים להכיל אותו שפע רוחני. אם לא יעשה האדם מעשה, השפע לא יגיע אליו. הוא מוכרח לחבר את העשיה שלו אל האמונה.

כל זה העלינו מדברי רבינו המחבר וכבר הרחבנו בזה הרבה, ועכשיו רבינו המחבר לוקח זאת לצעד נוסף, וכה הוא אומר: כשאין האדם עושה את ההשתדלות הראויה לפי סדר העולם, יש להסתפק מה עובר לו במוח. מה הוא חושב? ובכן, אם הוא חושב: "אין לי כח, אני מעדיף לישון, אני מעדיף להעביר את הזמן בשיחת חברים, אינני רוצה להיות משועבד לשעון ולהיות כל יום בשעה תשע בעבודה", הרי אינו חושב לרגע שהוא עושה את הדבר הנכון (בתקווה שכך

מוכרח לזה, כגון שהן התנפלו עליו, אין עליו טענה), או שישליך עצמו בים או באש והרומה לזה ממה שאין האדם בטוח בהן ויסקנו בנפשו.

לא תנסו את ה' א-להיכם

כאן ממשיך רבינו המחבר ונותן לנו מבט חדש על כל ענין ההשתדלות: **וכבר הזהירנו הכתוב מזה במה שאמר** (ואתחנן ו, טז): **לא תנסו את ה' א-להיכם** [כאשר ניסיתם במסה], **פי** [מי שמכניס את עצמו לסכנה] **איננו נמלט בזה מאחד משני דברים, או שימות ויהיה הוא הממית את עצמו, והוא נתבע על זה** (בשמים) **כאלו המית וזלתו מבני אדם, אף על פי שמותו על הדרך ההוא בגזרת האלהים וברשותו** (הן כך הם פני הדברים כאשר ראובן הרג את שמעון. הגם ששמעון היה חייב מיתה, ראובן נחשב רוצח מחמת בחירתו. כשראובן יובא בפני בית דין של מעלה, לא יוכל להצדיק עצמו בטענה שידע בנבואה ששמעון צריך להיהרג. על דאטפת אטפור. אמת נכון הדבר ששמעון היה נהרג בכל אופן. אם לא על-ידי ראובן, היה נהרג על-ידי אחר או על-ידי חיה רעה. אבל עכשיו שבא ראובן והרגו מתוך בחירתו, הוא נחשב כרוצח. הוא הדין והוא הטעם כשראובן מכניס את עצמו לסכנת חיים, כי אז הוא בוחר להרוג את עצמו, ואין זה משנה מה נגזר עליו, סוף כל סוף בחר להרוג את עצמו, ואם באמת ימות, יעבור על איסור רציחת עצמו). **וכבר הזהירנו שלא להמית שום אדם בשום גלגול** (כלומר, בשום אופן) **באמר** (יתרו כ, יג): **לא תרצח. וכל אשר יהיה המומת קרוב אל הממית, יהיה הענש יותר ראוי** (והסברא נותנת כן, כי יש לו לחמול עליו יותר מחמת קרבתו), **כמו שכתוב** (עמוס א, יא): **על רדפו כחרב אחיו ושחת רחמיו וגו'. וכן מי שהמית את עצמו, יהיה ענשו גדול בלי ספק, מפני שמשלו בזה פעבד שצוהו אדוניו לשמר מקום לזמן ידוע, וההירו**

לא יהיה לי כסף. אני מוותר על זה".
 אומרים לו עכשיו: אין לך רשות לעשות כן.
 אתה עובר עבירה אם אתה משתמש
 בבטחון ואינך עושה מעשה. על איזו עבירה
 אתה עובר? על הלאו דלא תנסו את ה'
 א-להיכם כאשר ניסיתם אותו במסה. פעם
 אחת עשו זאת בני ישראל כאשר שאלו היש
 א-להים בקרבנו אם אין, ונחשב להם הדבר
 לחטא, ובגלל כן בא עמלק להלחם עמם
 ברפידים. אכן כן, זה מביא חורבן על האדם
 ואינו רשאי בכך. על כן דיבר משה אל בני
 ישראל ואמר להם: "אל תחזרו על אותה
 טעות. לא תנסו את ה' א-להיכם כאשר
 ניסיתם אותו במסה".

אין עובדים את ה' בדרך נסיון

ובביאור לאו זה מצאנו מחלוקת
 בראשונים. הרמב"ם (יסודי התורה י, ה) מבאר
 שהפסוק מדבר על הנביא שלא לנסות יותר
 מדאי הנביא המיסר את העם והמלמד
 דרכי התשובה אחר שנדע אמתות נביאותו,
 וכן הוא בספר החינוך (מצוה תכ"ד) בתחילת
 ביאורו. אך לנו נוגע ביאורו של רבינו
 המחבר, וכן הוא להדיא ביאור זה בסמ"ג
 (לאוין ד) ובהמשך דברי החינוך וברמב"ן על
 התורה, ולדעת כמה מפרשים זוהי גם
 כוונת הרמב"ם ואין מחלוקת ביניהם.

לדברי כל חבר הראשונים הנ"ל, התורה
 באה להזהירנו שלא לעבוד את ה' עם שעון
 עצר (סטופר) * - "אם אעשה כך וכך, תתן
 לי כך וכך? בסדר גמור! אני מוכן לעשות
 את מה שאתה מצוה, אבל כן, אתה זוכר
 מה שכתבת בתורה, למען יאריכון...?". הוא
 אומר להקב"ה: "אני עושה זאת רק בשביל
 סגולה פלונית או בשביל שכר פלוני".
 ואפילו בדברים שמתן שכרם כתוב מפורש
 בתורה, אם בחוקתי תלכו... והיה אם שמוע

(הוא) ואינו תולה את האשם בה', שהרי הוא
 אומר בפירוש: "איני עושה את מה שמוטל
 עלי... אין לי כח..." ואם כן לאדם כזה לא
 צריך להסביר כלל שהוא עושה עוול. הוא
 יודע זאת בעצמו.

אך יש שהאדם חושב שהוא עושה את
 המוטל עליו, כי הוא אומר: "אמונה יש לי,
 להתפלל התפללתי, ועכשיו אני מחכה
 שיקום בי והבוטח בה' חסד יסובבנו". אף
 הוא בדומה לראשון אינו עושה, אבל הוא
 אינו אומר בפירוש שמה שמונע אותו
 מלעשות הוא העצלות. אדרבה! הוא עצמו
 יודע כמה חמור הוא להיות עצל. הוא יודע
 מה ששלמה המלך ע"ה אומר בספר משלי
 בגנות העצל, וכן מה שכתב האוה"ח הק'
 בפרשת יתרו שהעצלות מפסידה את חיי
 התורה. אבל אינו עושה בטענה שיש לו
 בטחון. כלפי אדם זה דיבר רבינו המחבר
 ואמר שאם אינו עושה בטענה שיש לו
 בטחון, הוא עובר על איסור לא תנסו את
 ה' א-להיכם. רבינו המחבר אומר כך: לא
 אדבר אתך עכשיו האם השפע יגיע אליך
 או לא יגיע מאחר שאינו עושה מעשה. על
 זה כבר דיברתי אתך בפרק הקודם. עכשיו
 אומר לך דבר נוסף, והוא שאם אינך עושה
 מעשה בטענה שאתה בטענה שאתה בוטח
 בה' ודי לך בכך, אתה עובר עבירה. אל
 תגיד עכשיו בטחון. ואם תגיד עכשיו
 בטחון, לא זו בלבד שלא יועיל לך, אלא
 אתה גם עובר עבירה מאחר שאתה
 משתמש בבטחון בלי השתדלות.

למאי נפקא מינה? למי שיאמר: "מה
 אתה אומר, שלא יגיע השפע? אני מוותר
 על השפע". עד עכשיו סגנון הדיבור היה:
 "אם אינך עושה מעשה, השפע לא יגיע
 אליך". יבוא אדם ויאמר: "אתה יודע מה? -

האיסור לעבוד על מנת לקבל פרס

והנה בהבנת טעם האיסור, עלינו לדעת שיש כמה רעות המסתעפות ממי שמקיים את התורה והמצוות באופן של נסיון. הרעה הראשונה היא כדברי התנא באבות (א, ג): "אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס". וטעם הדבר מבואר במפרשים כי אם כל מה שהאדם מקיים את התורה והמצוות הוא רק כאמצעי לקבל כסף, בריאות, זיווג הגון וכיו"ב, אינו עובד את ה'. הרי תכלית התורה והמצוות היא לקרב את האדם אל ה' ולהביאו לידי דביקות בו, וכיון שהוא מתדבק בו, ממילא הוא זוכה להשראת השכינה וקורה אתו כל מה שצריך לקרות עם יהודי. כל אחד לפי דרגתו. אין צריך להיות בשביל זה בעל כשרון גדול או לשבת וללמוד כל היום. יש סדר בהנהגת העולם. כשהאדם מקיים תורה ומצוות באופן יסודי ומתוך ביטול וענוה, הוא ממילא מתרומם, והרי הוא עולה ומתעלה עד שמתקיים ככל הכתוב בתורה בענין יהודי הדבוק בה' ובתורתו. אך ברגע שהאדם מהפך קערה על פיה וחושב כל היום מה הוא עתיד לקבל בתמורה, אינו עובד את ה' והוא מפסיד את התכלית. כך מסביר הרמב"ן כאן על לא תנסו את ה' א-להיכם: "ואין ראוי לעבדו על מנת לקבל פרס".

ובכן, זהו השלב הראשון בטעם הלאו דלא תנסו, כי העובד באופן של נסיון, עבודתו לא תביאנו לשום מקום. אפשר לראות בחוש שהעובד באופן כזה, אין התורה מעדנת אותו ואינו משתנה על ידה. הרי הוא כמי שעושה את התורה קרדום לחפור בו ותו לא.

תשמעו... הקב"ה אומר: "אם תקיים תורה ומצוות, יהיה לך טוב". הכל אמת ויציב. אבל אתה כשאתה מקיים את התורה והמצוות, אסור לך לקיימן בדרך נסיון. אל תחשוב בשעה שאתה מקיימן, שאתה מקיימן כדי לבחון את הקב"ה אם יתן לך את השכר המובטח להן אם לאו.

אין בוטחים בה' מתוך ציפיה

ומעתה נבין את דברי רבינו המחבר. רבינו המחבר אמר כך: כשם שכאשר האדם מקיים כל מצוה ממצוות התורה מתוך ציפיה לראות תוצאות, הוא עובר על לא תנסו את ה' א-להיכם, כך כשהאדם מקיים מצות הבטחון מתוך ציפיה שיקיים בו והבוטח בה' חסד יסובבנו, עובר על לאו זה. האדם אומר: "אני הולך לבטוח בה', אני הולך לומר אלף פעמים מזמור לתודה. אתה יודע למה? כי הבוטח בה' חסד יסובבנו. עוד תראה שפסוק זה יתקיים בי. הרי כך הבטיח הקב"ה, לא כן?". אומר רבינו המחבר: אדם זה עובר על לאו דאורייתא - לא תנסו את ה' א-להיכם. למה אתה מנסה אותו? אין לך רשות לנסותו.

הראשונים² מסבירים שאם האדם מנסה את הקב"ה בענין שכר ועונש. הוא מחכה לשכרו. הוא שואל: "נו, היכן השכר המובטח לי?". הוא מנסה את כוחו של הקב"ה - "הלא הוא כל יכול, מדוע ישועתי לא באה?". הרי הוא עובר על לא תנסו את ה' א-להיכם. הקב"ה מודיע לך שהוא כל יכול, הוא מגלה לך שהוא משלם שכר למקיימי מצוותיו, אבל הוא מזהיר אותך - "אל תנסה אותי". ובכלל זה שלא תעמוד עם שעון עצר ותחכה לראות היכן מה עם ההבטחה והבוטח בה' חסד יסובבנו.

ג. ראה 'אברבנאל' ישעיה ז, יב.

היום לעשותם ולמחר ליטול שכרם

אכן **הרעה השניה** מבוארת בספר **החינוך**, וזה לשונו: "**טעם איסור הנסיון במצוות, מפני ששכר מצוות אינו בעולם הזה**, וכמו שדרשו זכרונם לברכה בריש **מסכת עבודה זרה** (ג, א): **היום לעשותם** (ואתחנן ז, יא), **ולמחר, כלומר לעולם הבא, ליטול שכרם**". הוי אומר: אינך יכול לעשות חשבונות. אתה אומר ככה: "יש לי דרך קלה להבטיח שלא אקבל מחלה פלונית או צרה פלונית. אקיים מצוה פלונית ופלונית ואבטח בה', וכך לא אסבול מכלום". אתה לא יכול לדבר ככה, כי עיקר שכר המצוות הוא בעולם הבא.

וסיבת הדבר, שהרי יש עוד חשבונות אחרים לכל מה שהאדם עובר כאן בעולם הזה, **ובגלל החשבונות ההן, הוא צריך לעבור את מה שהוא עובר בכל אופן**. ראשית כל, צריכים להביא אותו לידי הכנעה. שנית, יש בירורים שהוא צריך לברר מצד שורש נשמתו ועל כן הוא צריך לעבור במצבים מסוימים. הן, הן, אין צריך להיבהל. יש מצבים שהוא מוכרח לעבור בהם לטובתו. הלא תראו שלכל אחד בעולם יש מצבים מחודשים. פלאי פלאים לראות איך כל אחד יש לו נסיון אחר, נסיון שכרוך בחידושים נפלאים. למה זה ככה? כי האדם צריך לעשות בירורים. ובל נשכח שחוץ מכל זה יש לו לאדם עבירות שעליו לכפר עליהן כדי לנקות את נשמתו. **סוף דבר, אך פעם אין האדם יכול לומר: "אני עשיתי כך וכך ועכשיו צריך לקרות לי כך וכך", כי אינו יכול לדעת איזה חשבון יש שבגללו הוא צריך לעבור את מה שהוא עובר**. לשון הרמב"ן הוא: "**ראוי שיקבל הכל במשפט צדק**".

אמור מעתה: כשהאדם עובד בדרך נסיון, הוא עושה טעות חמורה. הוא מפרש

ומה שהודיעה לנו התורה שכרן של **מקיימי התורה והמצוות**, יש לכך שתי סיבות. **הראשונה** כי יש גם בחינה של **מתוך שלא לשמה בא לשמה**. האדם צריך שיהיה לו במה להיאחז כדי שיוכל לעלות על הסולם. על כן הוא צריך להבין בתחילה שטוב לו גם בתוך המצב הזה, אך תוך כדי כך הוא יודע שכל מה שהוא לומד עכשיו שלא לשמה, הוא כדי להגיע לידי לשמה. הלא תראה שמאמר זה לא על לימוד התורה לבד נאמר, אלא גם על המצוות, והוא **במסכת פסחים** (ג, ב): אמר רב יהודה אמר רב: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". אכן כן, יש בחינה כזו שהאדם צריך להתחיל ממטה ומשם לעלות מעלה אחר מעלה. הקב"ה בא אל בני ישראל קודם מתן תורה ואמר להם: "דעו לכם! יהיה לכם טוב בעולם הזה". והסיבה **השניה**, כי האדם **צריך לדעת את המציאות שהתורה והמצוות מביאות ברכה נפלאה לעולם**. הוא צריך להבין שכך הוא באופן כללי, אבל אין הוא יכול לחשב זאת בכל מקרה לגופו.

עכ"פ זו היא הרעה הראשונה. **כאשר האדם מהפך את הכל לתועלת עצמו, אינו נקרא עובד ה', והרי הוא פוגם בתורה ובמצוות שלו**. ובכן, רעה זו מובנת לכל, אם כי יתכן שבלי דברי רבינו המחבר, לא היה האדם מחשיב זאת כעבירה, אלא כפגם באיכות העבודה, וכענין שלא לשמה. אך בצירוף שאר הרעות, יובן לכל שמדובר בעבירה ממש. אולי באמת מצד אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, מדבר רק בפגם באיכות העבודה, ובזה נוכל להמתיק קצת את הדין. אבל כפי שנראה להלן יש רעות הרבה יותר גדולות במי שעובד את ה' מתוך ציפיה לראות את השכר כאן ועכשיו.

עושה כן, פירושו של דבר שאתה מצפה לשכר מסוים בעבור ביטחונך. כל פעם שאתה נכנס למקום סכנה, עליך לדעת שבאמת יתכן שהקב"ה יצילך ויקיים בך והבוטח בה' חסד יסובבנו, ובאותה מדה יתכן שלא יצילך, שהרי אינו מחויב לקיים הבטחת חסד יסובבנו באותו מקום שבו אתה מניח את אצבעך. מהיכי תיתי שיעשה כן? הרי עיקר השכר הוא בעולם הבא! אף אם יצויר שביטחונך בטחון אמיתי הוא (מה שאינו נכון כפי שנתבאר), התוכל לצפות בגלל כן שהקב"ה יצילך מסכנה זו?! אינך יכול לצפות לכך, שהרי עיקר השכר הוא בעולם הבא. בעולם הזה זה מלווה את האדם ומקרבו אל ה', אבל זה אינו יכול לקבוע את צורת חייו.

בטחון עם פתיחות הדעת

נמצא שיש לנו עד כה שני חשבונות מדוע אין האדם יכול להראות להקב"ה באצבע - "רצוני שחי ייראו ככה בשכר בטחוני". החשבון הראשון, כי **בטחון כזה אינו בטחון אמיתי** ובוודאי שהוא פגום. והחשבון השני, כי **אין באפשרותו להחליט איך ייראה סדר החיים שלו** ומה יהיו נסיונותיו. הנה יש שהאדם אומר להקב"ה בפנים של רוגז: "מה שקורה לי פה הוא לא מסוג הנסיונות שלי... שוב פעם... זה לא שייך אלי... לי יש נסיונות אחרים. לפעמים אני מאבד כסף, לפעמים אני מקבל בזיונות. אבל דבר כזה???" אכן כן, יש בני אדם שבמוחם הם חושבים את מחשבתו של איוב - "אולי הוחלפתי באיש אחר! הקב"ה התכוון אלי? איך יכול להיות? הרי אני איני רשום בחבורתם של אלה הסובלים מדברים כאלה! אני מוכן לקבל יסורים, אבל לא מהסוג הזה".

נקודת הדבר היא שתוך כדי שהאדם בוטח בה' הוא צריך להיות פתוח להכל,

את התורה שלא כהוגן. נכון הדבר שהתורה אמרה שיקבל שכר, אבל היא עצמה אמרה שעיקר השכר הוא בעולם הבא.

הבוטח בה' חסד יסובבנו

אמת נכון הדבר שמי שיעבוד את ה' באופן הנכון, קודם כל יהיה לו טוב, כי ירגיש תענוג גדול בעבודת ה' שלו. אמנם פה ושם ירגיש חושך כי לפעמים יקחו ממנו את האורות. אבל באופן כללי תקיים בו הבטחת והיה אם שמוע מצד זה שיראה אור. אכן מי שכבר זכה לעבוד באופן הנכון, יודע במה מדובר. הוא ירגיש מרומם, הוא ירגיש מלא שמחה, וירגיש קרוב אל ה'. ובנוסף לזה, אומרת לנו התורה, שיהיו תחומים רבים שיראה בהם ברכה גדולה. הוא יראה איך הקב"ה מטיב לו. אך לעולם לא יידע איזה תחומים הם התחומים שבהם הוא צריך לעבור את מ"ב המסעות שלו, לעולם לא יידע באיזה דברים נשמתו צריכה לעשות בירורים, וכיון שכן, לעולם לא יקשה קושיות, כי תמיד יזכור שאינו רואה את התמונה הכללית ושאינו שום סתירה עם והיה אם שמוע ועם והבוטח בה' חסד יסובבנו.

מהאי טעמא כתב רבינו המחבר שהאדם מחויב לעשות השתדלות באופן הנכון, לעבוד בשביל הפרנסה, להשמר מן הדברים המזיקים את הגוף, להזהר שלא להכנס למקום סכנה, כי אם האדם נכנס, לדוגמא, מתוך בחירתו במקום סכנה באמרו לעצמו שבטחוני יעמוד לו להנצל, הוא עובר על הלאו דלא תנסו את ה' א-להיכם. על סמך מה אתה אומר שתינצל? הרי אינך יודע מה הם הביירוים שאתה צריך לעשות. נמצא שאין לך שום רשות ללכת למקום שיש בו סכנת חיים, כי עליך לזכור שאינך יכול להשתמש עם הבוטח בה' חסד יסובבנו כדי להחליט מה תהיה התוצאה, ואם אתה

הרי הוא עובר על הלאו דלא תנסו. וכמו כן אם האדם עושה השקעה מסוכנת באמרו שהוא בוטח בה' שיתן לו הצלחה מרובה, אף אם בסוף השקעתו תצליח ויגרוף הון, הוא כבר עובר מעכשיו על הלאו דלא תנסו. אתה הרי יודע שמדובר בהשקעה מסוכנת, מדוע אם כן אתה מכניס כאן את ביטחונך בה'? אף פעם אין לך רשות לעשות דבר מסוכן על סמך הבטחון. רק **אם אתה נקלע שלא מרצונך למקום סכנה, אז אתה צריך להשתמש בביטחונך, שהרי יודע אתה שהקב"ה הוא זה שהביא אותך למצב זה כדי שתבטח בו.**

מניח יסוד ומעורר קושיות

והנה בפירוש פת לחם כתב בביאור הא דלא תנסו בזה הלשון: **"שאם יסכן בעצמו על-ידי בטחונו ויפול ברע, אולי ח"ו יהרהר אחר זה, הוא או אחרים, לומר מבלתי יכולת וכו' וא"כ הרי הוא כאלו הוא מנסה ח"ו יכלתו יתברך".**

הנה לנו רעה חדשה. כאשר יפול האדם ויראה שבטחונו לא עמד לו, יתכן מאוד, ומעשים שבכל יום הוא, שהוא או אחרים, או גם הוא וגם אחרים, יקומו וישאלו: "היתכן, הרי היה לו בטחון?". ונמצא שעשה עוולה גדולה. זהו הלאו דלא תנסו. ושוב, מי שהקב"ה הכניסו למצב מסוים, אינו קשור כלל לסוגיין. אנו עוסקים במי שעשה דבר מסוכן וציפה שבטחונו יגן עליו, וזה הרי אינו הגון, כמו שנתבאר, כי אין האדם יכול לצוות את הקב"ה איך ובאיזו צורה יסדר לו את חייו ומה יהיו נסיונותיו. **האדם יכול אך ורק לעבוד בתמימות מתוך אמונה שהקב"ה עושה לו את הטוב ביותר בשבילו, ואז יבוא לו השפע המוכן לו באופן השלם ביותר. אך לצפות מהקב"ה שיסדר לו את החיים באופן מסוים, זהו טיפשי ביותר, ואח"כ כשתוחלתו נכזבת,**

זאת מתוך ידיעה שפרטי צורת חייו נקבעים על-ידי הבורא, ולכן אסור לו להכנס למקום סכנה ואף פעם אינו יכול לסמוך על בטחונו שיגן עליו. הוא תמיד צריך לבטוח, אבל אף פעם אינו יכול לומר: "כאן במקום זה הבטחון יעמוד לי". אולי לא? אולי זהו המקום שהבטחון אינו יכול להציל אותך מהפורענות...

פתיחות לשני הצדדים

נבהיר יותר: מדברי רבינו המחבר ומדברי הרמב"ן והחינוך מתבאר שיתכן שהאדם יהיה במצב מסוים ולא יעשה שום טעות, אלא יעשה כל מה שצריך הן מצד הבטחון והן מצד ההשתדלות, ואעפ"כ יפשוט את רגלו. לא נוכל לומר שזה מעשים שבכל יום, כי על הרוב בני אדם עושים טעויות. אך יש פעמים הרבה שהאדם אינו עושה שום טעות ואעפ"כ הוא מפסיד את כל כספו. בוודאי זה יכול לקרות, וזה מה שרבינו המחבר בא להודיע לנו כאן, ולכן אין האדם יכול לומר - "אפילו אעשה דברים שאינם לגמרי נכונים, בטחוני יעמוד לי להנצל מן הנזק". אינך יכול להראות באצבע היכן הבטחון יגן עליך, כי **עיקר שכר הבטחון הוא בעולם הבא, ואילו כאן בעולם הזה יש עוד חשבונות רבים שאינם ידועים לך.**

ועל זה אמר רבינו המחבר **שאם אין האדם עובד לפרנסתו דומה הוא ממש למי שמכניס עצמו במקום סכנה, כי זה כמו זה יוצא מסדר הבריאה. ואם ישתמש עם הבטחון בשביל זה, אזי יעבור על הלאו דלא תנסו.** אילו היה יוצא מסדר הבריאה מחמת עצלותו בלבד, לא היה עובר על לאו זה. אולי היה עובר על לאויון אחרים, כגון על לא תרצח אם מת מחמת זה, או על עשיית חילול ה'. אבל עכשיו שהוא אומר: "אני בוטח בה' ומה לי לעבוד לפרנסתי,

ולא ישטפוהו או אם ילכו במו אש ולא יכוו. אלא **האמונה השלימה היא שיאמין בהשגחתו יתברך בלאו הכי**, כענין שנאמר (ישעיה מב, ט) מי עָוַר כי אם עבדי, כלומר שאינו רואה כלום שיהיה כנגד הטבע, ואינו מנסה את השם בנסים ונפלאות, ואעפ"כ הוא מאמין בו בעינים עוורות ושומר את מצוותיו כאילו היה תמיד לנגד עיניו, כענין שמצינו בדוד המלך ע"ה שאמר (תהלים טז, ח) שוית' ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט. שאם הוא עושה כן, מזכהו השם לראות נסים ונפלאות בעינים פתוחות כשיצטרך אליהם. אבל אם יביא את עצמו לידי סכנה לומר שיעשו לו נס, לא די שאין עושים לו נס, אלא שצרות רבות באות עליו והוא נעזב בידן. כענין שמצינו שם במסה שאמרו ישראל היש ה' בקרבנו אם אין, ותיכף סמך ליה ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים.

בהמשך דבריו הוא מסביר זאת על-פי קבלה. הוא מבאר שיש מדה של אריך אנפין שעל ידה באים ניסים בעולם, וכגון בקריעת ים סוף, כשהקב"ה אמר למשה מה תצעק אלי, נתגלתה הנהגה זו כדאיתא ב**זוה"ק** (בשלח) שאמר לו בעתיקא תליא מילתא. אבל הקב"ה אינו רוצה שזו תהיה ההנהגה הגלויה בעולם הזה, כי הוא רוצה שהאלוקות תחדור למקום יותר עמוק, היינו שבתוך החושך נעבדנו.

קיצוץ בנטיעות

במילים אחרות: כשהאדם סומך על הנס, הוא בעצם מצפה שהקב"ה ינהיג את העולם בהנהגה אחרת, והרי הוא נקרא מקצץ בנטיעות (כלשונו שם). נניח שהתחבולה הועילה לך, סוף כל סוף אתה רוצה שהקב"ה ינהיג את העולם בהנהגה אחרת. אינך מסכים לעבדו מתוך החושך.

נגרם מזה חילול ה' גדול, ואף הוא עצמו נחלש מאמונתו ומתחיל להרהר באמינות התורה, כל זה כאשר הקושיא לא התחילה כלל.

אפשר לראות כן פעמים הרבה כשהאדם מוסר שיעור לרבים, שהוא מניח יסוד, ואז הוא מקשה כמה קושיות ועונה תירוץ ומפריכו ומוסיף עוד כמה קושיות, וכל הסוגיא כולה נעשית מקשה אחת של קושיות. מי ביקש ממך להניח את היסוד? אל תניח את היסוד ולא יהיו לך קושיות...

האדם החליט להכניס את עצמו לסכנה כאשר הניח יסוד שבטחונו צריך להגן עליו מפני אותה סכנה כי הבוטח בה' חסד יסובבנו, ואז הוא בא עם קושיא גדולה: מדוע בטחוני לא עמד לי? זוהי אם כן **הרעה השלישית במי שבוטח בה' בדרך נסיון**, שאח"כ אמונתו ואמונתם של אחרים נחלשת.

המסתכן אמונתו לקויה

ועכשיו אל **הרעה הרביעית**: בספר **משנה למלך**², כתב על הפסוק לא תנסו את ה' א-להיכם, שכאשר האדם מכניס עצמו לסכנה מתוך ציפיה שהקב"ה יעשה לו נס, הוא מוכיח שאין אמונתו שלמה, כי הוא מאמין בה' רק כשהוא רואה שעושה לו ניסים שלא כדרך הטבע.

וזה לשון ה'משנה למלך': **הבר ישראל צריך שיאמין באמונה שלימה שהאלוקות העליון האמיתי נדבק בו ועומד בקרבנו, מבלי שינסה אותו בדברים שהם למעלה מן הטבע ושהם מעשה נסים. שאם ינסהו בכך, בודאי יראה בעצמו שאין אמונתו שלימה, כי הכל מאמינים שהשגחתו יתברך עליהם - אם יורקו עצמם בנהרות**

ג. על חומש דברים להגה"ק רבי משה דוד וואלי ז"ל, תלמיד חבר של הרמח"ל ומראשי חבורתו בעיר פדואה.

הבטחון) - "רגע אחד! אבל אתה נותן לי מההנהגה האחרת... נרשמתי לקבל סדר חיים רגוע... אל תאכזב אותי..." אל תעשה כן, אלא תמים תהיה עם ה' א-להיך מבלי לחקור אחר העתידות. כשהאדם עושה כן, מצד אחד יעבור את מה שהוא צריך לעבור בשביל הביירוטים שלו, ומצד שני הקב"ה יעשה לו ניסים ונפלאות, ואף הוא עצמו יזכה לראותם באופן גלוי ביותר. אבל אי אפשר להזמין זאת. אי אפשר להזמין ניסים ונפלאות.

סיכומן של דברים

לסיכום, רבינו המחבר אומר לנו: הבה ואגיד לכם מה הן התוצאות הקשות של מי שאינו עושה את הדבר הנכון בתוך מצבו, אם זה כשהוא צריך לעבוד לפרנסתו, אם זה כשהוא צריך לסדר איזה ענין שהסתבך, אם זה כשהוא צריך לעסוק בשידוכים, וכן הלאה. הוא מתעצל - "מה, שאתקשר אליו שוב? אין לי כח... לא יודע..." הרי הוא כמכניס עצמו לסכנה, ואם כן מלבד זה שהשפע אינו יכול להגיע אליו, הוא גם עובר על איסורים חמורים, כי אם הוא אומר בפירוש שהוא מפקיר את עצמו ופורק את עול האחריות מעליו, הרי הוא עובר על האיסור להתעצל וגורר כמה איסורי דאורייתא, שהרי קיבל על עצמו לפרנס את אשתו ובניו, וסופו שלא יוכל ללמוד ולהתפלל, ואף יבוא לידי גניבה ורמאות, ובנוסף לכך אינו מקיים מצות לעבדה ולשמרה.

ואם אינו אומר שמפקיר את עצמו, אלא שהוא שם בטחונו בה' שיתן לו כל צרכיו, הלא הוא מצפה מהקב"ה שיספק לו כל צרכיו ויסדר לו כל עניניו מבלי שיעשה את המוטל עליו, ואם כן הוא עובר על הלאו דלא תנסו, ואז יש באופן בטחונו **ארבע רעות**. א. בטחונו פגום כי **הוא בוטח על**

כשרואים אדם עושה דבר מסוכן או דבר שאינו תואם עם סדר העולם, צריך לשאול אותו את השאלה: "מה אתה חושב?". בדרך כלל יענה: "אינני חושב". אבל אם באמת יחשוב, יגיע בהכרח אל עבירה, כי יטיח דברים כלפי מעלה וכה יאמר: "רבונו של עולם! אתה מתנהג את העולם בהנהגה שאינה מוצאת חן בעיניי. הנהגה זו טובה אולי לאנשים פשוטים. אני חפץ בהנהגה אחרת". יש לו מריבה עם הקב"ה והרי הוא ממילא מתרחק ממנו על כל המשתמע והמסתעף מכך. הקב"ה אומר לאדם: "אתה תתאים את עצמך להנהגת העולם ותעשה את המוטל עליך, ואני כבר אעשה כפי דעתי, ואם ארצה ואראה לנכון להתנהג עמך בהנהגה אחרת, הנהגה של העולם הבא. אתנהג עמך כך". אך בו ברגע שהאדם אומר: "איני רוצה לעבוד את ה' מתוך תמימות כמאמר תמים תהיה עם ה' א-להיך, אלא רצוני דווקא בהנהגה האחרת", מאבד את הקשר שלו עם הקב"ה.

הישועות באות בהיסח הדעת

משל לדבר: מלמד דרדקי מחלק סוכריות לתלמידיו כל פעם לפי הענין. פעם הוא נותן למי שלומד בהתמדה, פעם למי שמקשיב יפה, פעם למי שמתנהג בדרך ארץ, וכן הלאה. כולם שמחים ומאושרים, חוץ מילד אחד שהוא לא מעניין אותו כלום חוץ מדבר אחד. סוכריות. הוא רוצה לקבל סוכריות. ומרוב תשוקתו לקבל סוכריות, אינו לומד, כי אם צועק ובוכה שהמלמד יתן לו סוכריות. ובכן, מה אומר לו המלמד? - "אם תצעק ותבכה במקום לשבת וללמוד, לא תקבל כלום, ולא זו בלבד, אלא אענישך בעונש חמור. אתה שבו ותלמד. אל תביט אחריך. אני כבר אזורק לך סוכריות בזמנים הראויים..."

הקב"ה אומר לאדם: תעשה את המוטל עליך ואל תביט אחריך לומר (תוך כדי חיזוק

המערכת שבה האדם פועל ויש את המערכת של גזירת הבורא, ואין שום שייכות ביניהן. הוי אומר: **כפי שיתכן שיעשה האדם את כל ההשתדלויות שבעולם כדי להחליץ מצרתו ולא יועיל לו**, כי הוא צריך להישאר בצרתו מחמת בירורי נשמתו וזה מה שיביאנו לידי שלמות, **כך יתכן שהאדם לא יעשה שום השתדלות בתחום מסוים ולא יתמודד שם עם שום קושי, כי כך גזר הבורא יתברך שלא יצטרך להתמודד עם דבר זה.**

דוגמא לדבר היא חינוך הבנים. יש בני אדם שלא השקיעו בזה כלום, ועוד יש כאלה שהבית שלהם פרוץ לגמרי ה' ירחם, והבנים יוצאים אחד אחד יראי אלוקים עובדי ה' באמת. לך תסביר את זה. ומאידך, יש בני אדם שהשקיעו יגיעה עצומה ומילאו כדים מלאים של דמעות והבנים יצאו כפי שיצאו. על זה רבינו המחבר מתריע: אל תקשר בין שני הדברים, וכמו כן אל תאשים אף אחד, לא את עצמך ולא אחרים, ואל תפריך שום שיטה. יש סדר בעולם שנקבע על-ידי הבורא יתברך. תמים תהיה עם ה' א-להיך. אל תצפה לתוצאה מסוימת. יש לו קושיא: "הרי השקעתי כל-כך הרבה והנה היא שינתה את כיסוי ראשה". כל יום שומעים תלונות כאלה. לא מצפים. זה לא עובד ככה.

"האם זה אומר שלא עשיתי את הדבר הנכון?". --- תבדוק זאת לגופו של ענין, לא לפי התוצאות. זה לא קשור לתוצאות כלל וכלל. אתה יכול לבדוק שוב ושוב אם אינך עושה טעויות, אבל התוצאה איננה הסימן לכך. לא תנסו את ה' א-להיכם. אינני עובד את ה' מתוך ציפיה. רבינו המחבר גילה לנו אור זה שיש שתי מערכות נפרדות. המערכת האחת היא מה שהאדם עובד את ה' בקיימו תמים תהיה עם ה' א-להיך, והמערכת השניה היא סדר ההנהגה של

מנת לקבל פרס ובוודאי אינו מבטל את עצמו לה', וכבר דיברנו על זה בשיעורים הקודמים, שאי העשייה מעיד על **קטנות האמונה**. ב. הוא **טועה בחשבו שהוא יכול להראות באצבע על שר הבטחון**, וזה אינו, כי **השכר ניתן בעולם הבא, ואילו כאן הוא צריך לעבור בירורים ואינו יכול לדעת איזה נסיונות הקב"ה רוצה להעמיד לו**. ואמנם אין בזה סתירה עם פרשת בחוקתי ועם פרשת והיה אם שמוע, כי אם יהיה בטחונו נכון מבלי להכניס את עצמו למקום סכנה, יהיה לו טוב הנגלה בעולם הזה מחמת התענוג של קרבת האלוקים שלו, ועוד זאת יתקיים בו חסד יסובבנו באופן כללי גם בעניניו הגשמיים. ג. **אם לא יצליח**, ייצא מזה חורבן. **הוא ייחלש באמונתו ואחרים הרואים אותו ייחלשו באמונתם**. הוא לקח סיכון. הוא חשב שזה יעבוד לו וזה לא עבד לו. הוא עשה השקעה. כולם אמרו לו שמדובר בהשקעה מסוכנת. אבל הוא אטם את אזניו. הוא טען שיש לו בטחון. עכשיו הוא הפסיד את כספו ואמונתו מה תהא עליה? ד. **הקב"ה רוצה שהאדם יעבוד אותו מתוך הנהגת העולם הזה**, וכשהאדם מצפה לניסים, הרי הוא כאומר: "איני רוצה להכיר בך מתוך עולם העשייה... אני רוצה שתתנהג עמי בהנהגה אחרת..." **והרי הוא מקצץ בנטיעות, כי אינו מסכים להנהגת הבורא**. העולם הזה הוא כמו צבא. אתה חייב להתאים את עצמך, לקום בזמן, ללכת בזמן, לעשות מה שמצווים אותך. אם אינך מתאים את עצמך, פירושו של דבר שאינך מקבל את התכנית של הבריאה. ובכן, מכל הני טעמי צריך האדם להלחם תמיד עם עצלותו ובושתו וגאוותו ולעשות את הדבר הנכון בכל עת ובכל שעה.

שתי מערכות נפרדות

הנה רבינו המחבר ביאר בתחילת דבריו שיש שתי מערכות נפרדות. יש את

שהקב"ה לא עשה כן שזה יעבוד כל פעם.
 א. כי יש גזירות הבורא יתברך מחמת
 חשבונות אחרים. ב. כי הקב"ה לא רצה
 שזה יהיה אצל בני האדם כעין משחק.

האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני

ולסיום נביא את דברי החינוך: וזה
 שאמרו זכרונם לברכה (בבא בתרא י, ב),
 האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני
 הרי זה צדיק גמור, תירצוה **חכמים**
המפרשים כשגומר הנותן בלבד לתת אותה
 בין שיחיה או לא יחיה, שאין זה מנסה את
 ה'. ומהאי טעמא מחלקים חז"ל בין יהודי
 לגוי, כי הגוי כשרואה שזה לא הועיל לו,
 הוא מתחרט, ונמצא שלא נתן את הצדקה
 אלא לתועלת עצמו. מה שאין כן היהודי
 שידוע שצדקה מביאה שפע לעולם והקב"ה
 רוצה שיתן צדקה, כי לכן אינו תולה את
 נתינת הצדקה בחיי בנו. הוא רצה שזה יהיה
 לו לזכות, אבל אם זה לא הועיל, אין לו
 קושיות, כי מעולם לא קישר בין הצדקה
 לתוצאה להיות בטוח שזה מה שיקרה, אלא
 עשה מה שהוטל עליו לעשות וקיים בעצמו
 תמים תהיה עם ה' א-להיך.

הקב"ה. ומדוע זה כל-כך מבלבל את האדם?
 כי מצד שני התורה אומרת: אם תקיים את
 התורה והמצוות תקבל לך שכר ויהיה לך
 טוב. קמחית וכתה שבניה היו כהנים גדולים
 כי הקפידה לכסות את ראשה ולעולם לא
 ראו כתלי ביתה את שער ראשה. וכן מלאים
 דברי חז"ל במאמרים כאלה - אם תקיים את
 המצוות, הקב"ה לא יעזוב אותך, אלא יחזיר
 לך בכפלי כפליים. ובכן, האדם מתבלבל.
 אך כאמור, אין מה להתבלבל, כי אין
 ביניהם סתירה. זה היה באמת שורש
 טעותם של צדוק ובייתוס, כדאיתא **באבות**
דרבי נתן שלא הבינו עומק מאמר רבם
 אנטיגנוס איש סוכו אל תהיו כעבדים
 המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס.

אכן כן, אין שום סתירה. מצד אחד
 הקב"ה מודיע לך שתבין שכל מצוה מביאה
 ברכה. בעולם הבא בעיקר, וגם בעולם הזה.
 כל מצוה מביאה ברכה, כל מצוה מביאה
 טוב, כל מצוה מביאה שפע. תורה לשמה,
 וכיבוד אב ואם, ושילוח הקן, ובטחון,
 כמאמר והבוטח בה' חסד יסובבנו. הדבר
 נראה בחוש והוא ברור כאור היום. אך יחד
 עם כן אסור לו לאדם לצפות או לשאול:
 "מדוע כאן זה לא עבד?". הוא צריך להבין

יום חמישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

ההיטהרות משלושת הטומאות והכניסה אל הקדושה על-ידי ד' הפרשיות

רק כשהאדם התרחק ממקור הקדושה, הוא נעשה פתוח לדברים אחרים, וכפי שהמזיקים יכולים לשלוט בו, כך הטומאה יכולה לשלוט בו. אכן בכמה טומאות השייכות ברורה, כגון זיבה, או צרעת כדאיתא בגמרא (ערכין טז, א) שהצרעת נובעת מקנאה ולשון הרע. חסרונותיו הפנימיים כה חזקים, שהם יוצאים על פני גופו והנה הוא נטמא וצריך טהרה. ועוד יש טומאות אחרות שאין שייכותן לעבירה מובנת באופן ממילא, אלא זקוקים לספר שיסביר אותה.

על שחל ופתן תדרוך תרמוס

נבאר זאת ככה: בעולם יש דברים רבים שליליים שיכולים להידבק לאדם, כי העולם רובו רע. אך מי ששמור מן החטא, הקב"ה מגן עליו מפניהם, כמאמר הפסוק יפול מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש (תהלים צא, ז). ברחובות מתהלכים אריות ונחשים ושאר מזיקים, אך על שחל ופתן תדרוך תרמוס כפיר ותנין (שם פסוק יג). אם האדם קשור עם החבל למעלה, אינו נופל למטה כמאמר הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א. פירושו של דבר שהאדם יכול להתהלך בין כל המזיקים, וכיון שהוא קשור בחבל הקדושה אל הקב"ה, אינם יכולים לגעת בו. זהו על שחל ופתן תדרוך תרמוס כפיר ותנין. אתה נמצא במקומות המסוכנים ביותר ואין שום מזיק יכול לשלוט בך. אך בו ברגע שהאדם מסיח דעתו ומרגיש קצת כוחי ועוצם ידי ושאינו זקוק לעזרתו יתברך, מיד הוא מתנתק

זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם

הנה בהפטרות פרשת פרה ענין הטהרה מטומאת מת אינו מוזכר כלל, אך כל הפסוקים מדברים שם מענין הטהרה מעוונות. וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר אתכם, ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, ואת רוחי אתן בקרבכם וגו' (יחזקאל לו, כה - כז).

ובספר פרי צדיק להגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א (פרשת פרה אות ה' ואות ז') מדבר בענין זה וצריך להבינו היטב. יסוד הדבר הוא שענין טומאה וטהרה וענין העבירות ותשובה, חד הם, ולא כפי שאנו רגילים לחשוב שהם שני דברים נפרדים לגמרי. הן כך חשבנו מאז ומקדם שמדובר בשני חלקים שונים בתורה. חלק אחד הוא להזהר שלא לעבור על שום מצוה ממצוות התורה, וחלק אחר הוא שאם האדם נכנס לדוגמא באוהל המת, אע"פ שלא עשה בזה שום איסור, ואדרבה, יש שקיים בזה מצוה, כגון שקבר את המת, מוטל עליו עכשיו להיטהר על-ידי הזאת אפר פרה אדומה. אכן מהפסוקים נבניא המדברים על זריקת מים טהורים כדי להסיר את לב האבן, אנו למדים שהסרת הטומאה על-ידי הזאת אפר פרה אדומה, מסירה גם את העוונות.

והנה כלל הדבר הוא שהטומאה נובעת מהתרחקות ממקור הקדושה, כי כשהאדם נמצא במצב של קדושה, לא יתכן שייטמא.

דווקא לך? למה לי לא הציע? והתשובה היא: כי לכתחילה לא היית במקום הנכון. למה הסתובבת שם בכלל? כשמסתובבים שם, נופלים בקל, נופלים ומתדרדרים עד שנכשלים במכשולות חמורים.

אנחנו מבקשים מהקב"ה שירוק עלינו מים טהורים ויטהרנו באופן הטומאות שגודשות את האויר לא יוכלו לשלוט בנו כלל, וכך נוכל להיות נקיים וטהורים וקרובים אל ה'. הנה עד כה הבאנו מעין הקדמה לבאר שכל הטומאות יכולים לשלוט על האדם רק לאחר שהיה בו איזה ענין של חטא. ונוסיף על כך שיסוד זה כבר מוכר לכל לגבי המכשול בחטא עצמו, וכמו שכתבו הראשונים שמפני כך צריך השוגג להקריב קרבן חטאת לכפרה ולכאורה אין בו שום עוון שהרי שגג, כי אם לא היתה לו איזו שייכות לאותו חטא במזיד, לא היה נכשל בו בשוגג. אם קרה לך מכשול, סימן הוא שלכתחילה לא היה קשור לגמרי אל הקב"ה, כי רגלי חסידיו ישמור (ש"א ב, ט) נאמר, ואם האדם נכשל, סימן הוא שאינו מחסידיו. כמו כן אנו מוצאים יסוד זה בענין הכהן גדול ביום כיפור שאם אירע לו מכשול, סימן בלתי טוב הוא, כי אם אירע דבר כזה, בוודאי היה לו ענין של חטא.

אכן חידושו של ה'פרי צדיק' הוא שאפילו בעניני טומאת מת כך הוא. המציאות שיש טומאה כזאת בעולם ושהיא יכולה לשלוט באדם, פירושה שיש כוחות של טומאה שנובעות מכוחות של קליפה שנובעות מכוחות של עבירה, ולפעמים יש לאדם שייכות אליהם, וכאשר נעקור את החטא, ממילא לא תתקיים הטומאה.

אין מפסיקים בין פרה להחודש

מבאר רבי צדוק דבר נפלא: יש ארבע פרשיות: שקלים, זכור, פרה והחודש. ואיתא

ממקור הקדושה, וכיון כשהוא מתנתק, תיכף ומיד יכולים כל המזיקים אשר נמצאים לצדו כל הזמן להידבק בו, וכשהם נדבקים בו, הרי הוא נופל עוד ממדרגתו.

הנה בתהלים מזמור ל"ה כתוב כך: לדוד ריבה ה' את יריבי לחם את לוחמי, החזק מגן וצנה וקומה בעזרתי וגו' יבושו ויכלמו מבקשי נפשי יסוגו אחור ויחפרו חושבי רעתי, יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה, יהי דרכם חושך וחלקלקות ומלאך ה' רודפם. הוי אומר: חושך להם והארץ חלקלקה, ומלאך רודפם, ועוד הם מקבלים דחיפה מאחור, ונופלים ומרסקים את כל העצמות. הנה כי כן, כשהאדם אינו קשור בחבל למעלה, כל עניני הטומאה מתחילים לשלוט בו, ואז הוא נופל ונופל כאשר עבירה גוררת עבירה.

ולעניננו, מי שיש לו אמונה חזקה, מי שיש לו יראה חזקה, יראת שמים, אינו נופל. אבל אם אין לו לאדם אמונה חזקה, כי אם תאוה חזקה וקנאה, אזי הוא נכשל באלה, וכיון שהוא נכשל, הוא גם נטמא, ועכשיו הוא זקוק גם להיטהר מאותה טומאה. ויסוד הדבר הוא שעכשיו כאשר הוא בא להסיר את הטומאה, הוא צריך להסיר לא רק את הטומאה, אלא גם את החטא שחשף אותו בפני הטומאה. וזוהי גם הסיבה שצריך ל"זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם", כדי להסיר ממנו אותו חטא.

למה הלך זרזיר אצל עורב

פעמים הרבה אפשר לראות כעין זה באופן ברור כאשר הנער מתנצל שעשה מה שעשה מפני שפלוגי הציע לו, כגון שאכל מאכל אסור מפני שפלוגי הגיש לו ולא יכול היה לעמוד בפני הפיתוי, או עישן סיגריה כי פלוגי דיבר על לבו, וכן הלאה. והשאלה שתמיד שואלים אותו היא: למה הציע

הרע (כך הוא כותב שם), כי כשיתבונן האדם מדוע הוא מספר לשון הרע, יראה שאחת מהסיבות היא הקנאה. אכן יש הרבה סיבות זוהי הסיבה שה'פץ חיים' מונה את כל הלאוין שהאדם עובר בדברו לשון הרע, כדי שיראה האדם כמה פעמים הוא הולך בעקמימות. כשהאדם מדבר לשון הרע, סימן הוא שמשוהו מפריע לו. מה מפריע לו? למה הוא זקוק באופן נואש להתכבד בקלון חבירו? אין זה אלא מפני שהוא חולה, ולא חולי אחד בלבד יש לו, אלא הרבה חולאים כמנין הלאוין שהוא עובר עליהם. יש לו חולי שהוא צריך לדבר על אנשים. **למה הוא צריך לדבר רכילות? מפני שחסר לו משהו בלב.** בלשונו, היינו אומרים שחסר לו סיפוק, אבל בשפת האמת **מה שחסר לו הוא קשר עם הקב"ה, ולכן אין נפשו מתמלאת** והוא מרגיש מוכרח למלאותו בהבלים.

עכ"פ **אחד מהשורשים של לשון הרע הוא קנאה.** הוא אינו מרגיש טוב עם מצבו, אינו מרוצה ממנו, ולכן הוא כועס על פלוני שלדעתו עושה לו עוול, וכן הוא ברוגז על פלוני כי נדמה לו שפלוני מצליח יותר ממנו וזה מצער אותו מאוד. **למה הצלחתו של פלוני מצערת אותו?** התשובה היא **שהוא עצמו יש לו בלב חסרון גדול וריחוק מהקב"ה מחמת מצבו, ומזה הוא בא לידי קנאה, והקנאה מרחיקתו עוד יותר.** וקנאה זו גורמת לו לאדם להיטמא בטומאת צרעת. קנאה, צרות עין, לשון הרע. הם הם הדברים שמולידים באדם צרעת. החולי שלו פורץ החוצה וניכר לעיני בני אדם.

צא טמא תאמר לו

אומר רבי צדוק: ידוע שיש שלושה דרגות בטומאה שבעליהן אסורים להכנס לבית המקדש, אך יש שלוש מחנות, מחנה

בירושלמי (מגילה פ"ג ה"ה) אין מפסיקין בין פרה להחודש. אמר רבי לוי: סימניהון דאילין פרשתא, בין הכוסות הללו אם רצה לשתות - ישתה. בין השלישי לרביעי - לא ישתה. כותב רבי צדוק: "ובוודאי אין דברי הירושלמי נאמרים רק לסימן בעלמא, רק מפני **שבעצם המה שורש אחד, ענין קריאת הארבע פרשיות עם הארבעה כוסות,** שהם כנגד ארבע לשונות של גאולה, שנאמר במצרים והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי". לוקחים את הנשמה ומוציאים אותה מתחת הקליפה, עוד מעט ועוד מעט ועוד מעט עד שהיא מתקשרת אל הקדושה, וכפי שבלשונו של גאולה משמעותו של דבר **שהקב"ה לוקח את הנשמה ומטהרה ומזככה ומכבסה כדי שלא תהיה לה שייכות לטומאת מצרים,** כך **ארבע הפרשיות פועלים אותו דבר בנשמת האדם.**

וכיצד הדבר פועל? מבאר רבי צדוק: ידוע שיש שלוש קליפות קנאה ותאוה וכבוד, אשר כל אחת מהן מוציאה את האדם מן העולם, ובכן שלוש הפרשיות הראשונות, שקלים זכור ופרה, מצילים את האדם משלוש הקליפות האלה, ובפרשת החודש אז הוא נכנס כבר אל הקדושה. וכן הוא לגבי ארבע לשונות של גאולה. והוצאתי והצלתי וגאלתי כולם משמעותם היציאה מרע והם מרמזים על טהרת הנפש משלוש קליפות הטומאה, ולקחתי הוא הכניסה אל הקדושה.

הקנאה מקננת והצרעת צומחת

והנה הראשונה היא הקנאה, היינו **מה שאין האדם שבע רצון בטובת חבירו.** היא אוכלת אותו מבפנים ומקיימת בו רקב עצמות קנאה (משלי יד, ל). ואין צריך לזה יותר מדי הסברים. **ובכלל הקנאה הוא לשון**

תשובת ה(מ)שקל

והתיקון לזה, אומר רבי צדוק, הוא **פרשת שקלים**. ומייסד זאת על דברי **המדרש** (ב"ר ד, יח) * אתם מכרתם בנה של רחל בעשרים כסף, לפיכך יהיה כל אחד ואחד מגיעו בקע לגולגולת מחצית השקל, ומכירת יוסף היה מצד קנאה כמו שנאמר (וישב לו, יא) ויקנאו בו אחיו. יתכן להבין זאת באופן פשוט, כי **כשהאדם צריך להוציא כסף מכיסו** וליתן לבית המקדש **להקריב בו קרבנות ציבור, קרבנות שלכל ישראל יש חלק בהם**, ראשית כל הוא נעשה **אדם שנותן לאחרים**, היפך האדם המקנא שרוצה כל העת לקחת מאחרים. וכן זה **גורם לאחדות בישראל**, שהרי קונים בהם קרבנות ציבור כאשר כולם מביאים אותו סכום העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל. ואף מה שהביאו למשכן, הללו הביאו זהב, הללו כסף, הללו נחושת, וכן הלאה, ומכולם ביחד באו משכן להשראת השכינה. ובכן, **כשקוראים פרשת שקלים, צריך לעקור את חטא הקנאה והלשון הרע והצרות עין ושנאת הבריות**.

זכור את אשר עשה לך עמלק

ואחרי שהאדם נכנס למחנה ישראל, הקב"ה עוזר לו להתקדם עוד, שהרי התכלית היא להגיע אל הקדושה, לפרשת החודש, אז יוכל לקבל נשמה חדשה (החודש הזה לכם פירושו שהקב"ה מחדש את הנשמה כחידושה של לבנה). מבאר רבי צדוק שבפרשת זכור באים לעקור את עמלק אשר קרר בדרך שהוא ענין התאוה הבאה אחרי הקנאה. אכן קל מאוד להבין שהתאוה מביאה לאדם טומאה, שהרי היא מרחיקה אותו מכל חמימות בדברים שבקדושה. אומר רבי צדוק שחולי זה אינו

כהונה, מחנה לוויה ומחנה ישראל. ובירושלים זה מתחלק באופן כזה: הר הבית הוא מחנה ישראל, עזרת נשים מחנה לוויה, ומשער ניקנור ולפנים מחנה שכינה. והנה מי שנטמא בטומאה חמורה, צריך לצאת מכל שלוש המחנות. מי שנטמא בטומאה פחות חמורה, צריך לצאת רק משתי מחנות ומותר להכנס למחנה ישראל. ומי שנטמא בטומאה עוד פחות חמורה, צריך לצאת רק ממחנה שכינה ומותר להכנס למחנה ישראל ולוויה. והנה הדין הכתוב בתורה הוא שהמצורע צריך לצאת מכל שלוש המחנות, והזב צריך לצאת רק משתי מחנות, והטמא בטומאת מת צריך לצאת רק משכינה. אכן תמיד ידענו שטומאת מת היא הטומאה החמורה ביותר, אך מכאן אנו רואים שטמא מת מאחר שטומאתו בא לו רק מבחוץ, הוא נחשב לטמא בטומאה קלה. מה שאין כן המצורע והזב שטומאתם באה להם מתוך גופם.

מבאר רבי צדוק שהטמא בטומאת צרעת, קרע את עצמו לא רק מהקב"ה, אלא גם ממחנה ישראל. הצרות עין שהיתה לו באחיו מישראל, הוציאה אותו מתוך הכלל, ואם כן אין מקומו במחנה ישראל. דבר הראשון צריך לדעת לתקן את זה. דבר ראשון צריך האדם לדעת שהדברים שהוא מתמודד אתם אינם קשורים כלל לפלוני, והוא צריך שיהיה לו ההיפך מצרות עין, לשמוח בהצלחת חבירו ולהתרחק מכת מספרי לשון הרע וריבולות. זוהי הקנאה שמוציאה את האדם מן העולם. היא מוציאתו מן העולם וגם ממחנה ישראל. רבי צדוק כולל בזה גם כעס, כך שאנו מבינים שחולי הצרעת מגיע מקליפה קשה מאוד ולכן המצורע חייב לצאת מכל שלוש המחנות.

והנה **שורש הכבוד הוא עבודה זרה**, כי **הכבוד מגיע מהרגשת כוחי ועוצם ידי**. אכן שלוש הדברים המוציאים את האדם מן העולם, הם כשלוש העבירות החמורות. הקנאה היא שפיכות דמים אשר ממנה מסתעף שנאת הבריות, פירוד לבבות, הלבנת פני חבריו ולשון הרע. התאוה היא גילוי עריות כפשוטו. ועכשיו מגיע הכבוד שהוא אביזרייהו דעבודה זרה, כי **הרדיפה אחר הכבוד מגיעה מזה שהאדם מייחס דבר לעצמו. והרבה צריך להלחם בקליפה זו כדי להיפטר ממנה**.

בעטיו של נחש

רבי צדוק מסביר **שהכבוד גורם לטומאת מת**, כי כל ענין המיתה הרי בא בעטיו של נחש שהביא מיתה לעולם במה שהכניס בלבם והייתם כאלוקים (בראשית ג, ה). וכאן אנו זוכים להבין מה השייכות בין טומאת מת לחטא (ולכאורה אין השייכות מובנת, שהרי יתכן שיקים האדם מצוה בשעה שהוא נטמא למת, כפי שהזכרנו מתחילה), כי אם לא היתה קליפה בעולם, לא היה ענין של מיתה בעולם. הנחש פיתה את האדם לחשוב שהוא שווה מחמת עצמו, וזה מה שגרם לו מיתה.

אפשר לראות זאת אצל ילדים. עד גיל מסוים הילד רואה את עצמו כחלק מאמו ממש. יום אחד הוא מתחיל לסרב למה שאומרים לו. הוא נעשה מאן דאמר. לא רוצה, לא שואל אותך. הוא מרגיש כבר בעל עצמאות. האמא רוצה ככה, אני רוצה אחרת. מה, אני צריך לשאול אותך?! אני מחויב לך משהו? הוא מורד. דבר זה חטא הוא. הקב"ה בורא כל העולמים אסר על האדם לאכול מעץ הדעת. הגיע הנחש ואמר לאדם: "נכון שהקב"ה אסר, אבל בא נעשה חשבון עצמאי". **תוצאתו של חטא זה היא מיתה, כי הוא התנתק מבוראו**.

קשה כל-כך כחולי הקנאה, כי חשק זה שיש לו לאדם יכול לבוא לידי שימוש לדבר טוב, היינו לחשק התורה. **המצורע הוא במצב יותר חמור כי הוא קרע את עצמו מכלל ישראל**. מה שאין כן מי שכבר הכניס את עצמו בתוך הכלל על-ידי שהוא נותן לאחרים ואינו מקנא בהם, כי הגם שיש לו תאוה, אפשר לעבוד אתו לנקותו ולטהרו, ועל ידי קריאת פרשת זכור מוחקים זכר עמלק של קליפה זו. האדם מתפלל להקב"ה שיצילו מתאוותיו ועושה פעולות לכך, והכל מתוך שהוא מבין שהתאוות מעכבות בעדו מלהכנס אל שער המלך.

אולם למחנה לוויה אין הזב נכנס, כי הלויים הם בני תורה כמו שנאמר (עקב י, ט) ה' הוא נחלתו, ונוטלים מעשר כדי שיהיו פנויים לתורה, ואם כן איך יוכל להיכנס והלא התורה הוא תבלין ליצר הרע וכמו שאמרנו (סוכה נב, ב) אם פגע בך מנוול זה והיינו יצר הרע דתאוה, משכחו לבית המדרש. **ורק לאחר שהאדם מוחה את זכר עמלק ונפטר מחולי זה, אז הוא יכול להכנס אל קדושת התורה**.

כבוד אביזרייהו דעבודה זרה

ועכשיו מגיעים אל הדבר השלישי, הלא הוא הכבוד. מבאר רבי צדוק **שהכבוד הוא הדבר שנתפס באלה שנמצאים כבר במדרגה**. הוי אומר: יש לו סיבה להתגאות, וכמו שאומרים: כבוד התורה. כאן מדובר בקליפה עדינה מאוד שאפילו אנשים גדולים מאוד צריכים לעבוד עליה כל ימי חייהם. כידוע שכאשר שאלו התלמידים את הבעש"ט הק' זי"ע קודם הסתלקותו למי להעביר את שרביט ההנהגה, אמר: "לכל מי שתבואו לתהות על קנקנו, תבקשו ממנו עצה לגאווה, ורק מי שיענה לכם שאין עצה לגאווה מלבד התפילה, אותו תקחו לאלוף לראשכם".

בהתאסף ראשי עם שרק משה רבינו ע"ה היה מנוקה בזה בתכלית נגד כל ראשי העם.

מי שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער

ממשיך רבי צדוק: והנה אמרו (סוטה ה, א) כל אדם שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער וכו' והקשו **התוס'** אמאי לא חשיב לה במשנת חלק. אמנם יש לומר שאין המכוון בגמרא שלא יעמוד לתחיית המתים כלל חס ושלום, דאם כן לא שבקת חיי לכל בריה כמעט. רק המכוון שאין עפרו ננער, שלא יעמוד בעפרו כמו שניעור משנתו כדררש הקיצו ורננו שוכני עפר (ישעיה כו, יט) מי שנעשה שכן לעפר בחייו (היינו שאומר ואנכי עפר ואפר) שזה יהיה כמקיץ משנתו, והוא נוהג רק בנפשות גבוהים וקדושים.

פירוש: **רק מי שלא התבטל בחייו, הוא צריך להתבטל לאחר מיתתו על-ידי שיתהפך לעפר ואז יחזור לתחייה** מתוך עצם הלז שאינו בטל. **מה שאין כן מי שכבר התבטל בחייו, כי הוא מה צורך יש שיתבטל שוב לאחר מיתתו.** אכן אנו צריכים לזכור שלא יעזור לאף אחד. כל אחד יצטרך לעבור את כל הסדר, וכמה שיעבוד האדם בחייו על ענוה, יחסוך מעצמו לאחר מיתתו.

מבאר רבי צדוק: ועל זה **מרמז קריאת פרשת פרה על תכלית טהרת הנפש גם מבחינת טומאת מת שהוא בדקות וברוחניות**, ועל זה מרמז טהרת הפרה על ידי אזוב כמו שנאמר (חוקת יט, יח) ולקח אזוב וגו' המרמז על שפלות הנפש בעצמו בתכלית, **ובזה נשלם ונכלל כל שלוש טהרות הנפש שלפניה ונעשים בזה מוכנים מיד להשראת הקדושה בנפש בפרשת החודש** שכנגד כוס רביעית. וכמו שאמרו (ירושלמי שקלים פ"ג ה"ג) טהרה מביאה לידי

כשהאדם חי מתוך הכרה שאין במציאות לסרב לדברי הקב"ה, הוא ממילא מחובר לחיי החיים. אך ברגע שהאדם יכול לסרב, ואפילו כשהוא עושה, הוא עושה רק מפני שכדאי לו כי שמע שיש בזה סגולה, הרי הוא מתנתק ממקורו. הנחש הוא זה שהכניס באדם טומאה זו של הרגשת כוחי ועוצם ידי, חוסר רצון להתבטל להקב"ה. ומאז הגיעה מיתה לעולם והמיתה הגיעה עם טומאה, והטומאה חזקה כל-כך שאפילו המתקרב אל המת בד' אמותיו, נטמא, אם כי לפעמים אין ברירה אחרת, כי מוכרחים להתעסק עם המת.

יש שחושבים שהצער העמוק ביותר היא המיתה עצמה שבאה כעונש על החטא. ולמען האמת הצער העמוק ביותר הוא הסימן לריחוק הגדול ביותר. למה בני אדם נשברים ונדכאים כל-כך כשאחד מקרוביהם נפטר והולך לבית עולמו? כי הוא מרגיש שחייו של פלוני קרובו נגמרו, והרי זה מורה על ההעדר והפסד. ומהו החיזוק הגדול ביותר לזה? - ונאמן אתה להחיות מתים. הוא מתחזק בהסבירו לעצמו שהמיתה היא רק תולדה מהטומאה, מהעבירה ומהריחוק מהקב"ה, אך מצד אמיתות העולם, מצד הנשמות, מצד סדר הבריאה, אלמלא החטא לא היה בעולם שום ענין של מיתה והעדר. אכן **כן האדם צריך לזכור שהמיתה באה בעטיו של נחש. היא אחת התוצאות הקשות של החטא שנקרא כבוד. ושורש הכבוד הוא חוסר הביטול להקב"ה וייחוס דברים לעצמו.**

מבאר רבי צדוק: וזהו אינו משולח רק ממחנה שכינה מפני שהבירור בזה נוהג גם בבני אדם גדולים שיש להם נפשות גבוהים, כמו ששמענו מרבינו הקדוש [רבי מרדכי יוסף מאיז'ביצא] זצוקלה"ה על פסוק (וזאת הברכה לג, ה) ויהי בישרון מלך

התאוה פחד מפיגה - מעשה שהיה

לפני ראש השנה סיפרנו על יהודי אחד שהיה במצב חלש מאוד ולדאבון לבו הגיע לשפל נורא. הוא כבר היה ברכב וכבר נסע עם חברים רעים שמשכוהו לפתחה של גיהנום. ובעמדו לפני הפתח, קיבל טלפון בהול מאביו הזקן המתגורר לבדו בביתו שגנבים חמושים מנסים לפרוץ את דלת ביתו. היהודי נאלץ לעצור את הכל ולהתקשר למשטרה, וכולם נכנסו לבהלה. במשך חצי שעה דיבר הבן עם השוטרים והעביר הוראות לאביו באיזה חדר להתחבא ומה לעשות, ורק אז התברר שאין מדובר בגנבים חמושים, אלא בסתם אנשים שדפקו על הדלת. אך אז כבר נכבתה אש היצר אצל הבן וניצל מן החטא, וחזר לביתו שש ושמח בראותו איך מן השמים שומרים עליו. ומיני אז השליך את חייו הכמושים מאחוריו ופתח דף חדש והנה הוא עולה מעלה אחר מעלה עד עצם היום הזה.

בזמנו כשסיפרנו את הסיפור, הוכחנו מזה מהו כוחו של כיבוד אב ואם, כי היהודי העיד בפנינו שהגם שהיה בשפל המדרגה, על מצות כיבוד אב ואם לא ויתר אף פעם, אלא קיים אותה במסירות נפלאה והיא זו שהצילה אותו. אך כאן אנו לומדים עוד על פי דרכנו שהפחד מפיג את התאוה, כי היהודי עצמו אמר שהוא לא סתם נהיה אז עסוק ולא נותר לא פנאי לעשות את מה שלבו חפץ, אלא כל התאוה בטלה לגמרי בכלל אותו פחד שהקב"ה שלח לו.

ואולי אפשר לקשר הענין של כיבוד אב ואם עם פחד, כי מי שיש לו מורא מאביו, זוכה ויש לו מורא שמים וממילא הוא ניצל מן החטא. **כל יראה שתהיה לו לאדם,**

קדושה דכתיב (אחרי טו, יט) וטהרו וקדשו. וזה שאמרו הסימן בין שלישי לרביעי לא ישתה שאין מפסיקין בין פרה להחודש, דפרה נגד וגאלתי שהוא גמר הגאולה מן הרע כנ"ל, והחודש נגד ולקחתי שהוא הדברי תורה והקדושה, והם רצופים וטהרו וקדשו.

הוי אומר: **לאחד שהאדם טיהר את עצמו, ממילא הוא מתקדש, כך שאין מקום להפסק כלל.**

זכות שלושת אבות

ומבאר רבי צדוק (אות ז) שקדושת האבות היא זו שנותנת לנו כח לבטל את שלוש הקליפות. אברהם אבינו היה אוהב את הבריות, כידוע שמדתו היתה מדת החסד והיה עוסק תמיד בהכנסת אורחים, ולכן קדושתו נותנת כח לאדם להיות ג"כ אדם כזה מושלל משנאת הבריות ולשון הרע, על-ידי שמתקשרים אליו ומתבוננים בכך שאנו בניו. יצחק אבינו הוא כנגד קליפת התאוה, כי על-ידי הפחד מה' ניצל האדם מכל תאוה. הנה חז"ל אמרו (ב"ב י, א) יין קשה פחד מפיגו². כשהאדם נמשך לתאוה, ברגע שלבו מפחד, נמוגה תאוה ונעלמת. היין הוא זה שמעורר את התאוה, כידוע מה שאמרו חז"ל (ברכות סג, א) הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, ועל זה אמרו יין קשה, היינו יין ותוצאותיו, פחד מפיגו. והאמת שזה יותר עמוק. כשיש לו לאדם תאוות, הוא נמצא בחיפוש תמידי, אך בו ברגע שמתעוררת לו יראה, הוא שוכח מהכל. לבו מאיץ את פעימותיו ואינו יכול להתעסק בחיפושיו. ובכן, קדושתו של יצחק אבינו היא כח גדול להציל את האדם מן התאוה.

ב. בגמ' איתא: פחד קשה - יין מפיגו. אך בשבחי הבעש"ט איתא בשם הבעש"ט כנוסח שנזכר כאן - יין קשה, פחד מפיגו. וכן הוא בפלא יועץ (ערך גילה) מהבעש"ט. אמנם יש סימוכין לגירסא זו במזרחי פרשת ויגש (מה, כו) וברד"ק בספר ירמיה (מה, יא). ראה קובץ 'כרם שלמה' תמוז תשמב.

כנגד יצחק, ופרה היא כנגד יעקב. וכשהאדם לומד את הפרשה, הוא מתפלל אל ה' שיטהר אותו מאותן טומאות. הן כך אמרו חז"ל (סוטה יז, א) "בזכות ואנכי עפר ואפר, זכו לאפר פרה". ואם כי שם זה עולה על אברהם, מכל מקום אתה רואה שהביטול לה' הוא זה שהוליד פרשה בתורה שבכוחה להציל את האדם מן הגאווה. בכל אופן כשהאדם מבין שהפרשיות הן מתנות שהקב"ה נתן לאדם כדי להלחם עם הקליפות המטמאות, הוא מכין עצמו היטב קודם לכן, ובשעת הקריאה הוא מאזין היטב, וכן הוא מתפלל שהקב"ה יציל אותו ויראה לו את הדרך ויראה לו הדברים שהוא טועה בהם ומה הוא צריך לעשות כדי לתקן, ואז הוא מקבל כח נפלא לפרשת החודש ולזכות לאורות חדשים של חודש ניסן ושל השנה החדשה.

בכוחה להצילו מן החטא. מי שיש לו יראה ממני שצריך לירא מפניו, כגון מרבו ואביו ואמו, הוא משתמש עם מדת היראה, וממילא הוא מקבל יראה במתנת שמים. ויראה זו אינה פחד מן העונש בדווקא, אלא יראה נעימה שמרגיעה את האדם ומשחרר אותו מן הצורך להלחם בכל עת.

מסיים רבי צדוק: ויעקב אבינו ע"ה נגד קליפת הגאווה והכבוד, שהוא היה שפל בעיניו. וכן הוא מבואר בכמה מקומות גודל ביטולו של יעקב אבינו אשר מפני כך זכה שתהיה מיטתו שלימה ותשרה עליו מדת התפארת.

עכ"פ קדושת שלושת האבות נותנת כח לאדם לבטל שלוש אותן קליפות. וכן הפרשיות, שקלים היא כנגד אברהם, זכור

יום ראשון פרשת ויק"פ י"ט אדר תשפ"ג

התעוררות מדות הנפש בצד הקדושה בלבד

ע"י ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים ועל גביהם לשון הרע שהיא כנגד כולם, הם פגמים שניכרים לעין גם בעוה"ז. בשפיכות דמים הדבר פשוט. בגילוי עריות הוא ג"כ פשוט, כי הוא ממיט חורבן על העולם. בעבודה זרה, הרי היא דבר שמנתק את הקשר בין העוה"ז והעוה"ב ועוצר את השפע. ולשון הרע כנגד כולם כפי שנראה בהמשך שהוא מקביל לתלמוד תורה. עכ"פ הרעיון הוא שכפי שהאדם יכול לגרום במעשיו תיקון שהוא יותר רחב ויסודי, מעין תיקון כללי, כך הוא יכול לגרום פגמים יסודיים אשר בהם חוץ מהעונש שיקבל בעוה"ב, ייפרע עליהם גם בעוה"ז.

עבירות שמגדלות פארות

והנה הדבר בוודאי טעון תוספת הסבר, כי לכאורה הדעת היתה נותנת להכליל גם גניבה וגזילה עם העבירות האלה שפגמן ניכר לעין, ועם כל זה לא נמנו ביניהן, והדבר בוודאי אומר דרשני. אכן ההסבר הוא על פי דברי ה'פרי צדיק' שראינו בשיעור שנמסר ביום חמישי שעבר, כי הנה שלוש העבירות החמורות (ולשון הרע כפי שיבואר להלן), דברים כלליים הן ומכל אחת מהן מסתעפים מאות חטאים, ואף גניבה וגזילה מן המסתעפים מאחת מהנה הן. דוגמא לדבר היא חילול שבת: כולנו מבינים שהמחלל את השבת מפני שכופר בבריאת העולם ע"י הקב"ה, חטאו מסתעף מע"ז, ולהיפך, המקיים את השבת ומחדיר את האמונה בלבו, אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, כי הוא מתקן זאת ע"י שמירת השבת. מדובר בדבר והיפוכו.

אלו דברים שנפרעין מן האדם בעוה"ז

בירושלמי ריש מסכת פאה אנו מוצאים יסוד נפלא. במשנה שם נאמר: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם. ואיתא על זה בירושלמי שכפי שבצד הטוב, הגם ששכר מצוות בהאי עלמא ליכא, הללו יצאו מן הכלל לאכול פירותיהן בעולם הזה, כך בצד הרע, ארבעה דברים יצאו מן הכלל להיפרע עליהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים ולשון הרע כנגד כולם.

וביאר המפרשים על פי ביאורו של הרמב"ם במשנה שם שהמצוות האלה בהיות שיש מהן תועלת לא רק בעוה"ב אלא גם בעוה"ז, לכן האדם אוכל פירותיהן בעוה"ז. פירוש: כשהאדם מקיים מצות שילוח השן או שעטנז וכדומה, הוא אמנם עושה רצון ה', אבל אין התיקון בעוה"ז ניכר לעין, ולכן הקב"ה ישלם לו במושגים רוחניים שאין העוה"ז סובלם. אך כשהוא מקיים מצות כיבוד אב ואם או גומל חסדים או מביא שלום בין אדם לחבירו או לומד תורה, הוא עושה תיקון לעוה"ז באופן הניכר לעין. וכיון שהוא מטיב גם לעוה"ז וגם לעוה"ב, לכן הוא מקבל את שכרו ג"כ בין בעוה"ז ובין בעוה"ב. הוא אוכל פירותיה בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב.

כמו כן לגבי העבירות. הפגמים שנעשים

ופרה, כי הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם, וכשהאדם מתקן אותם, הוא נכנס לעולם ומתחיל לחיות. וראינו שם שהקנאה והתאוה והכבוד הן בעצם שלוש העבירות החמורות, ושוה הולך לפי הסדר הבא: תחילה צריך האדם לעבוד שלא לעבור על שפיכות דמים, אח"כ שלא לעבור על גילוי עריות ואח"כ שלא לעבור על עבודה זרה, וכך הוא נכנס ממחנה למחנה עד שהוא מגיע לקודש הקדשים.

וכיון שאנו מבינים זאת, אנו מקבלים הבנה בסוגיא זו דריש מסכת פאה. יש מצוות ועבירות שהאדם עושה וממשיך הלאה, אך יש מצוות ועבירות שכאשר האדם עושה אותן, הוא תיכף ומיד יכול להרגיש אם הוא נכנס על ידן אל המחנה או שנשלח מן המחנה. כשהאדם נמצא מחוץ למחנה, אין לו מה לאכול. כשרואה אדם שהוא מתמודד הרבה עם ענין הפרנסה, הוא יכול להבין שפגם באחד מהדברים היסודיים, כי בדברים היסודיים יש להם ענפים רבים שמסתעפים מהם נפרעים מן האדם בעוה"ז. כשאמרו חז"ל (אבות ד, כא) הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם, התכוונו לומר שיסבול מהן גם בעוה"ז, כי שלוש אלה הן שלוש העבירות החמורות כאמור, קנאה זו שפיכות דמים, תאוה זו גילוי עריות, וכבוד זה עבודה זרה.

אתערותא דלתא על-ידי לישנא בישא

והנה בזוה"ק בפרשתן (פקודי רסד, ב) האריך הרבה בענין לשון הרע שמביא צרות הרבה לעולם. ובין השאר כתוב שם בהאי לישנא: ווי לְאִינּוּן דְּמִתְעַרְי לְהָאִי סְטְרָא בִּישָׁא, וְלֹא נִטְרִי פּוּמְיִיהוּ וְלִישְׁנֵהוּ, וְלֹא חֲשָׁשִׁי עַל דָּא, וְלֹא יִדְעִי דְּהָא בְּאַתְעָרוּ דְּלִתְתָּא, תְּלִיאַתְעָרוּ דְּלַעֲיָלָא, בֵּין לְטָב בֵּין

עלינו להתרגל לחשוב אחרת לגמרי מכפי שהורגלנו עד כה. אנחנו רגילים לחשוב שיש לנו בעיות קלות. לאחד יש בעיה שהוא קם באיחור, לשני יש בעיה שהוא משקר, לשלישי שאינו מתנהג ביושר בעניני ממון, לרביעי שאינו שומר את עינו. אבל בעבירות החמורות איננו נכשלים. ב"ה אכשר דרא. אולי אחד מעיר ושנים ממשפחה נכשלים בדברים חמורים, אבל בדרך כלל אין העולם מתמודדים עם הענין של שפיכות דמים. יש לנו מספיק מה לתקן, אך לא בשלוש העבירות החמורות. אך האמת היא להיפך. האמת היא שעבודת כל אחד היא באותן שלוש עבירות חמורות. כל פעם שהוא מתייגע להשתפר, היכן שהוא זה נוגע באחת משלוש העבירות.

הדרך להגיע לקודש הקדשים

הנה ראינו בדברי רבי צדוק זיע"א שהאדם צריך להגיע לקודש הקדשים, וכדי להגיע לשם, הוא צריך לעבור בשלוש המחנות. תחילה הוא צריך להכנס למחנה ישראל. מי שהצליח להכנס למחנה ישראל, כבר תיקן הרבה מאוד. כשהאדם נמצא מחוץ למחנה ישראל, הוא סובל מהרבה דברים, וכיון שתיקן את הענינים של כעס ושנאה, לשון הרע ופירוד לבבות, הוא תיקן מעט את הענין של שפיכות דמים וממילא הוא יכול להכנס למחנה ישראל. ולאחר מכן כשהוא עובד על תאוותיו, הוא יכול להכנס למחנה לויה, וכשהוא עובד על ענין הכבוד שמגיע מעבודה זרה ומבטל את עצמו בביטול אחרי ביטול ואינו לוקח לעצמו כלום, אז הוא יכול להכנס גם למחנה שכינה.

וראינו בדברי רבי צדוק שזהו ענין ארבע הפרשיות. אם האדם רוצה להגיע לפרשת החודש ולחדש כנשר נעוריו, הוא צריך לקרוא את שלוש הפרשיות שקלים זכור

שח. רצון זה נובע ממתת הנצחון שבו. ובכך
 מדת הנצחון היא דבר נפלא, אבל רק
 כשמדובר בנצחון דקדושה, היינו כשיורד
 לעולם אור אלוקי שמנצח את הרע (כידוע
 שנצח יהוד יורדים לתוך הרגליים, היינו למצבים
 הנמוכים), אבל כשהאדם סתם רוצה להוכיח
 שהוא צודק, כי הוא מרגיש יותר חכם
 מחבירו, או מפני שקשה לו לרדת מהעץ,
 אזי מתברר שמדת הנצחון התעוררה ע"י
 גופו והיא נגזלה ע"י הסטרא אחרא, ועכשיו
 יש התעוררות של מדת הנצח של הסטרא
 אחרא. לא הקדושה נתרבתה עכשיו בעולם,
 אלא ההיפך מהקדושה. **כל אימת שאחת
 ממדות האדם מתעוררת באדם, מתעוררת
 מדה זו גם בשמים**, אבל אם היא מתעוררת
**באופן הפגום, מתעוררת מדה זו אצל
 הסטרא אחרא**. אכן אם האדם עובד על
**עצמו ואינו נותן למדותיו להתעורר באופן
 בלתי טוב, כי אם באופן הטוב, אזי הוא
 מביא שפע רב לעולם.**

**האדם רואה עני ומתעורר ליתן לו
 צדקה והולך ונותן**, חוץ מהשכר השמור לו
 לעוה"ב עבור מעשה הצדקה, יזכה לשכר
 גמילות חסדים גם בעוה"ז, כי **על-ידי
 ההתעוררות שלו, העיר את מדת החסד
 ואת מדת הנצח בנצחו את יצרו הרע
 שביקש למנוע אותו מליתן צדקה, ובה
 הביא שפע לעולם.**

ואמנם ההתעוררות יכולה לבוא בכמה
 אופנים. יש שהאדם מתעורר מעצמו, יש
 שהוא מתעורר על-ידי לימוד בספר, ויש
 שהוא מתעורר על-ידי המצב שנקלע אליו,
 כאמור. ועוד יש שהאדם מתעורר על-ידי
 המצב אך באופן ההפוך ממש. הדוגמא
 הפשוטה לזה היא מי שהולך ברחוב ובא
 כנגדו מראה בלתי טהור, כי הנה המצב בא
 לעורר בו מדת החסד באופן בלתי טוב,
 אבל הוא מיד בהיותו ירא שמים, מיד עצם
 את עיניו ואמר אש תמיד תוקד על המזבח

לְבִישׁ. פירוש: אוי לאלו שמעוררים את הצד
 הרע הזה ואינם שומרים פיהם ולשונם,
 ואינם דואגים על זה, שאינם יודעים
 שבהתעוררות של מטה תלויה התעוררות
 של מעלה, בין לטוב ובין לרע.

אנו רגילים למושג זה רק בצד הטוב,
**שכאשר האדם מתעורר לדבר טוב בעוה"ז,
 הוא מעורר מדה זו בשמים**. אך כאן
 בזה"ק כתוב שכך הוא בין לטוב ובין לביש,
 וכאשר האדם מתעורר לדבר לשון הרע,
 הוא מעורר קטרוגים גדולים בעולם.

התעוררות המדות ע"י המצבים

והנה עלינו לשים לב לענין ההתעוררות.
 לכאורה אם האדם עושה עבירה, צריך
 להתחרט על מעשה העבירה. מדוע שמים
 דגש על התעוררותו לעשות את העבירה?
 אכן אחת מהדרכים לבאר את ענין היא כזו:
**כשהאדם נקלע למצב מסוים, המידות
 שבתוכו מתעוררות ע"י אותו מצב**. הקב"ה
 ברא את האדם עם עשר מידות קדושות.
 יש לו מדה של אהבה, מדה של יראה, מדה
 של ניצוח, מדה של הוד ושל יסוד, וכן
 הלאה. מערכת שלמה של מידות ששורשן
 בקדושה. הצרה היא שהאדם עטוף בגוף
 והגוף מחפש תמיד לעורר את המידות
 באופן בלתי טוב. ומתי המדות מתעוררות?
 כשהאדם יושב במנוחה, אין להן אפשרות
 להתעורר, לא באופן הטוב ולא באופן
 הבלתי טוב. אך כשהוא נקלע למצב מסוים,
 אז הן מתעוררות או עכ"פ אחת מהן
 מתעוררת, ואז היא שעת המבחן של האדם.

ניקח לדוגמא את מדת הניצוח. האדם
 יושב ולומד בחברותא ואומר פירוש בדברי
 הגמרא, וחבירו מטיח בו דברים: "אינך יודע
 מה אתה שח. לא זהו הפירוש". עכשיו
 מתעורר בו הרצון להוכיח לחבירו שהוא
 יודע גם יודע והוא זה שאינו יודע מה הוא

סילוקו ממקום זה ודחיקתו הצדה. כל אופן שהאדם מקל לעצמו ע"י שמסלק בכוחות עצמו את מי שעומד לו בדרך, הוא תולדת מידה זו של רציחה. "מה תשאל, הרי פלוני אינו אבן דוממת העומדת באמצע הכביש ומפריעה לנסוע, אלא נפש חיה הוא ויש לו רגשות ויש לו משפחה ויש לו עתיד, את כל זה אכניס". שפיכות דמים אומרת: "אם רצוני כל-כך חזק להגיע ליעדי ופלוני מפריע לי, אסלק אותו ואת רגשותיו ואת עתידו ואחריב את משפחתו, העיקר שאוכל להמשיך בדרכי".

אביזרייהו דשפיכות דמים

חז"ל הרי אמרו **שהלבנת פני חבירו ברכים היא אביזרייהו דשפיכות דמים**, ויש מחלוקת בראשונים אם אומרים בזה ייהרג ואל יעבור כשפיכות דמים ממש, וכבר יש מהראשונים שהקשו מדוע לא אמרו שעל ארבעה דברים ייהרג ואל יעבור, ע"ז גילוי עריות שפיכות דמים והלבנת פני חבירו, ואחת מהתשובות היא שהלבנת פני חבירו נכללת בשפיכות דמים, והלא היא כתובה. ונראה שהלבנת פני חבירו נחשבת כרציחה לא רק מחמת התוצאה של אזיל סומקא ואתי חיוורא אצל המתבייש, אלא גם מחמת פעולתו של המבייש שהיא פעולה של רציחה. הדבר מצוי מאוד. ניקח לדוגמא שני מועמדים לנשיאות המדינה אשר כל אחד מהם רוצה שרוב העם יבחר בו ולא בשני. מה הם עושים? כל אחד אומר בלבו: "לו הייתי יכול, הייתי מצוה לעושי דבריי לרצחו נפש וחסל, אך ירא אנכי פן יאסרוני בבית האסורים, על כן רק אביישו בכל כוחי עד אשר יסור מדרכי". אכן באותן מדינות שאין יראים מבתי המשפט, הורגים שם על ימין ועל שמאל. האדם רוצה את מעמד מסוים, משרה מסוימת, כבוד מסוים. ברגע שנדמה לו שפלוני גם רוצה, הוא הורג

לא תכבה, ובזה עורר את מדת הניצוח והביא שפע רב לעולם.

עכ"פ בזהו"ק ראינו שיש מושג שנקרא התעוררות ללשון הרע, וראינו בביאור הדבר שמדותיו של אדם מתעוררות בכל עת, יש שמתעוררת באופן הטוב, ומצוי עד מאוד שיתעוררו באופן הבלתי טוב. וזוהי **עבודת האדם לעורר את מדותיו אך ורק באופן הטוב**, כי המדות אינן שלו אלא של הקב"ה, **וכל אימת שהוא מעורר אותן בנפשו, הוא נותן לשורשן להתגלות בעולם הזה**. זהו הכלל, **המדות הן כמו חבלים שמגיעים עד לשמים, וכל פעם שהאדם מעורר אחת מהמדות, מושך הוא כחבל ומדה זו משפיעה שפע גדול לעולם**.

התעוררות המדה של שפיכות דמים

והנה כמו שנתבאר לעיל, יש דברים כלליים אצל האדם שהם הפגמים החזקים ובהם האדם צריך לשים לב אל האמור ולהזהר שלא לעורר את המדות באופן בלתי טוב. נתחיל בענין של שפיכות דמים. לדאבון לב, בעולם הגויי שומעים הרבה על שפיכות דמים. מה זו שפיכות דמים? האדם שונא את פלוני מפני שלקח ממנו איזה דבר או מפני שמעלה לו את רוגזו, והנה מתעוררת אצלו מדה שאומרת: "פלוני עושה לי או למשפחתי איזו רעה?! יש לי דרך פשוטה לטפל בזה. מסיימים אתו. מסלקים אותו מן הדרך. מוציאים ממנו את רוחו, ויותר הוא אינו יכול להפריע". בוודאי יש בזה גם כעס. אחרת לא היה מגיע לעשיית פעולה אכזרית כזו. אבל סוף כל סוף שורש הדבר הוא שהאדם אומר: "אם אני מרגיש כל-כך ככעס וברוגז בגלל פלוני, הדרך להינצל מזה היא לסלק את פלוני מן הדרך. פלוני חושב שהוא יכול להתעלל בי?! אני אראה לו". דבר כזה יכול להיעשות ע"י רציחה כפשוטה, ויכול להיעשות גם ע"י

בירורים. היהודי מבין כי אלופו של עולם גנוז באויב (כמו שאמר הבעל שם הק' ז"ע שדבר זה מרומז בתיבות "אמר אויב ארדוף אשיג אחק" שמתחילות באל"ף), ושעליו לעשות עכשיו בירורים, ואיך הוא עושה בירורים? **על-ידי שהוא מתפלל לה' ומכניע את עצמו. וכך על-ידי התורה והתפילה הוא שלו**, הוא מכניע את הקליפה ויותר אינה עומדת לו בדרכו. אין הוא צריך להרוג את הניצוץ דקדושה. אדרבה, הוא צריך להסיר את הלבוש מהניצוץ דקדושה.

דום לה' והתחולל לו

הן כך הוא להדיא **במסכת גיטין** (ז, א), שם איתא: שלח ליה מר עוקבא לר' אלעזר: בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות, מהו? שרטט וכתב ליה: אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי (תהלים לט, ב), אע"פ שרשע לנגדי, אשמרה לפי מחסום. שלח ליה: קא מצערי לי טובא, ולא מצינא דאיקום בהו. שלח ליה: דום לה' והתחולל לו (שם לו, ז), דום לה' והוא יפילם לך חללים חללים, השכם והערב עליהן לבהמ"ד והן כלין מאיליהן. הדבר יצא מפי ר' אלעזר ונתנהו לגניבא בקולר.

והביא ה'מאור **ענינים** מה שאמר הבעש"ט הק' ז"ע בביאור עצה זו, כי האנשים המצערים את האדם הם רק לבושים של אותם המקטרגים הנמצאים בעולם העליון, והגם שיש להם לאנשים המצערים בחירה להרע, מכל מקום מה שהלה ניזוק מחמת בחירתם, אין זה אלא מחמת המקטרגים, ולכן תחת אשר ייגע את כוחו לריק לריב עם האנשים לנערם ממנו, ישכים ויעריב לבית המדרש ללמוד ולהתפלל באהבה ויראה, ובוזה יסתלקו המקטרגים וייהפכו הדינים עליו לחסדים גמורים.

אותו. רק במדינות המפותחות אשר בהן זה בלתי אפשרי, שם בוחרים בדרך המותרת על פי חוקי המדינה. "אני מוכרח לכבוש את היעד. אם פלוני מפריע לי, אלבין את פניו ברבים, אתכבד בקלוני, ואמשין בדרכי".

סוף דבר, הוא מתנהג במדה זו של רציחה. "לא אכפת לי שפלוני נעשה ללעג ולקלס, לא אכפת לי שפלוני מצטער, לא אכפת לי שמשפחתו נחרבה, לא אכפת לי כלום. למה? כי עכשיו איני רואה אותו מול עיניי. אני צריך להגיע אל הכסף, אני צריך להגיע אל הכבוד. אם פלוני עומד לי בדרך. אסלקנו ונגמר הסיפור אתו". פעמים הרבה רואה האדם שהוא צריך לחסל גם את האנשים העומדים מסביב. "אחסל גם אותם. מה אכפת לי? אני צריך להגיע לאן שאני צריך להגיע ואף אחד לא יעמוד לי בדרך".

פגם זה הוא היסוד של שפיכות דמים.

וזהו שנקרא התעוררות, התעוררות של גבורות, התעוררות של כעס ושנאה. יש לו משהו שמפריע לו, מיד הוא מתחיל לעקור אותו משורשו כדי לסלקו. הוא מתנהג כמי שרוצה לבנות קיר ואינו יכול, כי יש שם אבנים ישנות שרידי הבית הקודם, שמה הוא עושה? הוא לוקח קרדום ועוקר את האבנים הישנות. אף זה, עוקר את כל מה שעומד לו בדרך ברצונו להתקדם הלאה.

שם אלופו של עולם

עד כאן דברנו על התנהגות הגוי, אך היהודי איך הוא מתנהג? מה עושה היהודי כשרואה שמישהו עומד לו בדרך? היהודי אומר כך: "אדם זה שעומד לי לרועץ, הקב"ה הרי מחייהו, יש בו ניצוץ דקדושה, ובכן, מדוע הניצוץ דקדושה עוצר אותי מלכת? הרי אני הולך לדבר מצוה. אין זה אלא מפני שאני צריך לעשות כאן

מדת הנצח, שיוכל לכבוש אותה ולא לענות בחזרה למחרפיו. את המדות צריך לעורר רק מצד הקדושה, לא כשהאדם רוצה לבנות את עצמו.

עכ"פ שפיכות דמים היא יסוד. פלוני יסבול, פלוני יפסיד, והכל בגלל שאני ברוגז, או בגלל שאני צריך לממש את רצוני. והדבר הזה נעשה כל היום. זורקים. זורקים מהעבודה, זורקים מהשיבה. יש בי כעס ואטפל בו על-ידי שהוריד את פלוני מן הדרך.

לשון הרע מסתעף משפיכות דמים

וכאן המקום להזכיר כבר שאף לשון הרע שהוא כנגד כולם, בנוי על יסוד זה. כשמרן ה'חפץ חיים' זצ"ל מונה את מספר הלאווין והעשין שהאדם עובר עליהן כשהוא מדבר לשון הרע, הוא לא סתם בא להודיע על כמה מצוות בתורה הוא עובר, אלא הוא בא להראות איזה מדות נתעוררו אצלו. שתי הצעות שידוכין הונחו על שולחנו של ראובן, אך לשמעון יש עניין שהצעה א' תתקבל ולא הצעה ב', מה הוא עושה? הוא מספר כמה סיפורים מרנינים על הצעה ב' (באופן האסור) ומוריד אותה מהשולחן. שתי דקות בלבד לקח לו לשפוך דם יהודי. "מה תשאל, הלא הזקתי את פלוני באופן נורא והרסתי לו את חייו ואת חיי משפחתו?! בסדר! אבל עכשיו ראובן לא יסגור את השידוך אתו וזה מה שרציתי". זוהי ההתעוררות של שפיכות דמים. לשפוך דם בפועל על-ידי נעיצת סכין, אין האדם מעיז. אומר הוא בלבו: "אין מקובל אצלנו לשפוך דם באופן כזה. אבל לשפוך דם על-ידי סיפור לשון הרע, זהו דבר נאה ומקובל". סוף דבר, פגם אחד הוא, פגם של התעוררות הנפש לסלק את המפריע מן הדרך. **מי שיש לו פגם זה, אינו יכול להכנס למחנה שכינה, כי הוא חולה**

היסוד הוא שכאשר האדם הורג את מי שעומד לו בדרך, הוא הורג את ניצוץ הקדושה שמחייה אותו, והרי הוא מתרחק מהכל, הן מהקדושה והן ממה שהוא רוצה להשיג. על כן **הדרך הנכונה היא שישכים ויעריב עליהם לבית המדרש, ויראה שמאליו יעשה מה שצריך להיעשות.** ואם יראה שעדיין לא נעשה כלום, יוסיף עוד קצת תפילה, עוד קצת תורה.

הצורך בכבישת ההתעוררות הראשונה

השתמשנו בכל זה כדוגמא להתעוררות המדות בנפש האדם, וכפי שהסברנו בתחילה, שהמצבים השונים הם אלה שגורמים בהרבה מן המקרים לאותה התעוררות, **ועבודת האדם היא להזהר לבל ילך בדרך הישנה והטיפשית המבוססת על האינסטינקט. אפילו מצד חכמת חיים אין נכון לו לאדם לפעול לפי המחשבה הראשונה שעולה לו במוחו** על-ידי הגוף האומר לו לפעול באופן זה. ודוגמאות לרוב קיימות לזה. הנה דוגמא אחת: כשרואים ילד קטן עומד במקום סכנה, כגון על גג שאין לו מעקה, ההתעוררות הראשונה היא להרים קול צעקה, אבל כל מי ששכל בקדקדו, יודע שאם יעשה כן, עלול הילד ליפול מחמת הבהלה. על כן **צריך האדם במצב כזה לכבוש מדה זו שהתעוררה אצלו, ולעורר תחתיה מדה אחרת, מדה של סבלנות ואמונה**, ואז ללכת מן הצד בשקט ובבטחה ולהתקרב אליו בלאט מבלי להבהיל אותו ותיכף ומיד לתפוס אותו בשתי הידיים.

דוגמא נוספת היא ויכוח. מדת הנצח של האדם מתעוררת. הוא רוצה לצעוק בחזרה ולהוציא את השני בשן ועין. אך לא זוהי הדרך. האדם מתפלל: "ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה". הוא מבקש מהקב"ה שיסייע לו בשעה שתתעורר בו

מתעוררת אצלו, ואם הוא נותן לה להמשיך להתעורר ולהרים ראש, הרי הוא נותן לאהבה שמקורה בסטרא אחרא לצאת מן הכוח אל הפועל, וכשדבר זה קורה, גם בשמים מתעוררת מדה זו באופן הפגום. **אכן כשהאדם כובש באותה שעה את המדה המבקשת להתעורר ואינו נותן לה להתעורר באופן הפגום, הרי הוא מעורר אז את מדת היראה, כי באמצעות מדת היראה הוא כובש את מדת החסד המבקשת להתעורר באופן הפגום.**

כך ראיתי בייטב לב (פרשת לך-לך)^א שכתב בענין מאמר חז"ל (ברכות ה, א) "לעולם יריגו אדם יצר טוב על יצר הרע", שכאשר האהבה מתעוררת באופן בלתי טוב, מה שיועיל להשקיטה היא היראה, ואפילו תהיה היראה יראה חיצונית, כגון יראה מהרשויות, כדאי לו לאדם לעורר אותה יראה, כי היא זו שתפיג את האהבה שהתחילה להתעורר. וכן הוא להיפך, אם מתעוררת באדם יראה פגומה, כגון פחד מרוצחים או מחיות רעות, הוא צריך תחילה לכל להפיגה על-ידי אהבה ואפילו תהיה האהבה גשמית, כגון אכילת מטעמים, כי ברגע שתתעורר אצלו המדה ההפוכה, יהיה לו קל לכוונה אל האופן הנכון.

ולענייננו, הנקודה היא שהמצבים גורמים למדה שתתעורר, ובדרך כלל המדה מתעוררת באופן הפגום שלה, וזה מה שגורם שבשמים יתעוררו עולמות של סטרא אחרא שמביאים לעולם דברים בלתי טובים. והנה מתחת למדה זו של גילוי עריות קיימים כל מיני המצבים של תענוג. ונמצא שלשון הרע יש לה גם ממדה זו של גילוי עריות. המספר לשון הרע בטוח שזה יביא לו איזו הרגשה טובה. השקר מתעורר

במחלה פנימית. אין עיקר הדבר גודל עונש שיקבל על כל האיסורים שהוא עובר בדברו לשון הרע, אלא העיקר הוא מה שאינו קולט שכאשר הקב"ה מעמיד לו מצבים מסוימים, מוטל עליו התפקיד לעשות בירורים. השכם והערב עליהם לבית המדרש והם כלים מאליהם. במקום זאת הוא מסלק את העומד לנגדו בכוח הזרוע או שורף אותו בהבל פיו וממשיך הלאה בדרכו.

דפוס התנהגות הוא, דפוס מקובל ביותר, בפרט בעולם הפרנסה. יש לו לאדם מתחרה וחושש שיגזול לו לקוחות. מה הוא עושה? הוא אומר לכל אחד: "אתה רוצה להשתמש בשל פלוני? שיהיה לך לבריאות, אלא שאני לא יודע אם אתה מבין את המשמעות... פלוני הרי לא באמת למד..." הוא מצטדק בלבו לומר שהוא מתכוון אך ורק לתועלת, אך למעשה יש לו נגיעות ואין היתר התועלת תקף אצלו. סוף דבר, הוא מסלק את המתחרה שלו מן הדרך, והרי הוא פוגם את נפשו בפגם של שפיכות דמים. וכאמור, רק כשהאדם מתקן את הפגם הזה, רק אז הוא יכול להכנס למחנה ישראל.

כשזה קם זה נופל

וכעת נעבור אל הפגם השני - גילוי עריות. הנה איך האדם מתעורר לתאוה? הוא נפגש עם מצב, כגון עם מראה בלתי טהור וכדומה, ועכשיו נפשו מספרת לו שאם יניח להתעוררות להמשיך להתעורר בבחינת עין רואה והלב חומד, ייטב לו ויקבל תענוגים נפלאים. כאמור לעיל, לאדם יש מדות בנפשו. לא רק רגשות. והמידות האלה מתעוררות בכל עת על-ידי המצבים השונים, ואף כאן, מדת החסד והאהבה

א. ראה כדברים האלה גם בספח"ק 'בית ישראל' להרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ז"ע (תולדות).

האדם צריך לשים לב, לא כמה עבירות הוא עובר בדיבור לשון הרע, אלא למה הוא מדבר לשון הרע. למה? הרי אתה לא מדבר סתם. זקוק היית לכבוד, זקוק היית לאיזו הרגשה, ולכן לא הצלחת להתאפק.

עירוב פגמים כתוב כאן

הנה **רבינו יונה** מקשה איך יתכן לומר שלשון הרע חמורה יותר משלוש החמורות, ומביא כמה תשובות לדבר. האחת מפני שבני אדם עוברים עליה הרבה, השניה מפני שהנתפס בה קשה לו לצאת ממנה מחמת ההרגל. אך בעומק מה שאמרו לנו חז"ל הוא **ההצורך לספר לשון הרע נובע מעירוב פגמים שבנפש**. כאן הוא מחפש כבוד, כאן הוא מחפש תאוה, כאן נחוץ לו לסלק את פלוני מדרכו, וכן הלאה. כשהאדם רוכל, מה הוא מחפש? הוא מחפש כבוד וגאווה. הוא קונה ומוכר ומרגיש נפלא. אין לו שום דבר אמיתי מזה, כמו שאמרו חז"ל מה יתרון לבעל הלשון, אך יש לו הנאה מהכבוד המדומה שיש לו כאשר הוא מביא כל פעם מחדש סחורה טריה.

זהו הפגם האחד של המספר לשון הרע. ועוד פגם הוא מה שהוא רוצה לסלק את פלוני מן הדרך. **זה מעורב מכל הפגמים גם יחד. יש לו לאדם כוחות נפשיים והוא משתמש בהם בשביל להשיג את המטרות הנלוות האלה.** והרי ידוע שדיבורו של האדם הוא כח גדול מאוד, כי הוא מאסף את כל חלקי נפשו של האדם, ולכן כשהאדם משתמש בו בשביל לשון הרע, הוא פוגם באופן נורא ואיום. ה'חפץ חיים' כותב בהקדמתו: "ונראה פשוט שהטעם שהחמירה התורה כל כך בזה העוון משום שמעורר בזה הרבה את המקטרג הגדול על כלל ישראל, ועל ידי זה הורג כמה אנשים בכמה מדינות". ובהמשך הוא מביא את

אצלו. ובכן, מה האדם עושה? הוא מבין שאין זה אמת. הוא מבין שכאשר דבר זה מתעורר אצלו, זה לא יביא לו טוב, אלא להיפך, זה יוציא אותו מן העולם.

הנה בענין עבודה זרה ראינו את יסודו של רבי צדוק שכאשר האדם מחפש כבוד באמצעות כוחי ועוצם ידי, הוא בכלל ע"ז. וכעת נאמר שהוא גם דומה לגילוי עריות מצד זה שהוא בטוח שאם כולם ידברו עליו ועל מפעליו, הוא יקבל כבוד, היינו שירגיש חשוב ומרומם. פגום הוא הדבר עד מאוד. וכפי הנראה זה היה אחד מהדברים שבני אדם הרגישו בשעה שעבדו ע"ז כאשר יצרא דע"ז עדיין היה בתוקפו, ועכשיו זה נשאר רק אצל תולדותיה של ע"ז.

מרא דחושבנא

מסקנת הדברים היא **שהאדם צריך תמיד להתבונן. תבדוק מדוע אתה כל-כך משתוקק לומר את מה שאתה חושב לומר. מה קורה למערכת שלך כשאתה אומר** אותו. ואז תראה שמדובר באותם פגמים שחוזרים על עצמם שוב ושוב. הרי כל היום נפגש האדם עם מצבים. כל פעם שהאדם עונה לטלפון, הוא נקלע למצב חדש ועליו להתיישב בדעתו מחדש לדעת איך לכלכל את צעדיו נוכח מצב זה. ובכן, לפני שאתה מתחיל לצעוק, שים לב איך אתה רוצה להגיב, ותראה שיש איזו מדה שמבקשת להתעורר באופן בלתי טוב. כשיש לו לאדם רעיון חדש והוא מתחיל לחשוב ברוב התרגשות איך יוכל להוציאו לפועל, מיד המדות מתחילות להתעורר אצלו. דמו מתחיל לבעבע. אעשה כך ואעשה כך. ובדרך כלל זה מעורב מהפגמים הנ"ל. אם יראה שבדרך הוא רוצה לבייש מישהו או לספר לשון הרע על מישהו, יבין שנתעורר אצלו הפגם של שפיכות דמים, פגם קשה שמשאיר את האדם מחוץ למחנה ישראל.

תורה. השכם והערב להם לבית המדרש והם כלים מאליהם".

"אני שרוי בסערת רגשות. אינני יודע מה לעשות. אני אובד עצות". בסדר! אנו מבינים אותך. הרי בשר ודם הנך. אבל בוא ונאמר לך מה תעשה. דבר ראשון קח את כוחות נפשך ותכניס אותם בלימוד התורה. גם אמירת תהלים טובה בשביל זה, שהרי יש לה מעלת לימוד התורה כדאיתא **במדרש** שביקש דוד שתהיה כנגעים ואהלות, ואמרו **הצדיקים** שבקשתו נתמלאה. הן רואים אנו שדוד המלך בתהלותיו עסוק הרבה עם בעלי הלשון הרע. דוד המלך את לשון הרע ככוח נגדי ללימוד התורה, וכעין הטומאה כנגד הקדושה. וכשהאדם אומר תהלים, הוא מעורר את המדות ההפוכות. הוא אומר כך: יש לי בעיה עם פלוני? אסלק אותו מן הדרך על-ידי פרק תהלים, אסלק אותו מן הדרך על-ידי דף גמרא.

והוא הדבר לגבי התאוה, כידוע שהתורה יש בה תענוג וחיבור ומעוררת הרגשים אצל האדם. וכן הוא הדבר לגבי הביטול של האדם. כשהאדם לומד תורה ברצונו להתקרב אל ה', זה מעורר בו כבוד אמיתי ורוממות של צד הקדושה. כאמור, **מדותיו של האדם יתעוררו בין אם ירצה בין אם לא ירצה. אך עבודתו היא לכוונן להתעורר רק בצד הקדושה**, וכל אימת שיתעוררו באופן בלתי טוב, מיד יכבוש אותן. אכן בשביל זה צריך ישוב הדעת. בלי ישוב הדעת, אין האדם יודע מאין באה התעוררותו והכל מבולבל אצלו. **כשיש לו לאדם ישוב הדעת, יותר קל לו להתבונן ולהבחין בהתעוררותו מאין היא באה.**

לשון הזוה"ק בפרשת פקודי. והוא כפי שנתבאר שכאשר האדם מספר לשון הרע הוא מעורר את הפגם של שפיכות דמים, וכיון שהוא מעורר אותו, מתעורר המקטרג של שפיכות דמים והורג כמה אנשים בכמה מדינות רח"ל.

מסופר על הגאון **רבי אליהו לאפיאן** זצ"ל שבשנות הזעם שהה תקופה מסוימת בבונקר עם עוד אנשים. פעם ניגש אליו אחד מהאנשים ואמר לו: "רבי! מספרים כאן לשון הרע". מיד התנער רבי אליהו ויצא מהבונקר והלך לחפש בונקר אחר. סיפרו עדי ראייה שלא עבר זמן רב והגרמנים פוצצו את הבונקר הראשון, וכולם ניספו רח"ל הי"ד. אכן כפי דברי הזוה"ק האסון לא חייב להיות באותו מקום, אלא יש שאנשים נרצחים בקצה העולם והכל בגלל זה שדיבר כאן לשון הרע.

תלמוד תורה כנגד לשון הרע

והנה **במסכת ערכין** (טו, ב) איתא: מה תקנתו של מספרי לשון הרע? אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה. פירוש: **כשהאדם מוציא דיבורים של תורה מפיו, הוא משתמש בתורה לגרום לו את התענוגים, והרי זה מעורר בנפשו את ההיפך של שפיכות דמים וגילוי עריות ומתקן אותם הפגמים.** והאמת שהדבר מוכרח גם מהירושלמי דריש מסכת פאה, כי במשנה כתוב שיש שלוש מצוות ות"ת כנגד כולן, ובירושלמי כתוב שיש שלוש עבירות ולשון הרע כנגד כולן, הרי שלשון הרע היא כנגד ת"ת, כי העוסק בתורה פירושו שהוא אומר: "אם יש לי מצב קשה, אני מתיישב ללמוד

יום שני פרשת ויקה"פ כ' אדר תשפ"ג

תיקוני תשובה במשנת הרבי ר' אלימלך מליזענסק ושאר צדיקי החסידות זיע"א

פתחו שערי תשובה

בגוף, סוף כל סוף היא שואפת לגבוה), כמאמר הזוה"ק על הפסוק נפש כי תחטא שהוא בלשון תמיהה: נפש כי תחטא!? מאין בא לה לנפש לעשות עבירה? כי הנה על כרחין לומר שהנפש חוטאת מחמת עבירה גוררת עבירה, כי בתחילה עשתה עבירה קלה וממנה הגיע לחמורה, אך אעפ"כ תמוה איך הגיע אפילו לעבירה קלה. אף זה פלא, היתכן שנפש ישראלית תעשה אפילו חטא קל? ולכן צריך האדם לפשפש עד שיגיע לדבר קל מאוד אשר כמעט לא נחשב אפילו לגדר שוגג או אונס, כי זה יתכן שעשתה אותו הנפש הישראלית בהיותה בעולם הזה, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, והאדם לא חזר על כך בתשובה אלא השאיר אותו כמו שהוא, וזה גרר חטא יותר חמור, והחטא היותר חמור, גרר חטא עוד יותר חמור, עד שהגיע לאן שהגיע.

איתא ב'מאור ושמש' (רמזי רות): בדורות שהיו קודם הבעל שם טוב, רבי ישראל זצוק"ל, אף שהיו עוסקים בתורה ועבודה, מכל מקום לא שמו לבם לתקן אשר פגמו עד ימי הזקנה, ולא ידעו כוחה של תשובה עד היכא מגיע, עד שעיר וקדיש מן שמיא נחית, הוא הבעש"ט ז"ל, ואחריו בא הרב הקדוש רבינו אלימלך ז"ל, והם פתחו השער לה' שטוב לעשות תשובה בעוד שהוא 'אישי', דהיינו בימי נערוותו, שהאדם צריך לתקן אף מה שפגם בגילגול הראשון ומכל שכן מה שפגם מקטנותו, ובימיהם התחילו להתעורר פרחים וציצים בתשובה, על ידי שהם היו דבוקים תמיד בתשובה הרמתה - היו ממשיכים את עולם התשובה על כל העולם.

תשובה עד העבירה הראשונה

מסיים ה'דברי חיים': וכמו שאמרו עליו על הרבי ר' אלימלך שעשה תשובה ושרף ידיו על אשר ידו הדה על שדי אמו בהיותו יונק, וכמו כן החיוב על כל איש מישראל לעשות תשובה עד ראשית תכליתו.

יסוד גדול הוא אשר כפי שראינו ה'מאור ושמש' מביא ג"כ שהרבי ר' אלימלך עסק בו כל ימיו. האדם מחויב לעסוק בתשובה על כל מה שעשה מראשית ימיו, כי אם לא יחזור עליהם בתשובה, יישאר עם פגמים ואותם פגמים יגלגלו עוד פגמים, וכך יוכל להגיע לידי עבירות חמורות רח"ל.

הנה יסוד זה נחוץ מאוד, כידוע שהוא אחד מעיקרי היסודות של הרבי ר' אלימלך אשר כל ימיו עסק בתשובה באופן נפלא מאוד, וכדאי מאוד שנבין משמעותה של עצה זו ונעסוק בה כדי שנוכל למצוא בה תועלת לדידן. הנה ב'דברי חיים' להגה"ק מצאנו זיע"א (פרשת שובה ופרשת כי תבוא): שמעתי ממורי ורבי הרה"ק מראפשיץ זיע"א שאמר בשם הקדוש האלוקי אדונינו מורינו ורבינו ר' אלימלך שצריך לעשות תשובה עד עבירה הראשונה שבוודאי אין נפש ישראלית עלול ח"ו לחטוא (פירוש: בעצם הנשמה אינה רוצה לחטוא, ואע"פ שהיא עטופה

הגופני מהגשמיות של אביו ואמו ונעשה בריה חדשה. וזהו שכתוב והוצאתו מאור כשדים, פירוש שנעשה בריה חדשה ע"י האור כשדים, כי בטל ממנו חלק הגופניות מאביו ואמו, לכן שפיר היה פטור מכיבוד אב, כי לא היה שום חלק ממנו.

אכן ללמדך בא שלא רק ידיו של הרבי ר' אלימלך נעשו בריה חדשה, אלא כל גופו נעשה בריה חדשה על-ידי הסיגופים והתעניות, וכמו שכתב בספר "אורח לצדיק" (תחילת פרשת תזריע)^א ששמע כמה וכמה פעמים מאביו שאמר לתלמידיו: "הלוואי תצליחו להזדכך ולהתקדש שנשמותיכם יהיו קדושות כל-כך כמו גופי".

שורשו של הרגל רע

ובחזרה אל היסוד. יסוד נפלא הוא בתשובה שיכול לעזור לכל אחד, אפילו לאדם הפשוט. לכן כתב הרבי ר' אלימלך בעצמו את היסוד בפרשת שופטים ובעוד מקומות, וכן תלמידיו מביאים בשמו, כי הנה **כשהאדם מתמודד עם הרגל רע, פעמים הרבה הוא מנסה להלחם עם אותו הרגל ורואה שאינו מצליח**. הוא אינו מצליח לשנות את מהותו. הוא כבר קיבל על עצמו עם כל הכוחות פעמים רבים מספור, אך משהו עוצר בעדו. משהו אין נותן לו לצאת מן המסגר ולהצליח לעקור את הרגליו הרעים. אומר הרבי ר' אלימלך: האדם רגיל שכל הבעיה שיש לו היא ההרגל שלו. רוצה היה להפסיק לדבר לשון הרע, אך מה יעשה שכבר התרגל שכאשר הוא נפגש עם חברים, הוא צריך לספק להם סחורה טובה ולזלזל באחרים. הוא מורגל לקום באיחור, הוא מורגל שלא לשמור על עיניו, וכן הלאה. אך האמת היא שלא זהו השורש.

ידיים שאינן מוכיחות

ובענין המעשה עם הרבי ר' אלימלך ששרף את ידיו, ידוע שהרבי ר' אלימלך היה כשהיה מברך את הנשים, היה מניח את כפיו ידיו הקדושות על ראשו, והיו מהצדיקים, כגון הרבי מבלאז'וב זיע"א שנהג ג"כ כמותו, אך הרה"ק משינאווא זיע"א יצא חוצץ נגד זה באמרו שרק הרבי ר' אלימלך היה רשאי לעשות כן, ואמר: קבלה בידינו שפעם ראה הרבי ר' אלימלך ילד קטן שנותן הכאה קטנה לאמו, ומיד הזדעק: "אוי וויי, מכה אביו ואמו, מכה אביו ואמו". הצטדקה האם לאמור שכך הוא סדר העולם ותוך כדי דיבור הוסיפה: "אף אתה כשהיית ילד עשית כן". כיון ששמע זאת הרבי ר' אלימלך, החליט לחזור בתשובה על כך והלך ושרף את ידיו עד שנחרכו כליל, בהסבירו שכל החטאים באים מהחטא הראשון, וכשהאדם מתקן את החטא הראשון בשלימות, שוב אינו חוטא. אולם מן השמים ריחמו עליו והצמיחו לו ידיים חדשות בדרך נס. אמר הרה"ק משינאווא: ידיים כאלה שאינם ידיים טבעיות אלא רוחניות, אותן מותר להניח על ראשו של נשים צדקניות. אבל מי שאינו במדרגה זו, אע"פ שהוא צדיק יסוד עולם, אסור לו לעשות כן.

וראיתי להגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמאן זצ"ל שציין לזה מה שכתוב ב'תפארת שלמה' (פרשת לך-לך): הנה במדרש איתא (פרשת לך-לך) שהקב"ה אמר לאברהם: "אני פוטר אותך מכיבוד אב ואם". כתב ב'תפארת שלמה' בטעם הדבר: הענין הוא כי לפי גודל קדושתו של אברהם אבינו ע"ה לא היה לו שום חלק מתולדתו של אביו מאומה, לכן היה צריך לו לעמוד בנסיון באור כשדים כדי שיתבטל חלק

א. להרה"ק רבי אליעזר ליפא מחמעלינק בנו של הרבי ר' אלימלך זיע"א.

העלאת ישראל ממצרים כידוע ליודעי חן, וזה לך האות כדי שתחזק במלחמה.

והנה בדברי האוה"ח הק' יש דיוק גדול, כי הנה הוא אומר שיש לו לאדם שלוש סיבות לירא מן היצר הרע. הראשון שהיצר הרע יותר מלומד ממנו במלחמה זו וכל תכסיסי המלחמה ידועים ומוכרים לו, השני שגופו מושכו ללכת אחר פיתויי היצר, והשלישי שיש קליפה גדולה שנבראה על-ידי חטאיו. אך בתחילת דבריו הוא אומר "במלחמה זו יש ב' דברים קשים לאדם שמתישים כוחו", ולמה לא אמר שיש שלושה דברים קשים כפי שהוא מונה בהמשך. אכן המתבונן בדבריו היטב, רואה שהוא משלב את תוספת כח הרע שיש לו לאדם יחד עם ההרגל שיש לו מחמת הרכבתו.

שורש פורה ראש ולענה

האוה"ח הק' מגלה לנו סוד: **כשוראה אדם שיש לו הרגל קשה ואינו יכול לצאת ממנו, יידע שזה מפני שכוחות הטומאה השתלטו עליו.** אין זה סתם מפני שהתרגל כל-כך הרבה פעמים לעשותו, או בלשון מקצועי מפני שהתמכר לזה², אלא שורש יש לזה, והשורש הוא שכאשר האדם עושה עבירה ושונה בה, היא נעשית קשורה לו ככלב. **מדובר בכח הטומאה. כשהאדם מכיר סוד זה, הוא יותר קרוב אל הפתרון.**

וסיבת הדבר פשוטה, כי כל עוד האדם חושב שהבעיה שלו היא הרגל בלבד, הרי הוא נוקט בכל מיני עצות ותחבולות אשר מי שהתמחה בסוגיא של הרגלים המציא אותן ואינו מוצא רווחה לנפשו. אבל כשהוא מבין שההרגל העמוק שתוקע אותו מלהתקדם, ואגב, הבעיה היא לא רק

וראית סוס ורכב עם רב ממך

הנה על הפסוק (פרשת שופטים) "כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלוקיך עמך המעלך מארץ מצרים", כתב האוה"ח הק' בזה הלשון: **אולי שרמו הכתוב מלחמת האדם עם יצרו, ובא להסיר מלבבו מורך, ואמר כי תצא למלחמה הידועה שאין גדולה ממנה, והנה במלחמה זו יש ב' דברים קשים לאדם שמתישים כוחו, א' הוא שאינו מלומד במלחמה כמו שהוא מלומד ורגיל במין מלחמה זו יצרו הרע, ב' שהרכבת האדם חובקת דברי היצר בכל אשר יאמר אליו בעיני האיסור לגנוב ולגזול ולגאות ולאכול כל אשר תאוה נפשו, וזה ימנעהו מלשמוע אל דברי התורה והמצוות, ומה גם אחר שנכשל בעבירות רבות שיתוספו כוחות הרע שנולדו ממעשיו הרעים כמו שפירשתי במקומות אחרים והרי הוא ביניהם כחררה שאין לה הופכין. לזה בא דבר ה' כאן ואמר כי תצא למלחמה וראית בעיניי שכלך סוס ורכב, סוס כנגד מה שהוא היצר סוס מוכן למלחמה מה שאינו כן האדם, רכב כנגד הרכבת האדם שנוטה וחושקת לדברים, ואומר 'עם רב ממך' כנגד כוחות הרע שניתוספו ממנו מצד מעשיו הרעים כמו שאמרנו, אף על פי כן בא דברו הטוב ואמר 'לא תירא מהם', והטעם הוא 'כי ה' אלוקיך עמך', פירוש הן אמת אם היית בא למלחמה בכוחך, אין בך כח לעמוד במלחמה זו, אבל כיון שה' אלוקיך עמך, כוחו גדול להצילך, כי כשבא אדם ליטרה, ימינו יתברך מקבלתו ונדבק לה' והוא יכניע מציריו. וגמר אומר המעלך מארץ מצרים, כי זה מופת חותך כי ה' מפרק הקליפה מן הקדושה ומבררה, והוא סוד**

עוונותיו, אלא הוא גם עוקר מנפשו את ההרגלים הרעים. ובכן, פעמים הרבה האדם טוען: "כבר חזרתי בתשובה, כבר התחרטתי, ובכל זאת ההרגל נשאר הרגל". ואחת מהתשובות לכך היא מה שכתוב כאן בדברי הרבי ר' אלימלך, שהאדם לא השכיל לרדת לשורש הדבר ולטפל בו. **הוא התחרט על העבר וקיבל על העתיד, אך לא הבין שיש עדיין תות של מלאכי חבלה שנבראו על-ידי חטאיו ובהם עדיין לא טיפל.** התשובה מורכבת מכמה חלקים, מחרטה וידיוי וקבלה, אך עוד חלק יש, שיבין שיש קליפות, כוחות הטומאה, מלאכי חבלה שנבראו על-ידי חטאיו, והפגמים השחורים האלה יושבים על נשמתו, ולכן אע"פ שכבר חזר בתשובה על שלושת חלקיה הראשונים וכבר נקרא מחמת כן ידיד ה' ותפילותיו מתקבלות, עם כל זה עליו לדעת שהפגמים האלה עדיין קיימים, ורק כשיעקור גם אותם, ייעקרו הרגליו הרעים.

והחידוש הוא שאפשרי לעקור אותם הפגמים. **הקב"ה נתן לנו לא רק מצוה של תשובה, אלא גם מתנה של תשובה, אור של תשובה, אשר על ידה אפשר לעקור את כל הפגמים,** וכשהפגמים נעקרים, הכל נעשה מלא אור. אז האדם נעשה מזוכך. הוא נעשה יותר עדין, הוא נהפך לאיש אחר לגמרי. ואז הוא מבין היטב איך הזדונות נעשין כזכויות, כי לא קיבל על עצמו מכאן ואילך בלבד, אלא עקר את כל מה שעיוות ופגם עד שנעשה זך וטהור.

עלה ונסתגף עלה ונסתפג

ובטרם נבוא לדבר למעשה, נזכיר שהרבי ר' אלימלך היה מרא דשמעתתא כידוע שהיה חי בכל רגע בחשבון הנפש, וכך סיפר הרה"ק רבי משה יצחק מפשעווארסק זיע"א והוא נדפס בספר י"ג אורות שהרבי

העבירה עצמה, אלא גם מה שהיא תוקעת אותו בכל מהלך החיים. כל עבירה שהאדם לקוי בה, היא גוזלת ממנו לא רק את הנצחיות, אלא היא הורסת לו כל חלקה טובה. היא משבשת לו את סדר יומו, היא מפריעה לשלום ביתו, היא מכבה את שמחת חיו, היא גוזלת לו את פרנסתו, וכן הלאה, רשימה ארוכה של דברים חוץ ממה שהיא מנתקת אותו מהקב"ה אשר זוהי הצרה הקשה ביותר. ואפילו בעבירות פשוטות הוא כך. לא רק בעבירות חמורות ביותר.

ומה הגורם לכל זה? העבירות הראשונות שעשה. "לא, הוא היה אז בחור קטן". הרבי ר' אלימלך אומר לנו שאפילו העבירות שעשה בהיותו קטן עומדים לו לרועץ, ואפילו מה שעשה בגלגול הקודם, כי אין זה משנה אם הוא נענש עליה אם לאו, סוף כל סוף הוא עשה עבירה והעבירה מולידה קליפה. הפוסקים הרי אמרו כעין זה על המאכלות אסורות שהאדם אכל קודם הבר מצוה. אכן כן, מדובר באור גדול. אין זה דבר מפחיד מה שאנו מדברים עכשיו. אין אנו באים להכביד עלינו עכשיו את היהדות. בדיוק הפוך. הרבי ר' אלימלך מסר לנו אור. הוא אומר כך: למה אתה מיואש? אתה יודע למה? כי ניסית מאה פעמים וראיתי כנגדך קיר. אבל ניסית תמיד במהלך שאינו נכון. לא ידעת בכלל שיש איזה דבר שאתה צריך לסדרו. **עבירה גוררת עבירה היא מהות ויסוד, היא מהלך של קדושה וטומאה, והאדם צריך לעקור אותו, ואם באמת יעבוד על זה, יראה שהוא יכול להגיע רחוק מאוד.**

תיקון הפגמים הישנים

ראיה לזה יש מצדיקי בית בעלזא שאמרו שכאשר האדם עוסק בתשובה על הראשונות, הקב"ה לא רק מכפר לו על

וכשהאדם יגע באותו יסוד, תהיה לו תועלת גדולה, כי ייפתח לו חלון חדש.

דע מה שתשוב

ובכן, הבה ונדבר לענין מעשה. יש כמה שלבים שהאדם צריך לעשות בענין התשובה כפי שהצדיקים הסבירו. השלב הראשון הוא מה שנתבאר בתחילת השיעור, לדעת מזה. **האדם צריך לדעת שנשמתו עברה 'טראומה'.** היא עברה הרבה צער ועגמת נפש והושחרה על-ידי העבירות, ואע"פ שהוא כבר התקרב אל הקב"ה על-ידי התשובה והקב"ה מקבל את תפילותיו, עם כל זה **נשמתו עדיין סובלת והוא צריך לטפל בזה.** אין המדובר כאן בתוספת עבודה בלבד, אלא **המדובר הוא בכך שהאדם צריך לדעת את האמת. עליו לדעת שזה מה שמפריע לו, זה מה שעוצר אותו מלהתקדם בכל הענינים, ואם יצליח לטפל בזה, ייפתחו לו שערים חדשים ויתקדם לאין שיעור.**

הרב כבסני מעונוי ומחטאתי טהרני

והשלב השני הוא תפילה. **הן כל פעם שהאדם רוצה להגיע לאיזה מקום, עליו לישא תפילה לה',** וכל שכן כשמדובר בדבר גבוה כל-כך שרצונו להגיע אליו. **יתפלל אם כן האדם באופן מיוחד על כך שהקב"ה יסייע לו להסיר את כל הפגמים הישנים.** הנה כך אנו אומרים ביהי רצון קודם אמירת תהלים: **לכפר פשענו ועוונותינו וחסאתינו ולזמר עריצים ולהכרית כל החוחים והקוצים הסובבים את השושנה העליונה.** **האדם מבקש מהקב"ה שיחזור ויבנה את הקשר שנותק.** זקוקים כאן לתחיית המתים, אבל הקב"ה מחיה מתים, ונאמן אתה להחיות מתים. אם הקב"ה עושה זאת לגוף בהעלותו ארוכה ומרפא לגוף החולה, הוא

ר' אלימלך אמר פעם בענין אמירת סלח לנו במוצאי יום כיפור שעשה חשבון והגיע לרשימה של ארבע מאות עבירות שהאדם יכול לעבור עליהן מבלי משים מאז סיום תפילת נעילה ועד תפילת שמונה עשרה של ערבית. ואמר על זה הרבי מפשעווארסק שהוא מאוד מתאוה לזכות באותן ארבע מאות עבירות. ברם חוץ מהחשבון הנפש, היה עוסק גם בסיגופים נוראים בכל מיני אופנים, הן ביציאה לגלות כנודע, והן בתעניות שערך במשך עשרים ואחת שנים, שלוש פעמים כסדר התיקון שבספר הקנה הנמשך שבע שנים. פעם אחת ערך כסדר הזה בשביל לתקן את עצמו, פעם שניה בשביל לתקן את דורו, ופעם שלישית בשביל הדורות הבאים. וכן ישב על עשבים דולקות ועוד ישב בין נמלים האוכלים את הבשר, וכיון שלא היה מה לאכול מגופו הקדוש, לא ניגשו אליו. אז קרא ואמר: "אלימלך, אלימלך! הסתכל, הנמלים לא רוצות אפילו להתקרב אליך מרוב עבירות שעשית".

הסיגופים שעשה היו לבלי להשיג, וענין הסיגופים הוא להסיר כל פגם אפשרי כדי שיישאר נקי וצח, וכפי שהרבי ר' אלימלך העיד על עצמו שעסק בתשובה עד שהביא את נשמתו לפני כסא הכבוד. מדובר במדרגות שלא נשמעו כהנה בכל הדורות, ועסק בזה כי זה היה תפקידו באשר עשה כן בשביל כל הדורות העתידיים. ואולם **אף הוא עצמו היה מגדולי המוזהרים כנגד המסתגבים בעם, כי אין לנו הכוחות לזה, ואם נתבטל מחמת כן מן העבודה, עלול שכרנו לצאת בהפסדנו.** אכן אע"פ שהרבי ר' אלימלך הזהיר שלא לעסוק בסיגופים, אין זה אומר שנפטרנו מלתקן אותם פגמים של העבירות הראשונות. אדרבה, **יש דרכים אחרות יותר קלות שהצדיקים הראו לנו שאפשר על ידן להגיע לאותו יסוד,**

תשובה צריך להוסיף בלימודו, וכן הוא במדרש (פרשת קדושים): "נכשל אדם בעבירה ונתחייב בה מיתה בידי שמים, מה יעשה ויחיה, אם היה למוד לקרות דף אחד יקרא שני דפין, ואם היה למוד לשנות פרק אחד ישנה שני פרקים". **אכן חלק מהכנתו של מי שיודע שהוא בעל עבירה, הוא ההבנה שאינו יכול להיות כמו שאר בני אדם שאינם בעלי עבירה.** משול הדבר למצבם הכלכלי של בני אדם. מי שיש לו כסף בשפע, מרשה לעצמו להוציא כסף על דברים שאחרים אינם חולמים עליהם בכלל. ולעומתו, מי ששקוע בחובות, הגם שהיה רוצה לקנות דברים שרק אנשים החיים ברחבות קונים אותם, אינו יכול להרשות זאת לעצמו, כי הוא יודע שהוא צריך להוריד כל חודש מכספו בשביל פריעת החובות, ואם יראו בני אדם שהוא קונה לעצמו דברים מיותרים, יבואו אליו בטענה: **אם יש לך כסף מיותר, למה אתה קונה אתם דברים של לוקוסוס? תכניס אותו בקופה של פריעת החובות.** בעל חוב אתה, ובעל חוב אין לו רשות לקנות ככל העולה על רוחו.

האדם צריך להבין שחוג מזה הוא עולה ומתעלה וכולם רואים את השינוי הגודל שהוא עובר, **יש לו חובות ישנים, חובות בינו לבין קונו,** ולכן אין לו ברירה וחוג מסדרי לימודו הרגילים, **הוא צריך להוסיף ללמוד** עוד דף, או בשפתינו, **עוד רבע שעה, בשביל תיקון פגמיו.** מדובר בסוג אדם, אדם כנוע. הוא אומר כמה מזמורי תהלים ומכוון לשלם בהם את חובותיו. וכך הוא עושה דברים הרבה, גם כאלה שהיה צריך לעשותם ממילא, ומכוון לפרוע בהם את חובותיו. ובפרט יועיל לו הדבר כשיעשה דבר קשה, וכפי שאנו מביאים תמיד מהנהגותיו של **הרבי ר' שמעלקא** זיע"א שכאשר האדם רוצה לסגור את הגמרא מפני שהתעייף או מפני שהוא

בוודאי עושה זאת לנשמתו של מי שמבקש ממנו על כך. **בעצם זה שהאדם מבין שהוא זקוק לכך והוא מתפלל להקב"ה שיחזירנו לו, הוא גורם לדבר שיעשה.** זה לא נעשה מאליו. הוא **צריך לבקש על זה.** אין זה שונה משאר צרכי האדם שהקב"ה רוצה לתנם לאדם, אבל **אין הם יכולים לבוא אל האדם אם לא יבין שהוא צריך להתפלל להקב"ה שיתנם לו.** זה שהעשב אינו יוצא על פני הארץ עד שאין מתפללים וכן כל שאר השפע המוכן לאדם אינו מגיע אליו מבלי שיתפלל על זה, הוא פשוט. אך חוג מזה הרי הקליפות מעכבות מהנשמה שתחזור לקבל את זוהרה, והתפילה היא זו שיש לה את הכוח להלחם באותן קליפות, ולכן **כשהאדם מתפלל, ובפרט כשהוא אומר מזמורי תהלים** אשר סגולה גדולה להם להכרית כל החוחים והקוצים הסובבים את השושנה העליונה, **הוא פועל הרבה מאוד לטובת נשמתו.**

כך איתא בשם הבעש"ט **הק' ותלמידיו** על הפסוק "מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהילתו", שמי שרוצה למלל את הקליפות, יאמר את כל מזמורי התהלים. על האדם להבין שהקליפות גוזלות את השפע מהנשמה שלו עצמו. הלא תראו איך דוד המלך עצמו מדבר על כך, כאשר הוא מתחנן בפני ה': **אילותי לעזרתי חושה.** עזור לי. מחק את העבירות. הרב כבסני מעונוי ומחטאתי טהרני. **התפילות, הדיבורים, האותיות, השמות הקדושים, כולם פועלים הרבה מאוד על נשמתו, והאדם צריך לעסוק בזה.** הרבי ר' אלימלך מלמדנו דברים פשוטים. הוא אומר זאת שוב ושוב. לא רק בחודש אלול, אלא תמיד כסדרן הוא צריך לעסוק בזה.

לעולם יראה אדם עצמו בעל חוב

בנוסף לזה, הרי אמרו **חז"ל שהבעל**

ועכשיו החליט לחזור בתשובה והתחיל לכבד את הוריו באופן המושלם ביותר. הכל טוב ויפה, אבל אינך קולט שאתה צריך למחוק את הפגמים שיש לך מכל אותן שנים שזלזלת בהם. הסבור אתה שמחוקת את הפגמים הישנים בכך שקיבלת על עצמך לכבד את הורייך? לא ולא! אותם תצטרך לתקן באופן מיוחד. וכך הוא בכל שאר מצוות התורה.

הנה עד עכשיו דיברנו: א. שהאדם צריך להבין שהוא מוכרח לתקן את הפגמים הישנים. ב. שיתפלל על כך וישפוך את שיחו באמירת תהלים. ג. שיוסיף בלימוד קשה וגמילות חסדים קשה מתוך הכרה שהוא בעל חוב גדול ועליו לפרוע מעט מעט.

תיקון הפגמים על-ידי האמונה

וכעת נוסיף עוד תיקון נפלא שכתוב בספר "ויקח משה"¹. הוא מביא שם מהרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה זיע"א שמה שהקדמונים נתנו תיקונים של תעניות וסיוגים כדי לבטל את הקליפות ולתקן את הפגמים, באו רבותינו והתנו דרך חדשה, והיא להתחזק באמונה כי לית אתר פנוי מיניה (ובפרט כשהדבר קשה, כגון כשמתעורר איזה ענין של בין אדם לחבירו), כי כשהאדם מתבונן בנוכחות הא-ל הגם שבחוץ שורר החושך, הוא ממילא מבטל את כל המזיקים והקליפות, כי הללו יונקים את חיותם מן החושך, וכשהאדם ממליך את הקב"ה על הכל, אין להם מהיכן לינוק וממילא הם מתבטלים.

יסוד נפלא הוא של הרה"ק מסאדיגורה, והרי זה מסביר מדוע היו הצדיקים מורים בכל עת להשקיע את כל הכוחות בחיזוק

טרוד וצריך לגשת לאיזה מקום והוא מתגבר ונשאר ללמוד עוד קצת, זה מכפר לו על חייבי כריתות ומייתות בית דין. האדם חי תחת הרושם שאינו יכול לעשות מה שרוצה - "חשבון הבנק שלי מוגבל. עוקבים אחריו. אני צריך לכוון כל יום לפרוע את חובתי".

את הדבר הקשה יביאון

מדובר אפילו בדברים שלוקחים חמש דקות בלבד. העיקר הוא הגישה. אדם כזה שחי בגישה זו, יגיע רחוק מאוד. אין זה משחק, אין זה סגולה בעלמא. זה דבר יסודי שנותן לאדם את היכולת להמשיך לירות אש בעבודת ה', כי הוא אינו סתם לומד עוד חמש דקות, אלא הוא מנקה את החובות הישנים בכל עת, והרי החובות הישנים הם אלה שמעכבים את התקדמות האדם ואין נותנים לו לפרוח ולשגשג. הוא יכול לפרוע את חובותיו על-ידי לימוד קשה או על-ידי תפילה קשה, וכמו כן על-ידי גמילות חסדים קשה. צדקה כואבת. יש לו ספק אם ליתן או לא, אך הוא מתנער ואומר: "מצד מעשר איני צריך, אף מצד חומש איני צריך. אבל אתה יודע מה? אני נותנה בשביל תיקון פגמי נשמת". הן כך פסק בעל התניא שמותר לו לאדם ליתן יותר מחומש כל שהוא נותן בשביל תיקון נפשו, כי כל אשר לו יתן האדם בעד נפשו. האדם חושב בלבו: "הרי נתתי כבר כל-כך הרבה! כבר גמרתי אומר שלא אתן עוד..." ופתאום הוא נושם לרווחה ועיניו מקבלות ברק מיוחד - "הפלא ופלא! אם כל-כך כואב לי ליתן, הרי אני נותן בדווקא בשביל תיקון פגמי הישנים".

האדם זלזל שנים הרבה בכיבוד אב ואם,

ג. פירוש על ספר ירמיהו מהרה"ק רבי משה מראדוביץ זיע"א נכדו של הרה"ק מקאסוב זיע"א בעל תורת חיים.

העולם, הוא יכול לנצל את ההזדמנות ולהתקשר אל הרבי ר' אלימלך, כי מהותו היתה לעסוק בתשובה כל ימי חייו, וכל המתדבק בו, מקבל ג"כ כח לשוב בתשובה שלימה ולהסיר את כל פגמי נשמתו. וידוע המושג שכל מי שיהיה בציונו, לא ייפטר מן העולם בלי תשובה. יש לזה כח נפלא ביותר לכבס את הנשמה.

ב'תפארת צבי'¹ (פרשת נח) מובא שדיבר הרבה בענין הלימוד בספר הקדוש נועם אלימלך, ואמר שכל נשמה יש לה תועלת עצומה מזה, והגם שנראה שזה למעלה מהשגתינו, עם כל זה יש לכל נשמה תועלת מזה, ויש לראות שלא לאבד הזמן בחיים חיותו בעולם הזה בלי שתהיה לו איזו שייכות עם הנועם אלימלך.

כך דיבר הגה"ק מצאנו זיע"א שהקריאה בלבד בספר נועם אלימלך אע"פ שאין מבינים את הכתוב, מכבס את הנשמה, כי מילות קדושות הן שהצדיק המשיכן לעולם כדי לזכך נשמות אחרות. כך היה דרכו של הרה"ק מקערעסטיר זיע"א לומר בשולחנו הטהור דיבורים מהספר נועם אלימלך בלי להסביר את פירושו, ותמיד היה אומר: "הדיבורים הקדושים של הרבי ר' אלימלך מזככים את הנשמה בעצמותם". הספר נועם אלימלך דומה לזוה"ק. אומרים את המילים והקדושה נמשכת אל הנשמה. כמו כן מסופר על הגה"ק רבי חנה מקאלשיץ זיע"א שכאשר אחד תינה לפניו את צרתו שיש לו ספיקות באמונה, אמר לו: "יש לי סגולה בשבילך. אמור כל יום דף אחד בנועם אלימלך בין אם אתה מבין ובין אינך מבין, כי הספר נועם אלימלך אפילו העלעול בין דפיו מסוגל ליראת שמים". היהודי עשה כמצותו ונפטר מכל ספיקותיו.

האמונה. יש לו איזו פרשיה עם פלוני, פלוני הרגיו אותו, זה לא הולך כפי שהוא רצה. "הקב"ה ניהל זאת ככה ומה לי להתלונן". זה לא רק מפני שכך יחיה האדם בשמחה והבוטח בה' חסד יסובבנו, אלא עוד זאת יצליח על-ידי כן לבטל את הפגמים הישנים מתוך שהוא מבטל את כח הקליפה. אכן כן, נחוץ לזכור שכך מבטלים את הקליפה. מדובר במחייית עמלק אמיתית. כך האדם מוחה את העמלק המתהלך סביבו.

תיקון הפגמים על-ידי התקשרות לצדיק

וכאן אנו מגיעים לעוד עצה נפלאה. הנה ה'מאור עינים' כתב שם (רמזי רות) שהאדם זוכה לחזור בתשובה על-ידי התקשרות לצדיקים, וכן כתב ב'שארית ישראל' (שער ההתקשרות) בזה הלשון: "מהריב"ש ז"ל ואילך התחילו התיקונים לא על-ידי סיגופים כי אם על-ידי התקשרות ליראים". ומסיים: "אעפ"כ מי שיודע בעצמו שיש לו כח, יסגף את עצמו מעט".

ולהבין השייכות, הנה הדבר מבואר ברמיזה ב'מאור ושמש' שם. כשהאדם מבין שיש פגמים על נשמתו צריך להסירם, הרי הוא מבין שהוא זקוק לסייעתא דשמיא מיוחדת שהקדושה תוחל לשרות בו ולסלק את כוחות הטומאה. וכשהאדם מתקשר לצדיקי אמת שכל מהותם היא השראת השכינה (כדאיתא בב"ק נ, א), כי הם בטלים תמיד לה' ועוסקים בתשובה, הוא מקבל כח מהצדיק להסיר את פגמיו.

התקשרות בבעל ההילולא

אכן אחד מהאופנים הוא להתקשר אל הרבי ר' אלימלך. כל עוד האדם נמצא בזה

ד. להרה"ק רבי שמואל צבי מספינקא זיע"א.

חזי מאן גברא רבא דקמסהיד עליה

הרה"ח ר' משה גראס ז"ל חסיד בעלזא מתושבי שווייץ ביקר פעם את מרן **ה'חפץ חיים** זצ"ל וראה שעל שולחנו מונח הספר נועם אלימלך ואחתו תדהמה. משראה ה'חפץ חיים את סימני הפליאה על פניו, אמר לו: "למה אתה מתפלא. אני מאמין שכל יהודי הנמצא באחת מארבע כנפות הארץ שזוכה להרהור תשובה, הוא בזכות מחבר ספר זה". לאחר מכן סיפר זאת ר' משה הנ"ל להרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א וענה לו: "פליאה היא בעיני שאע"פ שלא נמנה על תלמידי הבעל שם, הגיע להשגה כזו".

לא כל אחד זוכה

בתולדותיו של הגה"ק **הערוגת הנושם** זצ"ל כתוב שלפני שהתקרב לחסידות, הגיע אליו פעם יהודי חסיד ותיאר בפניו את גדלותו של הרבי ר' אלימלך, וכשאמר לו: "לא שמעתי עליו בלתי היום, אמר לו החסיד: "הלא הוא מחבר הספר נועם אלימלך". אמר לו הערוגת הנושם: "הן אף את הספר לא ראיתי מעודי". שלח לו החסיד את הספר נועם אלימלך באמצעות הדואר. לאחר חג הסוכות התחיל הערוגת הנושם ללמוד בספר ולא הרגיש שום התעוררות דקדושה. תלה הדבר בחסרונו. סגר את הספר ואמר ברכת אהבת עולם בבכיות נוראות. עד כדי כך שאחותו ששהתה בחדר אחר כששמעה את בכיותיו, חשבה שאירע אסון רח"ל. כשסיים את תפילתו, פתח שוב את הספר והתחיל להרגיש בו מתיקות נפלאה. הוא למד מאמר אחד וקיבל ממנו התעוררות כה עצומה, שלא היה יכול לעבור למאמר אחר. הוא חזר עליו שוב ושוב ואף מסר עליו שיעור לתלמידים. ויהי לעת ערב, נפגש עם איזה תלמיד חכם בעירו, ותוך כדי שיחתו

עמו, סיפר לו שקיבל את הספר נועם אלימלך ומרגיש בו מתיקות נפלאה, והתחיל לומר לו כמה דיבורים מתוך הכתוב בספר. התפלא הלה: "כל-כך מתוקים הם?! הלא כבר מצינו כהנה בספרים אחרים!". אמר לו הערוגת הנושם: "כפי הנראה עדיין לא זכית".

אכן כן, דיבורים גבוהים ביותר הם אשר הנשמה מתכבסת על ידם, וכשהנשמה מתכבסת, אז האדם מתחיל להשיגם ולהבין את עומקם. עכ"פ יכולים אנו להתקשר אל הצדיק בכל האופנים, בין על-ידי הלימוד בספר ובין על-ידי השתטחות על ציון קדשו למי שזוכה אשר ידוע רב כוחה להשפיע על נשמת האדם.

נפתחו ארובות עיניו

האדמו"ר מטריסק שליט"א מספר: מעשה ביהודי אחד ממכריי, תושב לוגאנו שבמדינת שווייץ, שבנו ירד רח"ל מן הדרך ועבד לפרנסתו כנהג מונית. הלך היהודי אל **האדמו"ר מראחוב** שהתגורר אז בשווייץ ותינה בפניו את צרתו כי בנו התרחק מן הדרך המסורה. יעץ לו האדמו"ר מראחוב שיציע לבנו לבוא להסיע אותו (את האדמו"ר מראחוב) לציונו הקדוש של הרבי ר' אלימלך. מדובר בנסיעה בת י"ב שעות בנסיעה במכונית. האדמו"ר מראחוב אמר לאב: "אמור לבנך שאני מבטיח שלא לדבר אתו במהלך כל הנסיעה שום מילה בענין התשובה". האב מסר את ההצעה לבנו והבן הסכים.

הבחור הסיע את האדמו"ר וכשהגיעו לליזענסק, אמר לו האדמו"ר: "אני נכנס עכשיו לציון לומר את כל ספר התהלים, ובכן שמע נא לעצתי, אם כי איני רוצה להתערב לך בחיין, כנס אף אתה מאחר שאתה כבר נמצא כאן ואמור מזמור תהלים

על השולחן, כולם מבינים את הכתוב בו, וכאב לו שהוא אשר איש מלומד הוא, אינו מבין. התחיל האיש מאז ללמוד בספר נועם אלימלך ולהתעמק בדבריו, והכל באופן של מחקר. יום אחד הוא נכנס לעבודתו עם כיפה על ראשו. כשנשאל לפרש הדבר, השיב: "איני יודע. ידי כמו הלכה מאליה לקחה את הכיפה והניחתה על ראשי". שאלוהו: "אולי זה יום השנה (יום היארצייט) של אביך או אמך?". והשיב: "לא, אין לי כלום היום". ומה נתברר אחר כך? נתברר שהיה זה כ"א אדר.

אכן כן, היה לו יארצייט. הספר עורר את נשמתו. לא רק לקבל עליו קבלות טובות, אלא לחזור אל שורשו. היהודי בהיותו בזה העולם, צריך לעשות כל טצדקי שבעולם לחזור בתשובה, ואחד מהאופנים הוא להתקשר אל הרבי ר' אלימלך ככל האמור לעיל. **זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.**

אחד". הבחור נכנס ואמר מזמור תהלים, ומיד נפתח לו מעיין של דמעות. לקח לו זמן רב עד שנגרע, ומיני אז התחיל לחזור בתשובה, והיום הוא אברך משי, נעים הליכות, תלמיד חכם וירא שמים.

צדיק מה פעל ביומא דהילולא

עוד נודע לנו עכשיו מאחד ממחזירי התשובה בארה"ק ת"ו, שיום אחד נכנס יהודי שלא נתגדל על ברכי התורה להיכל הישיבה כדי לדבר עמו, וכשראה שהוא עסוק בעניניו, התיישב בינתיים ופתח את הספר הראשון שהיה מונח על השולחן. היה זה הספר נועם אלימלך. הוא ניסה ללמוד אך לא הבין מאומה. הדבר העיב את רוחו - "היתכן שהבחורים הצעירים מבינים ואני איני מבין?!". את האמת אנו יודעים שאף הם אינם מבינים, כי מי הוא אשר יאמר שהוא משיג את דיבורי הנועם אלימלך. אבל יהודי זה בטוח היה שאם הספר מונח

יום ראשון פרשת תזריע כ"ד אד"ב תשפ"ב

סגולת הימים להתנתק מההרגלים הישנים

הפסח הלא מקשר את האדם בכל ענייני אל הקב"ה, והרי זהו הטעם שהנמנע ואינו עושה קרבן פסח, חייב כרת, כי כל איש ישראל מחויב לשחוט את הע"ז של מצרים כדי שיוכל להתקרב אל הקב"ה, והיינו ממש ההכרה והאמונה כי שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד - אין שום כח בלעדיו. נמצא שכדי שהכרת ה' אלוקינו ה' אחד תחדור בלבנו, צריכים אנו לפרה אדומה, שהרי כך ראינו, שלא היינו יכולים להקריב קרבן פסח אשר תכליתו לקשר אותנו להקב"ה, בלי פרה אדומה, ואילו לא היינו מיטהרים בפרה אדומה, הגם שהיינו מקריבים קרבן פסח, זה לא היה פועל להחדיר בלבנו פנימה קבלת עול מלכות שמים.

ואיתא בספ"ק "בית אהרן" (בליקוטים) שהאדם צריך להאמין שכששמע פרשת פרה אדומה, הוא נטהר כבזמן הבית ממש. הקב"ה הרי הכניס את כח העשייה בתורה, וכפי שאמר לאברהם אבינו שכאשר יקראו בני ישראל פרשת שלמים, ייחשב להם כאילו הקריבו לפניו שלמים, כך כאשר הם קוראים פרשת פרה אדומה, נחשב להם כאילו מזים עליהם מאפרה של פרה, וכיון שכן, הם מיטהרים ונעשים ראויים להארת הפסח וקדושתו.

ופרשת החודש היא כנגד פרשת והיה אם שמוע, כי היא תחילת המצוות (כמו שהביא רש"י בתחילת התורה: אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל וכו') ופרשת והיה אם שמוע היא קבלת עול

ד' פרשיות כנגד ד' פרשיות שבתפילין

בליקוטי הרי"ם (על ד' פרשיות) הובא בשם ה'חידושי הרי"ם' שארבע הפרשיות, שקלים פרה זכור החודש, הן המוחין וההארות לכל השנה, ולכן קוראים אותן קודם ראש חודש ניסן שבו השנה מתחדשת כפי שרואים שהצומח מתחדש אז וכן הנשמות מתחדשות. ומוסיף ה'חידושי הרי"ם' שד' הפרשיות הן כנגד ארבע הפרשיות שבתפילין - קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע. כפי שהאדם מחדיר כל יום בנפשו את ד' הפרשיות על-ידי קשירת התפילין כלשון הפסוק וקשרתם לאות על ירך והיו טוטפות בין עיניך, כך הוא מחדיר בנפשו פעם בשנה על-ידי קריאת ד' הפרשיות.

פרה והחודש כנגד שמע והיה אם שמוע

ה'חידושי הרי"ם' מבאר שם מדוע הפרשיות שקלים וזכור הן כנגד קדש והיה כי יביאך, אך כעת נלמד רק את הפרשיות פרה והחודש שאנו עומדים כעת ביניהן ונמצאים תחת הרושם שלהן אשר הם כנגד שמע והיה אם שמוע. והנה הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זיע"א דיבר כמה פעמים בענין זה לבאר מה השייכות של פרה והחודש לשמע והיה אם שמוע, ובשנת תשי"א ביאר כך: פרה היא טהרתן של ישראל, ומפני כך הוצרכו בני ישראל להיטהר בפרה אדומה בצאתם ממצרים, כדי שיוכלו להקריב את קרבן הפסח, וקרבן

וביאר ה'בית ישראל' שכן אנו מוצאים בתלמוד ירושלמי בענין הפרה והחודש שבדין היה צריך להקדים פרשת החודש לפרשת פרה, כי פרשת החודש שייכת לר"ח ניסן ופרשת פרה שייכת לפסח שהקרבנו רק ב"ד, ומפני מה הקדים פרה להחודש? להקדים טהרתן של ישראל. עכ"פ אנו רואים מדברי הירושלמי שיש מהלך כזה להקדים החודש להפרה, דהיינו קבלת עול מצוות לקבלת עול מלכות שמים.

שהם עתידים להתחדש כמותה

ולענין מעשה, עלינו לדעת שכאשר קוראים פרשת החודש (השנה ב"ח עצמו) מקבל כל אחד מישראל כח של התחדשות. הן המעכב הגדול ביותר להתחדש, הוא כח ההרגל - "הוא כבר רגיל להתנהג כך חמישים שנה, היעלה בדעתך לומר לו לשנות את התנהגותו? זה פשוט לא ילך!". ואפילו פחות מחמישים שנה; הרי הוא התרגל להתנהגות מסוימת והרגלו נעשה לו טבע השני, איך תאמר לו להשתנות. אכן הגוי אין לו שום כח מעבר לטבעו, ולכן גם אם תאמר לו אלף פעמים להשתנות, לא יועיל לו, כי הרגלו רק הולך ומשתרש בו יותר ויותר מיום ליום. אך יהודי יש לו עוד כח מעבר לטבע גופו שההרגל תלוי בו, והוא הנשמה שבקרבו אשר היא אור גדול וחיות נפלאה המתחדשת בכל עת. ואם אין האדם מאמין שהוא יכול להתחדש, יסתכל על הלבנה ויבין שכפי שהיא מתחדשת, גם הוא יכול להתחדש, וכמו שאומרים "עטרת תפארת לעמוסי בטן שהם עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרים" - אתה רואה את הלבנה?! אף אתה כמותה. הנשמה כמה שתהיה כבויה, וכגון מפני שזה כבר עשרים שנה שהאדם לא למד תורה, הרי היא כסוף החודש, ועכשיו היא תתחדש, כי כך הוא טבעה של הנשמה להתחדש.

מצוות. שמע היא קבלת עול מלכות שמים והיה אם שמוע היא קבלת עול מצוות, וכפי שאמרנו חז"ל (ברכות יג, א) למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים ואח"כ מקבל עליו עול מצוות. עול מצוות פירושו שהוא לא רק יודע את מציאות ה', אלא הוא גם יודע מה מוטל עליו לעשות כתוצאה מזה - עכשיו צריך לקיים מצות כיבוד אב ואם, עכשיו צריך לגמול חסד, עכשיו צריך לבדוק את התפילין, וכן הלאה.

זהו שמע והיה אם שמוע, האדם מקבל עליו עול מלכות שמים ואח"כ עול מצוות, ולפני שמגיע חודש ניסן, האדם מקבל על עצמו קבלה חדשה, שנותנת לו דעת ומוחין חדשים, דהיינו חיות פנימית מוסתרת אשר כל העשיות שיעשה לאחר מכן במשך כל השנה, יהיו כתוצאה מאותה חיות.

שני מהלכים בעבודת ה'

והוסיף ה'בית ישראל' הפלא ופלא שזהו מה שאנו מניחים גם תפילין של רש"י וגם תפילין של ר"ת, אשר המחלוקת ביניהן היא מה בא קודם, שמע לוהיה אם שמוע, או והיה אם שמוע לשמע (כדי להסמיך הוויות להדדי - והיה כי ביאך לוהיה אם שמוע), והיינו כי באמת יש שני מהלכים, יש מהלך של קבלת עול מלכות שמים לפני קבלת עול מצוות, אשר זהו המהלך המקובל להלכה, כי תחילה צריך האדם להאמין במציאות ה', ואז יקבל על עצמו לעבדו. אך יש מהלך הפוך גם כן, כי יש מי שלבו בל עמו ואין לו את כל הכלים לקבל עליו עול מלכות שמים, כי לו ראוי שיקבל עליו עול מצוות תחילה, וזה מה שיגרום לו לקבל עליו עול מלכות שמים על-פי הכלל שהאדם נפעל לפי פעולותיו.

התחדשות על-ידי קבלת עול מצוות

והנה מדברי ה'חידושי הרי"ם' שפרשת החודש היא כנגד פרשת והיה אם שמוע, אנו רואים ש**כח ההתחדשות שייך לקבלת עול מצוות**, ומכאן עצה מעשית להתחדשות, כי הנה הגם שהרעיונות נוסכים כח גדול בנפש האדם, עם כל זה פעמים הרבה אינם מותירים רושם באדם לענין מעשה, כי רעיונות לחוד והרגל לחוד, והרי זהו הקושי של רוב בני האדם; הוא נתעורר להשתנות, יש לו רצון חזק ותשוקה חזקה להשתנות, אך מה יעשה שלצד כל זה יש לו הרגלים, הרגלים בצורת דיבורו, הרגלים בסדר יומו, הרגלים בתכונות נפשו ובמידותיו, וההרגלים עמוקים מאוד, ולא יתכן שהרעיונות יתגברו עליהם. מאידך, פרשת והיה אם שמוע, דהיינו קבלת עול מצוות, מחלחלת בתוך אברי הגוף, **כי באמצעות קבלת עול מצוות, הנשמה פוקדת על הגוף מה לעשות בידיו וברגליו** - בערב פסח להזיע באפיית המצות, ובערב יוה"כ לקום לפנות בוקר לעשיית כפרות ואח"כ ביוה"כ לצום מעת לעת. **קבלת עול מצוות חודרת לתוך ההרגלים של הגוף**. הוא רוצה לשתות קפה כהרגלו, ואינו שותה, כי הוא מצווה ועומד מהר סיני לצום ביום זה.

נמצא שבאמצעות המצוות האדם נלחם עם הרגליו, כי הוא לוקח מצוה ומתחיל

לקיימה תמידין כסדרן. אכן כך אנו רואים שבראש חודש ניסן התחילו להביא את התמידין מהתרומה החדשה, כפי שאמרו **חז"ל** (ר"ה ז, א): "זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה, אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה". אתה מביא כל יום קרבן תמיד, אתה מגיע כל יום לתפילה בזמן, אתה נלחם עם ההרגלים, העשיה מתחדשת. **כשהאדם מתחיל להתחדש בעשיותיו, דהיינו לעשות מעשים שלא כפי הרגליו, הוא מעורר את אור ההתחדשות כנגד הרגליו**.

זהו מה שאמרו ה'חידושי הרי"ם' שהכח והדעת לכל השנה נמצאים בד' פרשיות אלו. האדם מאמין באמונה שלמה שעל-ידי קריאת פרשת פרה הוא נטהר, ואז הוא מקבל על עצמו על-ידי קריאת פרשת החודש לעשות עשיות ועוד עשיות כפי שהוא מצווה מהש"ת, וזה יתן לו כח לעקור את הרגליו.

החרש היה לבם

עוד הביא ה'חידושי הרי"ם' מה'חזו"ה' **מלובלין** זיע"א: **חז"ל** סיפרו במסכת שבת על שני מקומות, פרוגייתא ודיומסת, שאנשיהם הלכו אחר התענוגים וזה גרם להם לשכוח את התורה ולצאת לתרבות רעה^א. ואמרו שם: **רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם** (נקלע לאותם מקומות), **אימשיך**

א. לימוד הוא כשלעצמו ונאמר בקצרה בבחינת תן לחכך ויחכם עוד: כאשר האדם שקוע בהשגת תענוגים, אינו יכול להשיג את אור התורה, וכבר הביאו התוס' (כתובות קד, א) מהמדרש: "עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו". פירושו של דבר: אמנם האדם צריך להתפלל שיצליח בתורה, אך הוא צריך להבין שהתענוגים הם עיכוב גדול, וכל שכן בזמננו. והאמת שכאשר נתבונן, נראה שהיצר הגדול בדורנו הוא יצר התענוגים באופן המותר, ומן המותר, הוא בא אל האסור. שפע הגשמיות גורם לאדם לחיות חיים כאלה. הוא מבקש בכל עת להנעים לעצמו עוד ועוד וזה עוצר את מוחו מלהשיג דעת. קליפה גדולה היא שזימן לנו הקב"ה בעקבתא דמשיחא, כי זוהי העבודה המוטלת עלינו להתגבר עליה. אמנם כן האדם צריך ללכת בזה לאט ובשום שכל, כי אם יפרוש בבת אחת מן הכל, ירגיש שהוא הולך למות ויחזור לסורו. יבחר דבר אחד, אפילו קטן, ובלבד שיוכל לעמוד בו, וזה יתן לו כח גדול. קדושים תהיו - קדש עצמך במותר לך... רצוני להשיג את דעת התורה...

ירגיש כמת. על זה אומרת התורה 'החודש הזה לכם', **בכח ההתחדשות יכול האדם להתנתק מהרגלו**. וסיבת הדבר, כי באמת כל הרגלי האדם נובעים מלקיחת תענוגים, ולא דווקא הרגלים שיש בהם עבירה, אלא גם הרגלים שאין בהם עבירה, מה הסיבה שכאשר עולה רצון מאת הבורא שהאדם יתחיל להתנהג מעתה ואילך היפך הרגלו, אין האדם יכול? הסיבה היא משום שגופו התרגל לקבל תענוג באופן זה וכשיעשה היפך הרגלו, ירגיש שהוא מפסיד תענוג וחיות. אך **הכח של 'החודש הזה לכם' הוא יותר חזק מכח התענוג של האדם, והוא נותן תקוה לכל אחד שיוכל להשתנות, ועכשיו הוא הזמן המסוגל לזה**.

ולכן קוראים ארבע פרשיות אלה בתקופה זו, כי תקופה זו היא הזמן המסוגל לזה, וכפי שקוראים פרשת שירה בשביעי של פסח, כך קוראים פרשיות אלו בתקופה זו. וכן כתבו ה**צדיקים** שכפי שחודש אלול הוא זמן תשובה משום שהוא קודם לחודש תשרי שבו נברא העולם, כך חודש אדר הוא זמן תשובה משום שהוא קודם לחודש ניסן שאף בו נברא העולם (וכדאיתא **בתוס'** בענין המחלוקת אם בתשרי נברא העולם או בניסן נברא, שאלו ואלו דברים אלוקים חיים, כאן במעשה כאן במחשבה). ועוד איתא **מה'שר שלום' מבעלזא** זיע"א בפירוש הפסוק "כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמיים" - לולא הוא אותיות אלול, מי שהתמהמה בחודש אלול, יכול הוא לשוב זה פעמיים. זה הוא בגמטריה "יב", רוצה לומר, כשהחודש הי"ב הוא פעמיים, דהיינו בחודש מעוברת, כי אז הוא זמן מיוחד לתשובה.

בתרייהו (נשמך אחריהם; שטה מיינם והתרחץ במימם), **איעקר תלמודיה** (שכח את תלמודו. ביאור הדבר, כי התענוגים מותירים רושם עז על הנשמה, כפי שרואים שאנשים באים לספר אח"כ על תענוגיהם בהתלהבות גדולה, וכיון שכן, הם גורמים לשכחת התלמוד). **כי הדר אתא** (כשחזר למקומו), **קם למיקרי בספרא** (נעמד לקרות בספר תורה), **בעא למיקרא החודש הזה לכם** (רצה לקרוא החודש הזה לכם), **אמרי: החרש היה לכם** (טעה בכל אחת משלוש התיבות ויצא הפירוש שהלב נאטם מזהבין. פלאי פלאים! אותו תנא שאמר עליו רבו רבן יוחנן בן זכאי שהוא מעיין המתגבר, טעה בדבר כזה. אמנם אין אנו מבינים בקדושי ה' התנאים, אבל כך חז"ל מספרים לנו). **בעו רבנן רחמי עליה, והדר תלמודיה** (החכמים התפללו עליו ותלמודו חזר לו)².

פירש ה'חווה' מלובלין: טעותו היתה בזה דווקא, לומר שהגם שמתקיים בו באדם 'החרש היה לבם', אעפ"כ 'החודש הזה לכם'. הוי אומר: האדם יכול להפך 'החרש היה לבם' ל'החודש הזה לכם', כי **כח ההתחדשות יכול לפתוח אפילו לב אטום כבתולה**.

החודש הזה לכם

ולפי המבואר לעיל הפירוש הוא כך: לגוף אין כח להתחדש, שהרי הוא הולך תמיד אחרי הרגליו ומהם הוא שואב את חיותו. וכשאנו אומרים 'גוף', אין כוונתנו לידיים ורגליים בלבד, אלא גם לחלק המגושם שבמוח, כי הנה יש למשל מי שהתרגל לרדוף אחרי ה'נייעס' ואינו יכול להתנתק כי הוא שואב חיות מזה, ובלעדיו

ג. הגמרא מסיימת שם: "והיינו דתנן, רבי נהוראי אומר: הוי גולה למוקם תורה, ואל תאמר שהיא תבא אחריך. שחברך יקייממה בידך, ואל ביתך אל תשען". פירוש: חברים יכולים להמשיך ישועות. כשהאדם אינו לומד לבד, אלא לומד עם חברים, הם יכולים לפעול עבורו בשמים שלא ישכח את תלמודו. אכן לימוד גדול ועצום!

נפתח עולם חדש

חדש, והתפלל מעומק הלב שזה יחזיק אצלך..." **הרי מגיע עכשיו שבת ור"ח, ותחילת השנה החדשה, האמן שזוהי שעת הכושר, הן מצד הזמן והן מצד הקריאה, להתנתק מההרגלים הישנים...**

השב מאהבה ודונות נהפכים לזכויות

ועוד סיבה נוספת יש לסגולת הימים לחולל שינויים, כי הנה ה**צדיקים** אמרו שסדר התשובה באלול הוא באופן של תשובה מיראה וסדר התשובה באדר הוא באופן של תשובה מאהבה, כי חודש הוא אשר נהפך לשמחה וקיימו וקבלו עליהם לעבוד את בוראם מאהבה. ורושם זה שנשאר בנפש האדם על-ידי תשובה מאהבה, הוא רושם יותר חזק ומסייע לאדם להגאל ולהתנתק מהרגליו הישנים.

ונרחיב בזה: כולם יודעים מה שאמרו **חז"ל** על השב מאהבה שזדונותיו נעשים לו כזכויות. חידוש נפלא הוא בבריאה שלכאורה אין לו פשט, כי באמת אף מחילת העוונות אין לה הסבר, שהרי הקב"ה אינו ותרן, אלא שכפי הנראה שברון לב האדם וסדר התשובה והכפרה שהוא עושה, מועילים לו במקום העונש. אך שהעוונות יתהפכו לזדונות הוא דבר שקשה לתפוס אותו בשכל, אבל כך כתוב בתורה. פירושו של דבר שהעושה תשובה מאהבה עומד במקום יותר גבוה כי במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד, וזה כולל גם מצד ההרגלים, שאדם זה עומד הרב יותר רחוק מהרגליו דווקא בגלל זדונותיו.

פלאי פלאים! **כפי שהאדם מאמין בהתחדשות, כך הוא מאמין בזה.** הוא יכול להיהפך לגביר דווקא בגלל חובותיו. שני אנשים עומדים זה לצד זה, אחד אין לו

וסיבת הדבר **שחודש אדר הוא זמן של תשובה**, כי אז מתעורר ענין ההתחדשות, וכפי שכאשר רואים את הלבנה מתכסה מבינים שהיא הולכת להתחדש, כך כשרואים את מעגל השנה בא אל סיומו, ובפרט בשנה מעוברת שאז חדשי הלבנה משתווים לחדשי החמה, מבינים שהאור של החודש הזה לכם מתחדש אז. ולכן קוראים עכשיו פרשה זו, כי זהו הזמן להתחיל מחדש. שואל האדם: "מה זה להתחיל מחדש? הרי אני כבר עושה הכל כבקי ורגיל! אני יודע כבר לאור נסיוני מה לקנות לפסח ומה לא לקנות והכל זורם..." והאמת שזוהי הסתכלות של העולם הזה, אך מצד העולם הבא הוא שקר וכזב. האדם לוקח את מציאותו מן התורה. הוא מסתכל כל דבר כפי שהתורה מסתכלת עליו. אם כך כתוב בתורה, זהו מציאות הדברים. אין שום מציאות חזקה ממנה. זוהי המציאות, שהכל מתחיל מחדש. ואם האדם רוצה לחיות באמונה, הוא יכול לצייר איך שהקב"ה אומר: "אני פותח עולם חדש; מי שרוצה יכול לעבור לשם".

הנה לפעמים יש בישיבה כושלת שלאחר שכבר ניסו כל העצות להעלותה על דרך המלך ושום דבר לא הועיל, סוגרים אותה לחלוטין, ופותחים אותה מחדש עם שם חדש ומודיעים שמי שרוצה יכול להרשם מחדש. כך הקב"ה עושה מדי שנה. אמונה זו נקראת אמונה פשוטה. האדם אומר: "אני מאמין במה שכתוב בתורה שכל העולם מת עכשיו ושהקב"ה פותח עולם חדש". הקב"ה מכריז: "מי שרוצה יכול לעבור לעולם החדש". שואל האדם: "לעבור עם החבילות?". אומרים לו: "לא! מי מבקש ממך להביא אתך את החבילות הישנות? התיישב עם דף ועט וערוך לך סדר היום

הוא מתחיל לקבל כל אותם תענוגים מן הרוחניות. זהו פירוש 'ונהפוך הוא' - אילו לא היו נהנין מסעודת אחשוורוש, לא היו יכולים להרוג את המן ולא היו יכולים להגיע לאותה מדרגה של קרבת אלוקים ודביקות שאליה הגיעו, כי היו עובדים את הקב"ה כעבדים העובדים מיראה ולא היו מרגישים תענוג של דביקות.

רק כשנשאר בלב האדם רושם של תענוג ונעשה בעל חוב, אז כשהוא שב מאהבה, תשובתו מהפכת את רושם התענוגים ופתאום הוא מרגיש טעם בתפילה, טעם בשבת, טעם ביו"ט. יש לו עם מה לעבוד. הוא לא אדם כבוי. הוא מדורת אש. אכן לפני שהוא שב בתשובה, בכל הנוגע לרוחניות הוא מרגיש כבוי לגמרי ומתקיים בו החרש היה לבם, כי זוהי תוצאת לקיחת התענוגים, הלב נאטם ואינו מרגיש שום טעם ברוחניות. אך התוצאה של תשובה מאהבה ושל ההתחדשות היא, שהחרש היה לבם, תיבות אלו ממש, נהפכות להחודש הזה לכם, היינו שהתענוגים עצמם נהפכים לתענוגים רוחניים.

כי ממנו ניקח לעבוד את ה'

זהו הפירוש כי ממנו ניקח לעבוד את ה', האדם לוקח את היצרים שלו ועובד אתם את ה', עם אותה תשוקה, עם אותה התלהבות, עם אותו תאבון, עם אותה התקשרות.

נרחיב מעט בענין המשל שהוזכר לעיל עם מי שבורח ל'נייעס', כי הוא משל אמיתי כל-כך. הקב"ה העמיד נסיון לבני דורנו להתחבר לנייעס במשך עשרים וארבע שעות ביום ולהיות כל הזמן עם תשוקה לעוד, נסיון שעד לפני כמה שנים בלבד לא היה קיים. מוחו משתוקק ללא הרף - "אולי התחדש משהו ברבע שעה האחרון, אולי יש

חובות ולשני יש חובות של חמש מיליון דולר. אומרים לזה שאין לו חובות: "אין לך שום פוטנציאל להתהפך לעשיר. לכל היותר יתנו לך קמחא דפסחא". ולשני אומרים: "אתה יש לך פוטנציאל להתהפך לעשיר. ילכו לבנק, יהפכו את המינוס לפלוס ותיהפך בין רגע לעשיר". זה נשמע כהתבדחות, אבל אנו מאמינים באמונה שלמה שיש כח כזה, כי כך כתוב בתורה. והרי כך קראנו זה עתה במגילת אסתר, שדווקא בגלל החושך הגדול ששרר אז, כשאח"כ באה הישועה ונתקיים 'ונהפוך הוא', זכו לאור גדול, הרגו באויביהם ותלו את המן ובניו על העץ, הרי שהכל התהפך והחושך נעשה לאור גדול. עצם זה שחג הפורים נמצא בחודש זה, מוכיח לנו שזהו סגולתו של החודש, אך גם בלי זה, אף מצד פרשת פרה ופרשת החודש ומצד שבעת ימי המלואים והכנה לחודש ניסן, יש לו לחודש זה יסוד זה של תשובה מאהבה.

והתענג על ה'

ובביאור הדבר שהזדונות נהפכים לזכויות, יש כמה מהלכים, אך הפעם נקוט באחד מהם בלבד על-פי הנתבאר עד כה. היה לו לאדם תענוגים, אם תענוגים המותרים, אם תענוגים של הרגלים, אם תענוגים האסורים, אשר טבע כולם להותיר רושם בלב ומהווים סתירה לתשובה, כפי שלימדנו ה'חזוה' מלובלין על-פי דברי הגמרא במסכת שבת כאשר הובא לעיל, ועם כל זה כח ההתחדשות שעל-ידי תשובה מאהבה, מהפך את החרש היה לבם להחודש הזה לכם, והיינו שהוא מהפך את התענוגים לטובה.

פירוש הדבר שמי שלא חטא אין לו הרגשים לקדושה כמו מי שחטא. התענוגים שהאדם קיבל מדברים בלתי טובים, הותירו רושם בלבו אשר ברגע שהוא מהפך אותו,

הספקים, אם זה על-ידי שישתמש בכח החידוש שלו. הרי כח החידוש נמצא אצל אלפי אברכים. הלא אתה רואה בחוש איך אתה מסביר סוגיא פוליטית, כולם רואים שאתה בעל כשרון נפלא ביותר אשר יודע לנתח כל דבר ולחלקו לפרטי פרטים. **יש לך כח זה. דבר אחד אתה צריך לעשות - להפכו לצד השני.**

לא רחוקה היא ממנו

יש שהאדם חושב שהוא רחוק כל-כך ושאם ירצה לחזור בתשובה יצטרך ללכת אלפי פרסאות, שהרי בתחילה יצטרך לעקור את הרגליו הרעים, ואז יתחיל ללמוד תורה, ואולי אולי לאחר עשרים שנה יהיה שקוע כל כולו בלימוד התורה. והאמת שכל זה הוא בלי תשובה מאהבה, אך עם תשובה מאהבה, אדרבא ואדרבא, הלא הוא קרוב בהרבה ממי שאינו אדוק בנייעס כמותו. הוא והגר"ח קנייבסקי זצ"ל נמצאים בעצם על אותו קו, כי שניהם **אדוקים ושניהם מקיימים באהבתו ישגה תמיד, אלא שכל אחד בדבר אחר. יקח מציאות זו ויהפכנו לצד הטוב** על-ידי שיבחר איזה לימוד כפי מה שלבו חפץ וישקיע בו את כל כולו. וכל פעם שיתעורר בו ספק איך דבר זה פועל, יסתכל על עצמו ויבין. זה נקרא תשובה מאהבה.

וזהו זדונות נעשים לו כזכויות. **יש לו לאדם בחירה אם לנצל את כחות העולם הזה באופן רוחני או לנצלם באופן גשמי.** האדם אינו צריך להביא ממרחק לחמו, הוא יכול לקחת את כל מה שיש לו כבר ולהתחיל לנצלם באופן רוחני.

כך מסופר על הבעל תשובה הרה"ק **רבי חיים דוד דאקטאר** זיע"א (שחזר בתשובה בהשתדלותו של הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א ונעשה בעל מדרגה גדול, צדיק וקדוש) שבסוף ימיו ראה אותו הרה"ק **רבי שלמה**

איזה עדכון חדש". הוא קם בבוקר, ומיד הוא הולך לבדוק מה התפתח מאז על יצועו. מפטירין כדאתמול. ככל שהדבר תלוי בו, לא היה הולך כלל לישון, אלא היה ממשיך לבדוק את החדשות ולשלוח הודעות לחבריו, אך מה יעשה שגופו מתמוטט תחתיו מעייפות, לכן הדבר הראשון שהוא עושה בקומו משנתו, הוא לבדוק - הבה ואמשיך בסוגיא שעצרנו בה אמש...

כל זה הוא רק סימן, רבותי! כי ממנו ניקח לעבוד את ה'. הקב"ה נתן לנו בעקבתא דמשיחא חושך שיכול להתהפך לאור גדול. החושך בא ללמד אותנו איך להשתמש בתכונה זו לרוחניות, כך שהאדם הפשוט יוכל להתעלות דרכה באופן שלא העלה מעודו בדעתו.

כי הנה עד כה כשאמרו לו לבחור בישיבה: "צריך להיות שקוע בלימוד", לא הבין במה מדובר - "זה טוב לשלושת המתמידים של הישיבה", היה עונה. "אני איני יכול; זה לא לפי כחותיי. תן תודה שאני לומד בכלל". זכורני בבחרותי בהיותנו בקעמפ וישננו יחד, שהיה איזה בחור שהיה מדבר באמצע השינה תוספות ומהרש"א. הוא היה מתמיד עצום וכל כולו שקוע בלימוד, עד שהמשיך לחשוב בסוגיות לימודו גם באמצע השינה. זה לא מפני שהיה בעל מדרגה גדול, אלא מפני שהיה שקוע בלימוד פשוטו כמשמעו. ובכן, רבותי! מוחנו פועל ללא הרף. תשובה מאהבה פירושה שהאדם אומר: אההה! אני מבין עכשיו הכל. איני צריך לעשות איזה דבר חדש. אני צריך לעשות אותו דבר שעשיתי עד כה, אלא להפוך אותו לטוב, שהרי הכח כבר נמצא בידי...

יבחר האדם איזה לימוד שבו ישקיע מעתה את מוחו, ויעשה הכל כדי שלימודו יעניין אותו, אם זה על-ידי שיקבע לעצמו

ראה): ידוע **טבע וסגולת המצוות להשפיע טובה לכל העולמות**, וסגולת **העבירה הוא בטבעה להשפיע להיפך**, והנה לפעמים מצטרכים ישראל להשפיע רעות לשונאיהם, והיאך יהיה זה באפשרי, אם הוא מפאת המצוות הלא בטבעה כל טוב (המצוות אינן משפיעות רעות כי אם טובות), ואם מפאת העבירות, הלא באיסורייהו קיימי (ואיך ישפיעו רעות לשונאיהם), ואחשבה לדעת שהוא בעשות האדם תשובה מאהבה על העבירות, ואז זדונות נעשים כזכיות, והנה אעפ"כ טבע עשייה זאת גרמה הרע, **רק שפעולתה יהיה לטובת ישראל כמו מצוה, דהיינו שיושפע על ידי אותן העבירות רעות ויחולו על ראש שונאיהם המעיקים להם**. עכ"ה"ק.

ועומק דברי ה'בני יששכר', שכאשר האדם עושה תשובה מאהבה, עוונותיו מחריבים גם את קליפת האומות העוטפת את לבו, וכך נעקרים הרגליו הרעים. הנה האדם שואל: איך יפלו ייעקרו ההרגלים הרעים? הרי ההרגלים בנין הם! התשובה היא **שההרגלים הם קליפת אומות העולם, והעוונות יש להם כח גדול להחריב, ועל-ידי תשובה מאהבה, הם מחריבים את מה שצריך להחריב, והיינו את קליפת האומות הנ"ל**. השי"ת יעזור שסגולת הימים וקריאת התורה יסייעו בעדנו לשוב בתשובה שלמה - תשובה מאהבה.

מראדאמסק זיע"א שוכב על מיטתו ונאנח. שאל אותו: מדוע אתה נאנח? הרי התורה אומרת 'והימים הראשונים יפלו!' השיב לו: לא על זה אני נאנח. אדרבא, אני שש ושמח על כל אותם ימים, שהרי כל הזדונות שעשיתי אז, נהפכו עלי לזכיות, אלא על דבר אחר אני נאנח...

אכן כן, זהו האמת. אם יש לך פרשיות וחבילות ישנות, זהו הזמן **שתתחדש ותתחיל להשתמש עם כל הכוחות הללו באופן רוחני**. אל תשכח משום עבירה שעשית, אלא אדרבא, קח כל עבירה ועבירה תמצא אחת לאחת איך תוכל להשתמש בה באופן רוחני.

ומזה בנין מה סיבת חשכותו של הדור האחרון, דור עקבתא דמשיחא. אדרבא, דווקא מפני שאנו נמצאים כבר קרובים אל הגאולה השלמה, לפיכך הביא הקב"ה כח חזק כל-כך של הרגשת תענוג, כדי שנוכל להרגיש יותר ויותר תענוג רוחני. ואין הכי נמי, האדם מחויב להפך את כח הרגשת התענוג שלו לצד הטוב. עם תפילות מעומק הלב - יוכל גם יוכל.

**ונהפוך הוא אשר ישלחו היהודים
המה בשונאיהם**

לסיום נעתיק דבר נפלא מלשונו הק' של ה'בני יששכר' בספרו "אגרא דכלה" (פרשת

יום שני פרשת תזריע כ"ה אד"ב תשפ"ג

כח התחדשות הנשמה כנגד התיישנות הטבע

כח ההתחדשות טבוע בבריאה

בשיעור הקודם נתבאר שבפרשת החודש צפון כח ההתחדשות, ועכשיו נבא להרחיב ולהעמיק בו, כי הוא נוגע לכל יהודי וכל אחד יוכל לקבל מזה תועלת, כל שיבינו טוב יותר. מי אינו זוכר כשהיה בחור צעיר ולא הצליח ללמוד עם החברותא כדבעי, שאמרו זה לזה כל כמה ימים - "ממחר ניקח את עצמנו לידיים! נפתח דף חדש..." וכן הלאה. הן ודאי שגם זה הוא אופן של התחדשות, והרי יהודי צריך תמיד לחיות באופן זה, וכבר אמרו בשם **צדיקים** שאיש חסיד צריך שיוכל לומר אלף פעמים ביום "מעתה ועד עולם", כלומר אקח את עצמי שוב מעתה באופן שזה יחזיק עד עולם, ויאמר כן שוב ושוב בלי בושה, הגם שהוא נופל פעם אחר פעם, ולעולם לא יתייאש. אך עם כל זה כשיבין האדם שמדובר **בכח אמיתי הטבוע בבריאה**, ויידע שאין זה פטומי מילי בעלמא שנאמרו רק כדי לחזק לבבות נשברים, אלא **חלק הוא מהבריאה ומהתורה שעל-פיה נבראה הבריאה, וככל שיוסיף להבין שמדובר בדבר אמיתי, כך**

יהיה לו יותר קל להשתמש בו. וכפי שהאדם יודע בעניני הטבע שלכל דבר יש סיבה ותוצאה, עושים כך וכך ויוצא כך וכך, וזה מועיל לו כשהוא מצפה לתוצאות מסוימות לעשות את הפעולות המתאימות על-פי חוקי הטבע, כך כשיש לו לאדם בהירות בכח ההתחדשות, הוא מאמין שכך היא המציאות, וממילא הוא משתמש בו ומקבל תועלת גדולה ממנו.

קליפת מצות אנשים מלומדה

ובכן נתחיל להתעמק יותר להבין מהו אותו כח - כח ההתחדשות. נפתח בדברי ה'שפת אמת' (פרשת לך לך תרס"ד): **לאדם יש חיות עצומה בפנימיותו, חיות שיוקדת כיקוד אש. אך כשהוא נעשה מורגל באיזה דבר, ההרגל נעשה אצלו טבע, וזה משכח ומסתיר את פנימיות החיות, ואפילו בתורה ומצוות, אם נעשים הרגל, ההרגל נעשה טבע ושוכח החיות**^א.

ה'שפת אמת' מלמדנו כמה חמור הוא עוון 'מצות אנשים מלומדה', והאמת שזו

א. ראה לשונו הק' שם: שמעי בת כו' והטי אונן משל כו'. וראה בירה דולקת תאמר שהיא בלי מנהיג הציץ עליו בעל הבירה כו'. שהאדם נקרא מהלך שצריך תמיד לילך ממדריגה למדריגה כי ההרגל נעשה טבע. והטבע משכח ומסתיר פנימיות החיות ואפילו בתורה ומצות אם נעשין הרגל. נעשה טבע. ושוכח הפנימיות. לכן צריך בכל עת לחפש דרך ועצה חדשה. ולכן הקב"ה מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית שלא להיות גובר הטבע וזה הבירה שדולקת עוה"ז הטבעי כל מה שנכנס בה אעפ"י שכל הטבע ע"י נקודת חיות מלמעלה אבל הוא נטבע בטבע והטבע מכלת הכל כענין שכתוב ולא נודע כי באו אל קרבנה. ולכן הקב"ה בטובו מחדש בכל יום מעשה בראשית. והאדם צריך לחפש למצוא זאת ההתחדשות כמ"ש לשקוד על דלתותי יום יום. ולכן כתוב שמעי בת כו' ואח"כ שנית הטי אונן לומר שתמיד צריך להיות מוכן לשמוע וז"ש לך לעולם צריך להיות מהלך אל אשר אראך תמיד השגה חדשה לכן נקרא האדם מהלך שכל שעומד בלי התחדשות. מיד הטבע שולטת בו. ולכן מלאכים למעלה שאינם תוך הטבע נק' עומדים ובעוה"ז נק' האדם מהלך כנ"ל.

שהיכולת בידו לקרוא איזה סיפור קודם השינה, עדיף לו שיהרהר במוחו בשכבו על יצועו - "בידך אפקיד רוחי", ויאמר בלחישה - "עורה כבודי עורה הנבל וכינור אעירה שחר" ויכוון את שמו ואת השעה שהוא רוצה להתעורר כסגולת השל"ה הק'. ואח"כ כשהיה קם בבוקר בזמן, היה נעשה מלא שמחה והודיה לה', וזה הועיל לו לזכור שהוא עבד ה' ולומר ברכת השחר בהתפעלות. אך כיון שעברו כמה שבועות וקימתו המוקדמת נעשית אצלו הרגל, שחכ שיש לו מלחמה עם יצרו. מאז הוא ממשיך לקום בשעה היעודה, אבל היכן חיותו? איפה הן ברכות השחר שלו? איפה היא הכרת התודה שלו שהיתה ניכרת בברכת הנותן לשכוי בינה שלו? כל אלה נעלמו כלא היו, כי ההרגל נעשה טבע אצלו, והגם שיש לו תועלת מרובה מהרגלו, כי סוף כל סוף הוא קם בזמן ומתפלל במנין, מכל מקום דביקותו בהקב"ה, כבר אינה קיימת.

הדבר נכון לגבי כל דבר, וכפי שהוא קיים בענין השכמת הבוקר, כך הוא קיים בענין קביעות עתים לתורה. הנה האדם עבד קשה כדי לקבוע עתים לתורה. הוא התאמץ ועמל ויגע. וכי קל הוא לקבוע עתים תורה?! הרי כל יום בא וטרדותיו עמו! וכשהוא החליט על כמה שעות ביום שבהן הוא יושב ולומד חוק ולא יעבור, אתה יודע איזה מחיר שילם על כך?! הקב"ה באמת עזר לו ועוזר לו והנה הוא עדיין עומד בקביעות העתים שלו באופן מעורר התפעלות, אבל זה נעשה אצלו כהרגל, והרגל נעשה טבע.

אליה וקוץ בה

אכן חידוש גדול נתחדש לנו מדברי ה'שפת אמת', כי הנה עד כה ידענו שהרגל

היתה טענת הקב"ה בפי הנביא (ישעיה כט, ג): "ותהי יראתם על פניהם מצות אנשים מלומדה". הוי אומר: חורבן עולם הוא הדבר הזה. וכבר אמר הרה"ק **מקאצק** זיע"א² שבשביל זה הגיע ה**בעש"ט** הק' זי"ע לעולם, להחיות את העצמות היבשות ולהלחם עם קליפת מצות אנשים מלומדה.

הטבע מסתיר את הכח הפנימי

ונבאר: הן כל אחד יודע שלכל דבר בטבע יש כח פנימי המחיה אותו, ולמשל, כולם יודעים שהמאכלים שאנו אוכלים, יש בהם ניצוצות והכל הוא אלוקות. אנחנו יודעים מספרי החסידות שכך הוא, אך מה נעשה שהלבוש הוא מסתיר גדול. וכשאנו רואים בניינים גדולים לדוגמא, מה אנו רואים? אנו רואים גשמיות, אנו רואים כוחי ועוצם ידי. הוי אומר: הטבע מסתיר את הכח הפנימי, ואילו היה האדם רואה את הכח הפנימי, היה קופץ מהתרגשות כשהיה רואה בכל דבר גילוי אלוקות.

על זה אמר לנו ה'שפת אמת', שכך הוא בענין ההרגל. היות שההרגל נעשה טבע, הרי הוא מסתיר את החיות הפנימית שבתוך האדם. ולדוגמא: היה לו לאדם קושי גדול לקום בבוקר בזמן ובגלל זה היה יומו נראה כפי שהיה נראה. מה עשה? עשה כל מיני טצדקי לקום בבוקר - הוא הכין שעון מעורר וביקש מחבירו שיתקשר אליו וכן הלאה - וכך התחיל להשכים כל יום, שבעה ימים בשבוע, בשעה חמש לפנות בוקר. נניח שהאדם מצליח במלחמתו זה כבר תקופה נכבדה, אומר ה'שפת אמת': אם תתבונן, תראה דבר נפלא, בשבועות הראשונים היה אדם זה אדוק ומחובר להקב"ה. כל לילה קודם עלותו על יצועו, היה מתחנן בדמעות שיקום בשעה היעודה. יודע היה שהגם

ב. ראה 'אמת ואמונה' אות תרצט.

ה'שפת אמת' מפרש לשון הפסוק לשקוד על דלתותי, שהוא לדפוק כל יום על הדלתות והיינו **להתחדש מדי יום ביומו**.

זכר עניי ומרודי

והנה הגם שה'שפת אמת' הסביר היטב מה היא קליפת מצות אנשים מלומדה ועד כמה נחוץ להתחדש ולחדש את העבודה, טרם נתן לנו עצה מעשית כיצד להתחדש. אכן כדרכה של תורה אף דברי ה'שפת אמת' עניינים במקום אחד הם ועשירים במקום אחר, והנה בפרשת החודש הוא מוסיף בדבריו ושם אנו מוצאים עצה מעשית. אך בטרם נתחיל בדבריו, נעצור ונתבונן לבדנו מה האדם צריך לעשות כדי להתחדש וכדי שההרגל נעשה טבע לא ישכיח ממנו את הפנימיות, והנה הדעת נותנת שעליו לעשות פעולות שיזכירו לו את פנימיותו, וכגון בדוגמא שהובא לעיל במי שהתחיל לעבוד לקום באשמורת הבוקר, הרי כח התחדשותו בתקופה הראשונה נבע ממה שהבין היטב שהוא שרוי בסכנה גדולה ושכל יום הוא יכול לחזור לכמות שהיה, שהרי עשרים שנה לא היה יכול לצאת ממיתו עד שעה מאוחרת, ומה שנשנתה עכשיו הוא, שעכשיו הוא כבר מרגיש בטוח, הוא מרגיש שזה כבר לא מה שהיה, לדעתו הוא כבר עבר את המלחמה, וכיון שכן, הוא מרגיע את עצמו, וכיון שהוא מרגיע את עצמו, הוא שוכח מהקב"ה, ואז קורה אחד מהשנים: או שהוא באמת נופל להרגלו הראשון כי הוא מפסיד את הסייעתא דשמיא, או שהוא ממשיך לקום בזמן, אבל אינו מקבל מזה שום חיות ואינו מתקשר על ידו להקב"ה.

ובכן העצה היעוצה היא שישנן בלבו בכל עת שעדיין לא חזר מהמלחמה ושבלי סייעתא דשמיא יחזור לכמות שהיה, שהרי

נעשה טבע הוא דבר טוב ומועיל, ולמשל, אם יתנהג האדם במשך ארבעים יום היפך הרגלו כדברי הרבי ר' אלימלך זיע"א **בצעטיל קטן**, ייעשה הרגלו החדש טבע שני וייעקר הרגלו הראשון. חידש ה'שפת אמת': אם אמנם ההרגל השני הוא דבר טוב ומועיל, שהרי עכשיו עומד האדם במצב טוב בהרבה משעמד קודם לכן, בפרט אם עקר על ידי כן הרגל רע של עבירה, עם כל זה עליו לדעת שיחד עם כן הגיעה אתו קליפה חדשה אשר משכחת ומסתירה את החיות הפנימית.

לשקוד על דלתותי יום יום

ממשיך ה'שפת אמת': **"לכן צריך בכל עת לחפש דרך ועצה חדשה"**. יחד עם זה שהאדם לוחם עם הרגלו ופועל לאמץ הרגל חדש שנעשה כטבע, **אין לו לשכוח לחפש בכל עת דרך ועצה חדשה להלחם עם המצות אנשים מלומדה**. **"ולכן הקב"ה מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית שלא להיות גובר הטבע"**.

פירוש הקב"ה נתן בתוך הטבע עצמו עצה להועיל לכל הבריאה כולה בענין זה, והיינו על-ידי שמסתיר לעת ערב את אור השמש ומחזירו בבוקר עם התחדשות מעשה בראשית. והוא פלא והפלא איך שהקב"ה עושה כן במאורות השמים כדי שהאנשים בכל מקומות מושבותיהם יראו איך היום בא אל סיומו ומתחיל יום חדש, וכן קבע את כל הזמנים לפי המאורות, שבועות וחדשים, הכל כדי שיראו כל בני האדם ואפילו אומות העולם שהבריאה משתנית ומתחדשת בכל עת. וכל זה כדי **שיהודי יוכל ללמוד לעצמו שיתחדש בעבודתו ולא יעבוד מצות אנשים מלומדה**, ובלשון ה'שפת אמת': **"והאדם צריך לחפש למצוא זאת ההתחדשות כמו שכתוב לשקוד על דלתותי יום יום"**.

מתפרסם ניגון חדש, שהמבינים בעלי הנגינה לאחר שישמעו אותו פעמיים ושלוש, יאמרו: "זה מזכיר לנו ניגון פלוני. הוא רק שינה קצת את התנועה, ואעפ"כ יקראוהו ניגון חדש. וכן נוכל לראות היום שבני אדם משנים איזה דבר קטן בדבר קיים ועושים מכך כסף רב). ובמה נקרא חדש? מבאר ה'שפת אמת': רק להיות הלב סתום לא נרגש עד עתה על-ידי הגלות (כפי שרואים בחוש שמי שאינו במקומו, דעתו מבולבלת עליו ולבו בל עמו), ובאה ההתחדשות להרגיש חיות הפנימיות שהיה נסתר מקודם.

אכן כן, התחדשות אין כוונתה שימצא האדם דבר חדש שלא היה אצלו מעודו, אלא **שיצליח להסיר את הכיסוי שהסתר את לבו**. צא ולמד ממי שמחדש חידוש בתורה, ולמשל מי שמחדש מערכה שלימה בפירוש דברי הרמב"ם, הלא שם הדבר פשוט שאינו חדש ממש, כי ממה נפשך, אם לא לזה התכוון הרמב"ם, הרי אינו אמת, ואם לזה הוא התכוון, הרי הוא כתוב בדבריו. הא לך שהחידוש אין פירושו דבר חדש ממש, שהרי אף הרמב"ם עצמו לא כתב אלא מה שכתוב בתורה, אלא פירושו גילוי הנסתר. לכן יתפלא האדם לאחר החידוש: "הן כל-כך פשוט הוא, זה מה שכתוב כאן ברמב"ם, למה לא ידעתיו עד כה?".

כך כל מגיד שיעור טוב יסביר לתלמידו איך כל דברי רש"י פשוטים ומבוארים. הוא יחלק את דברי רש"י לשלושה חלקים, בחלק הראשון רש"י מעתיק את דברי הגמרא ורק מוסיף מילה אחת להסבר, בחלק השני הוא מוסיף פירוש ליישב הערה פלונית ובחלק השלישי הוא מוסיף עוד דבר ליישב קושיית התוספות. בשעת מעשה התלמיד יתפעל מגודל החידושים ויתפלא עד מאוד שהרי הכין את החומר ולמד דברי רש"י היטב עם החברותא ואעפ"כ לא עלה

יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי. כשהוא עושה כן, הוא מרוויח משני הצדדים, מצד אחד ההרגל החדש נעשה אצלו טבע שני וכבר אינו צריך להלחם כבראשונה, ומצד שני הוא מרגיש חיות נפלאה כל יום בקומו משנתו בשעה היעודה, כי חידוש נפלא הוא בעיניו, שהרי חשש שלא יצליח.

הערת ההתרגשות

האדם צריך להלחם עם קליפה זו הקיימת בכל תחום וענין, ולמשל, מי שציפה לבנים שבע שנים ואח"כ נושע בבן זכר, במשך כל השנה הראשונה הוא מכוון על כך כל יום בברכת מודים ונותן הודיה מלאה התרגשות להשי"ת, אך כיון שעוברת השנה, ההתרגשות מתחילה להיקלש, ואם הוא ירא שמים, הרי הוא נלחם בקליפה זו על-ידי שהוא מזכיר לעצמו בכל עת שעדיין היה יכול ביתו להיות שמם וריקן והקב"ה גמל אתו חסד ונתן לו בן זכר ברוב רחמיו. ואם לא המתין שבע שנים? הרי הוא צריך להודות על זה גופא ולהביא את עצמו לידי התרגשות.

כך צריך האדם לעורר את התרגשותו בכל תיבה ותיבה שבתפילה ובכל ענין של הודאה ובכל מלחמה שיש לו עם הרגליו הישנים, ודבר זה יביא לו התחדשות. זו היא העצה כנגד ההתיישנות שבאה בעקבות ההרגל שנעשה טבע - לדמות במוחו כאילו הוא נמצא עדיין בתקופה הראשונה.

אין חדש תחת השמש

אולם ה'שפת אמת' על פרשת החודש (תרל"ב) כתב שצריך להבין שכאשר אנו מדברים בענין התחדשות אין הכוונה לדבר חדש ממש, שהרי אין חדש תחת השמש (ואפילו בעולם הגשמי כשאומרים חדש אין מתכוונים לחדש באמת. כך נוכל לראות כאשר

ופלא! היום הכל התחיל מחדש. יש היום יצר הרע חדש. זוהי המציאות! **יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, יצרו של כל אדם, בלי יוצא מן הכלל.** לא יעזור לך כלום. **אתה יכול להרגיל את עצמך ארבעים שנה; היצר הרע אינו הולך לנוח. כשיזכיר זאת האדם לעצמו, זה יביא אותו להתחדשות נפלאה...**

גילוי הכוחות הנסתרים

ואמנם **התחדשות זאת תוציא כוחות נפלאים הטמונים באדם,** כלומר, חוץ ממה שלא יפול במה שהיה נופל, כי יזכה לסייעתא דשמיא מיוחדת, **עוד זאת יעפיל למדרגות שלא האמין מעודו שיגיע אליהן.** הנה יש שהאדם מחזיק את עצמו לאיש פשוט ואינו מאמין - "מה?! שאני אזכה לחידושים ולמדרגות?! שאני אזכה שבתפילותיי אפעל ישועות?! הלא איש פשוט אנכי!". אכן כן, יש לך נשמה שהיא חלק א-לוה ממעל ולה יש כוחות אדירים וחידושים נפלאים, וכשאתה נזכר בכל הני"ל, אתה מסיר את הכיסוי מהלב, וכשהכיסוי מוסר, ממילא מתגלים לך חידושים נפלאים, חידושים שמעולם לא ידעתם.

דומה הדבר לילד בן שבע שמחנכיו רואים בו כוחות חזקים ואף אומרים לו בהתפעלות: "בעל כשרון גדול אתה, יש לך כוחות אדירים", אך הילד אינו מבין על מה הם מדברים. אולי הוא מאמין למה שאומרים לו, אבל אין לו שום מושג מה המשמעות. אף כאן, **יש לנו כוחות אדירים, כוחות להתדבק עם הקב"ה, כוחות לחדש רעיונות ביו"ט ובתפילה, כוחות לפעול ישועות על-ידי האמונה. אך כל הכוחות האלה מוסתרים כי אין לנו החיות הפנימית.** וכשהאדם נלחם עם כח השכחה שלו, **כל הכוחות האלה מתעוררים ויוצאים החוצה.**

פירוש זה בדעתו, אך אח"כ כשיחזור על דברי הגמרא עם רש"י, יאמר: "הלא זה מה שכתוב ברש"י בפנים". וכשיחזור השי"ת לתלמיד זה ויסיים כמה מסכתות באופן זה, יפקחו עיניו ויתגלו לו פירושים שהיו נסתרים ממנו בכל מה שהוא לומד.

זה נקרא חידוש. הקב"ה כבר ברא הכל. הכל כבר קיים. אפילו ההמצאות הטכנולוגיות המורכבות ביותר היו קיימות בבריאה תמיד, אלא שכל זמן שהקב"ה רצה שיהיו בהסתר, הן היו בהסתר, וכיון שרצה שיתגלו לצורת תיקון דור עקבתא דמשיחא, הן התגלו.

ואותי יום יום ידרושון

נחזור לעניינינו: **האדם מבין שמציאות זו שההרגל נעשה טבע שני, יש בה מעלה מצד אחד וחסרון מצד שני. המעלה היא שמעתי לא יצטרך להתייגע במלחמתו כפי שהתייגע בתחילה, והחסרון הוא שמעתי כבר אין הדבר מוכרח שהתנהגותו החדשה תביאנו לידי קרבה ודביקות.** ואפילו המתמיד בתורה, כיון שההרגל נעשה טבע אצלו, הרי הוא זקוק כל יום לתזכורת חדשה כדי שהתורה שהוא לומד תהיה תורה לשמה. הוא אמנם יושב ולומד כל היום, אבל אם לא יזכיר לעצמו את מציאות ה' ושהוא עובד אותו ושהוא לומד תורתו לעשות רצונו יתברך, הפסיד את נקודת היהדות.

וכאמור, הקב"ה הטביע כח ההתחדשות בבריאה - המחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית. **והעצה לאדם היא שיזכיר לעצמו כל יום שהוא זקוק לנס כדי להצליח בתורה.** יכוון בכל לב בברכת אהבת עולם וישקיע הרבה כוחות באתה חונן ובהשיבנו, הכל מתוך ידיעה שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום - אתמול היית צדיק? הפלא

באמצעות עשיותיו - שלא לחיות חיים של מצות אנשים מלומדה, הרי בזה נוגע בכח הפנימי שבנשמתו.

ודבר זה ביד כל אחד ואחד מאתנו, כל מי שיעבוד לצאת מקליפת מצות אנשים מלומדה, יסיר הכיסוי מלבו, וממילא יתחבר לחלק יותר פנימי בנשמתו אשר אותו חלק חי עם האמת ומאמין שהקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וכשהאדם מאמין בזה באמת ומרגישו באמת, נעשה כן באמת. אכן כח פנימי זה מחכה ומצפה לאדם בכל יום שיתחבר אליו ויעוררנו. התורה מזכירה לאדם שיפסיק לחיות חיים של מצות אנשים מלומדה, אלא יזכיר לעצמו את האמת שהוא צריך לרחמי שמים על כל דבר רוחני כגשמי, וכשהאדם עובד על זה, אזי הוא יכול להבין יותר מה זה יהודי ואיזה כוחות נפלאים יש לו.

הנשמה פועלת ישועות

יכולים היינו לראות אצל החסידים הוותיקים מהדור הקודם שיכולים היו לעשות מופתים על-ידי אמונתם. אמונה פשוטה היתה להם ובאמונתם זו חוללו ישועות. ומדברי ה'שפת אמת' למדנו שזה לא רק בגלל האמונה שפעפעה בהם, אלא משום שכל אחד שחי בתורה ותפילה ובמצוות ה' ואינו עושה אותן מצות אנשים מלומדה, סימן הוא שהוא מחובר לכוח הפנימי. הוא עובד על עצמו שק"ש על המטה תתפוס מקום אצלו ושירגיש כי הנה הוא הולך להפקיד את נשמתו, הוא מתייגע ללמוד חובת הלבבות כל יום ולחיות על-פי דרכו, הוא עמל שלא לשקוע בעולם הטבע. הוא אינו מסתפק בדבר חיזוק פעם בשבוע או אפילו פעם ביום, אלא עובד מדי יום - הן באמצעות הלימוד העקבי בחובת הלבבות או בשאר ספרים הדומים לו והן

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת ויקהל תשפ"ב

מצוה שנעשית במוח ולב פועלת בעולמות העליונים

דבר מנשיאות הלב אשר ידבנו, לצד התנועעות הרוחנית השוכן בלב, בחשק הדבר יפעיל במושכל נעלם, אבל אם יביא התרומה בלא נדיבות לב, אין זה פועל במושכל.

יסוד מיסודי החסידות

עד כאן היסוד, יסוד שהבעש"ט הק' עסק בו הרבה ולימד את בני דורו לקיים מצוות באופן זה. והנה חלקו הראשון של יסוד זה נעוץ בתורת הקבלה, כי הגם שהאדם יכול לקיים כל מצוה בכוונה פשוטה כי כך צוה אותו אלוקים ואינו מחויב לדעת מה הוא פועל בעולמות העליונים, מכל מקום גילה לנו רשב"י ואח"כ האר"י ז"ל וספרי החסידות שקירבו זאת לכל יהודי, שיידע כל אחד כשהוא נותן צדקה, שהוא עושה תיקון לשכינה, וכן כל פעם שהוא מקיים מצוה, משהו מתחולל בעולמות העליונים.

והחלק השני הוא שיידע האדם שלא לחינם הוא צריך לדעת בשעת קיום מצוה שהוא פועל בעולמות העליונים, אלא מפני שכן יוכל לקיימה ביתר הידור, כלומר עם יותר פנימיות, באופן שבאמת תוכל לפעול בעולמות העליונים, כי כך לימדנו הבעש"ט

כל נדיב לב יביאה

בפרשת ויקהל יש לנו באוה"ח הק' אחד מהיסודות החסידות, כידוע מה שאמרו החסידים הקדמונים שכל יסודות החסידות נמצאים באוה"ח הק'. בפסוק נאמר (לה, ה): **קָחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה' כֹּל נְדִיב לְבוֹ יְבִיאֶהָ אֶת תְּרוּמַת ה' וְהָב וְכֶסֶף וְנֶחֱשֶׁת. כּוֹתֵב הָאוּה"ח הַק': פֶּסוּק זֶה מְרַאָה בְּאִצְבַּע כִּי לֵבֵד הַמּוֹרֵגֵשׁ יֵשׁ הַמוֹשְׁכֵל** (כלומר, חוץ ממה שמורגש בחמשת החושים בעת קיום המצוה, יש גם את הפנימיות של המצוה) **והוא מאמרם ז"ל** (זוה"ק תיקונים תיקון כ"א) **כי מעשה התרומה מושכל** (היינו הפנימיות של מעשה התרומה) **היא בחינת השכינה, כי לה יקרא תרומת ה', ועל ידי מעשה התרומה, יפעיל בה דבר טוב ויחבר אוהל כל ימוט** (היינו שמחבר את האותיות של שם הוי"ה כידוע שבכל נתינה מתחברות האותיות, וכן אמרו דורשי רשומות שהמטבע היא האות יו"ד, חמש האצבעות של הנותן הן האות ה"א, הזורע שהוא פושט בעת נתינתו היא האות ו"ו, וחמש האצבעות של העני הן האות ה"א האחרונה), **ועיקר הרצון במעשה הוא המושכל, והוא אומרו יביאה, פירוש יביא לבחינה הנעלמת** (החבויה ואינה נראית לעיני הבשר) **עם תרומת ה'** (היינו לתיקון השכינה כאמור), **וביאר הכתוב מי הוא אשר יביאה, ואמר כל נדיב לבו, פירוש העושה**

מכמה חלקים. **כשהאדם מקיים את עיקר המצוה בלבד, מתקשרת מצוה זו רק לשלושת חלקי הנשמה הראשונים שלו**, שהם: נפש רוח ונשמה. אך כשמקיים אותה **בהידור, אזי המצוה פועלת גם בחלק ה'חיה' שבנשמתו, וכשמקיים את המצוה בשמחה, אזי היא פועלת גם בחלק ה'יחידה' שבו**. הוא מבאר שיחידה היא מלשון יחיד, כי באמת כל הנשמות באות משורש אחד, ורק כשהן יורדות למטה, הן נחלקות זו מזו ונכנסות לגופים נפרדים, אך בחלק היחידה, שם הן נשאות מאוחדות. ונמצא כעין זה שכאשר האדם מקיים את המצוות רק בחלקי נשמתו הנמוכים, אזי כל מצוה יש לה פנים אחרות, אבל כשהוא מקיימן בחלק היחידה, היינו בשמחה של מצוה, אזי כל המצוות מאוחדות. **כשיש לו לאדם שמחה של מצוה, אינו משנה אם הוא מקיים מצוה זו או מצוה אחרת**.

אכן בקרב ההולכים בדרך החסידות פעלו הרבה בעשיית הכנה קודם המצוה ובלימוד ספרי חסידות קודם המצוה ובחזרה בתשובה קודם המצוה, כי כל אלה מועילים לאדם לקיים את המצוה בחמימות והתלהבות ובשמחה של מצוה וכך המצוה נעשית בשלימות.

התחברות על-ידי מח ולב

ונוסיף לזה עוד נקודה אחת. יכולים אנו לראות שהאדם אינו יכול להתחבר אל הדבר שהוא עושה אלא אם כן מוחו ולבו נוכחים אתו. כשהאדם עושה דבר ולבו ומוחו בל עמו, אינו מתחבר אליו, וכיון שאינו מתחבר אליו, עד מהרה הוא מזניחו. זוהי אחת מהסיבות שיש דברים הרבה הן אצלנו והן אצל בנינו שצריכים חיזוק תמידי וכולי האי ואולי, כי מעולם לא התחברנו אליהם. כשהאדם עושה דבר רק מן השפה

הק' שעיקר ההידור הוא להוסיף לב ורגש בקיום המצוה. אמנם יש גם הידור במעשה המצוה כדאיתא בש"ס ובפוסקים, אבל העיקר הוא שיוסיף לב אל המצוה ויקיימה בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו ובהתלהבות דקדושה, כי אז לא רק עשר אצבעותיו קיימות, אלא גם מוחו ולבו.

תנועת הגלגלים

אכן האוה"ח הק' כאן מוסיף בזה הסבר, וכה הוא אומר: ידוע שהנשמה שוכנת במוח, כמו שאומרים ב'הנני מכוון' לפני הנחת תפילין "הנשמה שבמוחי". וסיבת הדבר, כי כל דבר צריך שהכלי שמחזיקו יתאים למהותו, ולכן הנשמה שהיא דבר רוחני מאוד אינה יכולה להתקיים בכלי מגושם מאוד, כי אם במוח שהוא הפחות מגושם מבין כל האברים ויותר קרוב הוא אל הרוחני. ובכן, **כשהאדם מעורר את מוחו ולבו, הרי הוא מעורר את הנשמה וגורם להתנועעות רוחנית, וכיון שיש אצלו התנועעות רוחנית, נפעל מה שצריך להתפעל בעולמות העליונים**. דומה הדבר לגלגלי שיניים שזה מסבב את זה, הקטן את הגדול, והגדול את הגדול ממנו, וכן הלאה. אך אסור שיחסר אף אחד מהגלגלים, כי אם יחסר אחד מהם, לא יסתובבו הגלגלים שממנו והלאה. אף כאן, מסתם עשיה גשמית על-ידי האצבעות אין הרוחניות יכולה להתנועע. רק כשהעשייה הגשמית מעוררת את הלב והמוח, אז הם מניעים את הרוחניות השוכנת בהם, וממילא פועלים בעולמות העליונים.

שמחה של מצוה

וכבר הבאנו מדברי ה'בני יששכר', שכפי שנשמת האדם מורכבת מכמה חלקים, נפש רוח נשמה חיה יחידה, כך המצווה מורכבת

והעילו, שהוא מתחבר אל הדבר.

אכן לדבר זה יש מעלה גדולה, כי כשהאדם מבין שיש לו מח ולב אלא שאינם באופן הנכון, הוא יכול לשנותם. וכה יאמר: "מה אני צריך להיות טיפש ולהיות עם מח ולב של כבוד מדומה? הרי אני יכול להתחבר על המצוה באופן הנכון וארגיש תענוג נפלא".

מתוך שלא לשמה בא לשמה

וזהו הפשט במה שידוע מדברי התוספות בכמה מקומות שיש שני אופנים של תורה שלא לשמה, ואחד מהאופנים שהוא בשביל להיקרא רבי, אינו נורא כל-כך, אלא אדרבה, עליו אומרים לעולם ילמד אדם תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והנה לכאורה צריך להבין איך יתכן שאומרים לו לאדם שילמד שלא לשמה, סוף סוף הרי הוא לומד שלא לשמה ולימוד פסול הוא. אך לפי האמור הדבר מובן היטב, כי חז"ל אומרים לו לאדם ככה: **כשאתה לומד תורה בשביל להיקרא רבי, הרי אתה לומד אותה עם מח ולב ומתחבר אליה, ואם כן דרכך קלה מעתה לקחת את מוחך ולבך ולהפך אותם אל הכיוון הנכון ולהתחיל להתקדם לעבר הדיבקות בה'.**

אין זה שונה ממה שכתב הרמב"ם שיש להרגיל את הילד לפי גילו. כשהוא צעיר מאוד, נותנים לו סוכריה. כשהוא גדל מעט, קונים לו צרור מפתחות. כשהוא גדל עוד יותר, נותנים לו כבוד. כך הוא הסדר. למה? כי אח"כ **כשיגדל עוד, לא יצטרך לעקור את הכל, אלא יצטרך לסובב את מוחו ולבו, וכיון שישובב אותם, תיכף ומיד יתחיל להתעלות.** על כן אומרים לו חז"ל: למד כמו שאתה רגיל, אע"פ שאין לימודך לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

ולחץ, אינו מתחבר אליו, וכיון שכן, אם זה בא לו בקלות, הוא עושה אותו, ואם לאו - הוא מוותר עליו.

צוה אותנו הקב"ה **לקיים את התורה והמצוות באופן שהמוח והלב נוכחים בשעת מעשה, היינו בחמימות והתלהבות ובשמחה של מצוה, כי רק כך נוכל להתחבר אליהן ולבוא לידי דביקות.** אך מה שקורה הרבה פעמים הוא דבר מעניין. בני אדם רוצים להרגיש טעם במצוה שהם עושים, ולכן הם באמת מוסיפים לה מח ולב, אבל הם לא מוסיפים את המוח ולב שצריך. למשל, מצות צדקה. האדם רואה שנתברך בממון ורוצה ליתן צדקה, אך אז מתחמקות לו כל מיני מחשבות. הוא רוצה שכולם יידעו שהוא נותן, הוא רוצה ששמו יתנוסס לתפארה על כל הר וגבעה, הוא רוצה שייקרא בפי כל עשיר בעל לב זהב, וכן הלאה. הנה כל הדברים האלה שהוא מוסיף לנתיתו, הם מח ולב. שישים לב למה שהוא עושה. הוא לא עושה את מעשה הנתניה שלו ביבשות. פעם הוא היה עושה אותו ביבשות. היום הוא כבר עושה אותו עם כל המוח והלב באופן שהוא מתחבר אליו. הוא מרגיש שמדובר במעשה שלו. למה? כי שמו מתנוסס עליו.

זה שהתרים אותו בשביל הקמת בית המדרש, ידע היטב מה הוא עושה. כשלימדו אותו איך להתרים אנשים, אמרו לו בפירוש: "אתה צריך לדעת לחבר את התורמים לענין שעליו אתה מתרים. אחרת, זה לא יעבוד. אף אחד לא יתן לך כלום". ובכן, מה הוא עושה? הוא מצרף את העשיר אל הוועד, ונותן לו כבוד גדול וקונה לו זרי פרחים. וכך העשיר באמת מתחבר וזה עובד. מוחו ולבו נוכחים שם. אמנם מדובר במוח ולב שאינם נכונים, אבל דבר אחד

לקנטר, אזי הוא מתרגל בדבר ההפוך ממש, ולכן הוא אסור בתכלית האיסור.

זהו יסוד הדבר. הצדיקים אומרים לו לאדם: **עליך להבין שאתה מוכרח ללמוד את התורה ולקיים את מצוותיה במוח ולב, כי אתה מוכרח להתחבר אליהן.** אחרת, תעזוב אותן מהר מן הצפוי. על כן תלמד אפילו שלא לשמה, כי סוף כל סוף, אע"פ שאתה לומד שלא לשמה, אתה מתחבר אל הלימוד ונהנה ממנו, וכיון שאתה נהנה ממנו, תוכל לאט להתחיל לקבל את הנאתך מהדביקות ולא מדברים חיצוניים.

מה שאין כן כשהאדם לומד לקנטר, כי אינו הולך לשום מקום, והרי הוא צריך לעקור את הכל ולהתחיל מחדש. בכל רגע שהוא לומד לקנטר, הוא מחליא את נפשו, שהרי אין לו הנאה מלימודו, כענין שאמרו מה יתרון לבעל הלשון. כל עוד האדם לומד לשם כבוד, הוא נמצא על המסלול הבריא, כי הנפש באמת זקוקה לכבוד, אלא שאומרים לו: "במקום לחפש את הכבוד בחוץ, קח אותו מבפנים". ונמצא ששייך בזה חינוך, כי זהו חינוך. מרגילים את הילד באיזה דבר שכאשר יתבגר יעשה אותו באופן יותר מבוגר. אבל כשהוא לומד

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

יום רביעי פרשת פקודי כ"ט אד"א תשע"ט

הרה"ק רבי מרדכי בן הרה"ק רבי חיים מאיר מוויזשניץ מאנסי זיע"א

נלב"ע כ"ט אדר תשע"ח

יסוד גדול בתורת החסידות - אין שום דבר בעולם שהוא לא מצוה ולא עבירה, כי ממה נפשך, אם רצון ה' לעשותו, הרי הוא מצוה, ואם אין רצונו לעשותו, הרי הוא עבירה.

נתרחק מריח של שקר

סיפר לי החסיד רבי יצחק שטערן שליט"א: בהיותי פעם בקודש פנימה, אמר לי הרבי: "רצוני שיפסיקו לשאול אותי בענייני שידוכים, ושלא יבקשו ממני יותר להביע את דעתי על בחור פלוני או אלמוני". כששאלתי אותו לפרשו של דבר, הסביר לי שדבר זה כבר גרם לו להוציא שקר מפיו ואינו רוצה להיכשל שוב בדברי שקר.

שאלתי אותו אם מותר לי לדעת איזה שקר הוציא מפיו. נענה הרבי ואמר: "באו לשאול אותי על בחור פלוני אם יש לו מחלה פלונית, והשבתי - לא. למען האמת ידעתי שיש לו לבחור מחלה אחרת, אך כיון שהשואל נכשל בפיו והוציא שם של מחלה אחרת שממנה לא סבל הבחור, השבתי -

יש בעולם שני דברים בלבד

איתא באבות (פ"ו מ"ג): "הלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דיבור אחד, אפילו אות אחת, צריך לנהוג בו כבוד, שכן מצינו בדוד מלך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד וקראו רבו אלופו ומיודעו, שנאמר (תהלים נה, יד) ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי, והלא דברים קל וחומר, ומה דוד מלך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד, קראו רבו אלופו ומיודעו, הלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דיבור אחד, אפילו אות אחת, על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד".

ונתקשו המפרשים היאך למד התנא מקל וחומר שאפילו למד אות דיבור אחד מחבירו צריך לנהוג בו כבוד, והלא דוד למד מאחיתופל שני דברים ודיו לבא מן הדין להיות כנדון. תירץ הרה"ק רבי מרדכי מוויזשניץ זיע"א: דוד המלך למד מאחיתופל רק דיבור אחד, והוא ששני דברים בלבד יש בעולם, מצוה ועבירה. והו

ומצד שני היה הרבי ידוע במידת האמת שלו והיה בורח מן השקר כמפני הארי והדוב. וכן מעידים שכאשר ביקר את אביו ה"אמרי חיים" זיע"א בשכבו על מיטת חליו בסוף ימיו, אמר לו אביו: "הרי אתה איש אמת הנך, אמור לי בבקשה מה אומרים הרופאים על מצב בריאותי". וכן סיפר לי רבי יצחק שטערן שלמרות היותו בור סוד שאינו מאבד טיפה עד שהיה זוכר כל תנועה וכל מנהג מבית אביו, כשהיה שומע איזה דבר שהיה נראה לו כדבר שקר, לא היה הדבר נקלט אצלו בלב, וכשהיו מדברים אתו למחרת היום אודותיו, לא היה זוכר ממנו כלל. רבי יצחק שטערן אמר לי שמוזה הבין פירוש המימרא "לא שמייעא לי, כלומר לא סבירא לי" שאמרו האמוראים, כי הצדיק מזכך את עצמו כל-כך, עד שאם יאמרו לו דבר מה שאינו נראה לו כאמת, לא ישמע אותו ולא יקלט בזיכרונו.

והנה כשהיו שני אלה עומדים על כפות המאזניים, הסיוע לאחיו היהודים מחד, והזהירות מן השקר מאידך, היה הרבי שוקל אותם, ולפי הכרעת הכף היה מבין אם מצוה יש בדבר או עבירה, כי לא היה אצלו "פרווה". ולכן אם בתחילה היה סבור להפסיק לגמרי מלענות על שאלות בענייני שידוכים, כי היה סבור שהכף נוטה לצד הזהירות מן השקר, כשהבין שהכף נוטה לצד הסיוע ליהודים, ויתר מיד על רצונו העז להיזהר מן השקר ותפס באומנותו משכבר הימים לצאת ולעזור את אחיו.

ואתחנן אל ה' לאמור ה' אלוקים

בעמדו פעם על עמוד התוכחה, פתח ואמר: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור ה' אלוקים - אני עומד ומתחנן בפני בוראי, שכל מה שאומר בפניכם לא יהא אלא עבור

לא. והנה הגם שלא הייתי צריך להשיב יותר ממה שהשבתי, עם זאת אני מרגיש שהיה בזה ריח של שקר, שהרי השואל סבור היה בגללי שאין לו לבחור שום מחלה, ואם כן איני רוצה יותר להשיב בענייני שידוכים".

שאלתי שוב אם מותר לי לדעת מתי אירע המקרה. השיב הרבי: "אשתקד" והוסיף לאמר "וכי סבור אתה שקל כל-כך למחוק דבר עבירה?! עד עתה עבירה זו מטרידה אותי ולכן איני מסוגל יותר להשיב בעניינים אלו". פניתי לרבי ואמרתי: "יאמין לי רבינו שאם לא יענה בענייני שידוכין, הרבה שידוכין לא יצאו בגלל כן לפועל, כי אנשים יראו שאין הרבי רוצה להשיב על שאלתם ויטווגו לאחור". "נו, נו", אמר לי הרבי. "תענה אתה תחתי". אמרתי לו שהדבר לא יועיל, ושאל הרבי לא יענה בעצמו, יגיעו בחורים ובתולות לפרקן ולא ימצאו את זיווגם. לאחר דין ודברים ארוך, אמר לי הרבי: "טוב, אם אתה בטוח בזה כל-כך, אשקול את הדברים". סוף דבר היה ששקל את הדברים וחזר לענות בענייני שידוכין כבראשונה.

שקל צדדיו בכפות המאזניים

מעשה זה מעיד יותר מכל, עד כמה היתה לו הכרה זו שאין שום דבר בעולם מלבד מצוה או עבירה, ואשר לכן יש לשקול כל עשייה ועשייה אם יש בה רצון ה' או לא. כי הנה מצד אחד היה הרבי ידוע במסירותו הגדולה לאחיו מישראל למען הקל עליהם מסבלותיהם, וכבר התבטא פעם, כפי שסיפר לי הרב שטערן, שיש שלושה יהודים שהוא מקנא בהם, ברבי איציק'ל מפשעווארסק, ברבי מסקולען ז"ל וברבי מטאהש ז"ל, מפני שהם מטיבים כל-כך לישראל.

אולי אפשר לומר כך - לכאורה לא היה לנו זכות להוכיח אחרים, אך מה נעשה ויש לנו מצות עשה להוכיח. אכן עדיין היה אפשר לומר שבזמנינו אין אנו ראויים להוכיח כי מה אנו ומה חיינו. אולם כשאנו מקבלים תשלום שכר, הדבר נעשה יותר קל, כי מחמת התשלום אנו מתחייבים להוכיח את זולתנו יותר בשלימות, ובשל כך אנו מקבלים על עצמנו לתקן אף את עצמנו בטרם אנו באים להוכיח, וממילא כשבאים להוכיח עושים אותו בהכנעה וענווה ובישרון לב.

החסיד הוותיק רבי סנדר ניימאן זצ"ל^א היה אומר: הצדיק הוא כמו מסכתא חתומה, אך כשמסתכלים בפירושו רש"י, רוצה לומר מסתכלים על החסידים המסובבים את הצדיק כפירושו רש"י המסובב את הסוגיא, מבינים מעט את הצדיק.

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

ובכן נספר את הסיפור הבא שכבר נתפרסם לאחרונה ושמעתי אותו שוב מרבי יצחק שטערן. חתני הוא רבי אברהם דוד בן שרה בלומא וייס שליט"א אשר מתייסר בייסורים נוראים מחמת מחלתו הקשה האופפת את כל גופו והוגה בתורה מתוך מסירות נפש עצומה מבלי יכול לנוע אבר מאבריו. ישלח לו ה' רפואה שלמה במהרה ויארץ את ימיו ושנותיו. זה עתה סיים את הש"ס בשלישית אותו למד בחברותא על-ידי ראיית העינים לבד והרהור הלב והמוח.

לפני כארבע עשרה שנה אמרו הרופאים על חתני שלפי כללי הטבע לא יוכל גופו להחזיק זמן רב וקצבו לו חיים של שתי

ה' אלוקים". כך היה שופך את שיחו לפני בוראו שיעזור לו לשקול את צעדיו בפלס ושלא ישל בלשונו, כי ידע שאם ישל ח"ו ויאמר דבר שאינו לרצונו, יחשב לו הדבר כעבירה ח"ו.

מצות תוכחה כיצד?

עוד סיפר לי רבי יצחק שטערן: בתחילה היה הרבי מכבד אותי הרבה להתפלל בפני הציבור, אולם אני לא אהבתי זאת כי היתה לי אימתא דציבורא. נמלכתי בדעתי ללבוש הטלית ותפילין בחוץ ולהיכנס לבית הכנסת לאחר שיתחילו להתפלל. כך התחלתי לנהוג. אך יום אחד הרבי קרא לי והתחיל לייסרני: "מדוע אתה נכנס לתפילה באיחור? הלא צריך אתה כמי שמשמש משגיח בישיבתנו להיות דוגמא לאחרים!"

תירצתי את עצמי בזה שאני מפחד שהרבי יגיש אותי אל העמוד, וכך התגלגלה השיחה בינינו מענין לענין, עד שאמרתי לו בתוך השיחה: "אני השפל איני ראוי להוכיח ולייסר את הבחורים, אבל כיון שאני מקבל על זה תשלום שכר, אין לי אפוא ברירה אחרת ואני חייב להוכיחם". כיון ששמע זאת הרבי קפץ ממקומו ונודעק: "אם מקבלים תשלום שכר כבר מותר להטיף מוסר ליהודים?!" אמרתי לו שיש בידי ספר מדרשותיו של הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א, ובו יש בתחילת אחת מדרשותיו, שהחתם סופר כתב כי אם האדם מקבל תשלום שכר יש לו רשות לתת מוסר. שאל הרבי בנימה של פליאה: "האמנם, כך כתוב בחתם סופר?!" - הראני נא את דבריו!" הראיתי לו אותו ספר ומה שהביא הרה"ק מבעלזא בשם החתם סופר.

הרהר הרבי הרבה בדבר ואחר אמר:

א. חמיו של הרה"ק מריבניץ זיע"א. מזקני חסידי וויזשניץ עוד הסתופף בצל הרה"ק האהבת ישראל זיע"א.

אך אני ביקשתי מהרבי שיפעל ישועה כנגד הטבע.

הרבי התרגש מאוד לשמע דברי והתחיל לייילל בבכי רב. כשנרגע, ברכני בברכת ישועה ורחמים ואמר לי: עוד תראו שתשמחו עמו מאוד. והנה מי שרואה מה שיצא מחתני ומבני ביתו, אינו יכול שלא להרים את עיניו לשמים ולשאוג בהתרגשות: "מה רבו מעשיך ה'". ברכתו של הרבי נתקיימה במלואה, לא חסר נימה מבריאות בני המשפחה והם הולכים וגדולים לפליאת כל יודעיהם ומכיריהם בלי עין הרע. כן תמשיך ברכתו של הרבי להתלוות אליהם ויוסיפו לעשות חיל בכל אשר יפנו.

זכותו של הצדיק יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שנים בלבד לכל היותר. חתני עמד אז לפני הבר מצוה של בנו הגדול ואמרו לו הרופאים שאולי יזכה להיות בשמחת הבר מצוה שלו, אבל בשמחת הבר מצוה של בנו השני בוודאי לא יוכל כבר להשתתף.

פניתי אל הרבי זיע"א וביקשתי ממנו שיפעל רפואה לחתני. "לפי עדות הרופאים יש כבר כמה אברים שאין להם שום חיות", אמרתי לרבי, "ואינני מבקש אפוא שהרבי יחיה מתים. אך מבקש אני שהרבי יפעל לנסך כוח בבתי, שתוכל לעמוד חזקה ואיתנה נוכח התלאות המרובים ולספק לבעלה כל צרכו, ושילדיהם יגדלו בריאים ושלמים בגופם ובנפשם. לדברי הרופאים לא היה שייך להחזיק אדם כזה בביתו, כי לדעתם עלול הוא להעמיס מאוד על בני משפחה ולהטריף את דעתם בהצטרכויותיו,

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארה"ק

76 מס 76	חדר ארונות, ארון מס	מרכז בעלזא	ירושלים
35	שבטי ישראל	מקווה תולדות אהרן	בית שמש
8	רח' אוהל יהושע	מקוה יד כהן	
	רמה ב'	מקווה רחוב דובר שלום	בני ברק
	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	
	רחוב הרב גרוסמן רמת אברהם	מקווה השכונתי	
	רמה ב טל: 053-317-0944	ביהמ"ד בית גדליה	
	רחוב מרים הנביאה רמה ג' 2	מקווה קאמארנא	אשדוד
	רח' חזון איש	מקווה תולדות אברהם יצחק	
	רחוב אביי רמה ד' 1	בית המדרש אמשינאוו	
	קרית נדבורנה	בית המדרש הגדול נדבורנה	
	רחוב הרב שך	חנות 'מול איצקוביץ'	ביתר עילית
	רחוב יואל	מקוה בית פנחס	
	רחוב רבינא	מקוה ויזניץ	
	רחוב בעלזא 5	מקוה בעלזא	
	רחוב יצחק נסים פינת עוזיאל	ביהמ"ד זכרון רפאל	
	רחוב אור החיים	סופר מילר	
	רחוב הרב לנדא 1 קומה 1-	מרכז מסחרי הרב לנדא	
	רחוב בעל הנס רובע ז	בית המדרש בית שלום	
	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	בית המדרש בית דוד שאול	
	רחוב יהודה הנשיא רובע ז	בית המדרש בית נפתלי	
	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	בית מדרש בעלזא מרכזי	חיפה
	רחוב אברהם שפירא	בית מדרש בעלזא	
	מרכז מסחרי בעל הנס	מאפיית אנגל	פתח תקוה
	רח' ינאי 12	ביהמ"ד בית פנחס	
	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג	היכל שמחה בונים	אלעד
	רחוב פחד יצחק 5	בית המדרש 'בית אהרן'	
	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59	בית המדרש בעלזא	קריית גת
	052-762-0720	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	
	052-760-0162	שכונת הבעש"ט	מודיעין
	רחוב יונתן בן עוזיאל	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	
	רחוב נתיבות שלום 2	מקווה קרעטשניף	עילית
	רחוב טרפון	בית המדרש אמרי חיים וזניץ	
	מתחם בני הכנסת ברכפלד	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	גבעת זאב
	רחוב האיילות פינת הראם	קיוסק ערב שבת	
	050-4174-636		צפת

אם ברצונך לקחת חלק בזיכוי הרבים ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות למכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית		
4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
5302 13th Ave	ביהמ"ד שומרי שבת	
4909 13th Ave	Kosher Discount	
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	וויליאמסבורג
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעידי	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	
127 wallabout st	ביהמ"ד קראלי	
50 Division Ave	Central Market	
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
153 E 7th St.	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
31 Arosa Hl	ביהמ"ד בית נחום - ברוקהיל BrookHill	
547 Park Ave.	ביהמ"ד סקולען	
2 Milano Dr.	ביהמ"ד שמן למנחה ד'נאדפאלא ברוקהיל	
608 E Kennedy Blvd.	ביהמ"ד סאטמאר - קענעדי Kennedy	
610 E County Line Rd	ביהמ"ד ראחמיסטריווקא	
2201 N. Wood Ave.	בית המדרש חסידי קאסאן	לינדן
52 Main Street	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
845-517-9722		
25 Phyllis Terrace	כולל ויוזניץ	
Monsey NY		
	ע"י המקוואות	מאנרא
אירופה		
Lange leem straat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van spangen straat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן ישיבה ווילרייק	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	אנגליה-לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפוד	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \
מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

7 27785 25652 0

727785256520